

Z pera kronikáře

aneb

*všehochut' o Černé
v Pošumaví*

*František Záhora
2010*

~ 2 ~

Z pera kronikáře

aneb

Všehochuť o Černé v Pošumaví

Ing. František Záhora

2 0 1 0

Vydání této knihy financovala
Obec Černá v Pošumaví

Záštitu převzal starosta Obce Jan Voldřich

Text © Ing. František Záhora

Foto © Ing. František Záhora + Fotogalerie Kroniky obce

Vydalo nakladatelství Nová Forma, 2010

Tiskem Nová Forma s.r.o. České Budějovice

1. vydání 2010

ÚVODNÍ POZNÁMKA

Život běží jako splašený, léta rychle přibývají a já najednou zjišťuji, že v obci Černá v Pošumaví již žiji 40 let. Zažil jsem zde za tuto dobu mnoho dobrého a někdy i horšího, což není nic neobvyklého v životě každého člověka. Vedle své pracovní profese se však již téměř 34 let věnuji kronikářské práci, která zintenzivnila především v posledních létech. Obec Černá v Pošumaví mi dokonale přirostla k srdci a tak není divu, že se snažím o objasnění veškeré její dostupné historie. Ta se mi stala opravdovým koníčkem, přestože se za žádného historika nemohu pokládat.

To všechno ovšem přišlo až s nástupem počítače a internetu, což byla především v počátcích mé práce dřina a svízel a někdy i nechuť k celé kronikářské agendě. Jak jsem se k tomu dostal a všechny počítačnické nezdary překonal, o tom vypráví jeden můj článek, který jsem v této knížce zařadil na počátek hned po krátké historii.

S výjimkou úvodního článku o historii obce jsou pak všechny ostatní články zařazeny chronologicky, tak jak jsem je v letech 2008 a 2009 psal, a byly uveřejněny v tisku. Tím se dostávám k tomu, proč jsem se rozhodl k vydání těchto článků tiskem.

Přepsal jsem na počítači veškeré staré německé kroniky obce a samozřejmě i tu, kterou jsem psal ručně do vázané kronikářské knihy. Od roku 1990 do roku 2002 jsem sice kroniku obce nevedl, ale později jsem veškeré záznamy napsal a doplnil a od roku 2003 pak jednotlivé zápisy již zpracovávám pravidelně.

Protože jsem v roce 2008 napsal a posléze i vydal publikaci k 15. výročí soukromé rodinné firmy Farma Milná, s.r.o. a v roce 2009 jsem též firmě zpracoval Ročenku, myslím, že by bylo účelné, aby vznikla knížka o obci Černá v Pošumaví, což by měla splnit tato knížka.

Doufám proto, že pro občany, kteří nemají možnost sledování internetu, kde jsou mé články uveřejněny, bude tato knížka vítaným přínosem a že si s chutí přečtou o své obci různé historické i současné postřehy. V knížce je zařazena pouze část z mých článků, které byly uveřejněny v celostátním tisku a obecním Zpravodaji. Naopak v jednotlivých člancích, až na malé výjimky, většinou nebyly fotografie. Proto jsem je do publikace zařadil, aby tak poskytl poněkud ucelenější pohled na obec Černou v Pošumaví.

Do druhé části jsem zařadil vzpomínky pamětníků, z nichž některé ještě nikde nebyly dosud uveřejněny. Domnívám se, že k dokreslení celkového obrazu o obci Černá v Pošumaví, budou vhodným doplňkem všech předešlých článků.

Ing. František Záhora

Historie Černé v Pošumaví - ve zkratce

Původně patřilo území obce Černá k panství Boletice, majetku české královské koruny. Král Václav I. daroval toto zboží Hirzovi, který patřil k pánům z Klingenbergu, původem z Porýní. Hirzo se v Čechách objevuje již v letech 1241 až 1248 jako královský vrchní kuchař a od roku 1250 jako královský purkrabí. Hirzo rozuměl stavebnictví a proto ho Přemysl Otakar II. pověřil založením města Budějovic.

V roce 1268 založil na svém panství Dolní Vltavici a také Černou, jejichž založení je v tomto roce písemně doloženo, avšak ve skutečnosti bylo toto místo osídleno dříve.

Počátek osídlení podél staré soumarské cesty přes vltavinský průsmyk, která procházela celým Hirzovým územím, však mohl být proveden dávno před časem, který je uveden v listinách. Rok 1268, uváděný jako založení Dolní Vltavice a Černé může platit pro začátek plánovitého osídlování.

Hirzo z Klingenbergu, který zemřel dne 13. května 1275 bez dědiců, daroval klášteru ve Zlaté Koruně veškeré zboží Mokrá - Dolní Vltavice, včetně na něm ležících 13 založených osídlení. Tím se stali mokerští a dolnovltavičtí poddanými zlatokorunského kláštera.

Král Otakar II. potvrdil listinou ze dne 17. března 1268, vyhotovenou v Písku, toto darování a právě tato listina uvádí jména 13 osídlení podle místních pojmenování hor, lesů, polností a potoků. Na území dnešní Černé v Pošumaví šlo o Dolní Vltavici, Bližnou, Černou, Mokrou a Slavkovic. V této listině, ač je psána latinsky, jsou jména osídlení napsána v českém jazyce.

Toto území se táhlo jako úzký dlouhý pruh od Boletic na jihozápad, až na zemskou hranici. V pozdější době bylo celé toto panství pojmenováno podle obce Mokrá, jedné z osad dnešní obce Černá v Pošumaví. Tímto územím vedla obchodní cesta podobná Zlaté stezce, která se na východě, sledujíc vltavským údolím obchodní cestu z Horního Rakouska přes Krumlov do Zlaté Koruny a odtud do Netolic, spojila se Zlatou stezkou.

Klášteru Zlatá Koruna bylo dne 11. ledna 1284 potvrzeno držení hirzovského zboží králem Václavem II. a toto bylo ve vlastnictví kláštera až do husitských bouří. Když byl klášter 11. května 1420 zpuštěn husity, zmocnil se klášterního majetku Oldřich z Rožmberka a vymohl si na králi Zikmundovi zastavení klášterního majetku svému rodu. Rožmberkové nevrátili tento majetek zpět zlatokorunským mnichům, ale ponechali si tento zastavený majetek a naopak nechali tento zapsat jako svoje vlastnictví králem Vladislavem dne 6. dubna 1501.

Petr Vok, poslední z Rožmberků, prodal krumlovské panství s bývalým klášterním zbožím dne 11. září 1600 králi Rudolfovi II., od kterého přešel majetek v roce 1612 na krále Matyáše a z toho v roce 1619 na krále Ferdinanda II.. Tak se tento majetek stal opět majetkem korunním, až ho dne 23. prosince 1622 daroval král Ferdinand II. Johannovi Oldřichovi z Eggenbergu. V majetku jeho rodu zůstal tento až do jeho vymření dne 4. dubna 1719. Potom přešel na Schwarzenberky, jimž patřil až do zrušení poddanského svazku v roce 1848.

Tehdy byla vytvořena i samostatná obec – Schwarzbach. Ovšem již v roce 1505 udělil Petr z Rožmberka Dolní Vltavici právo tržní a odúmrtí a v roce 1648 byla povýšena na město a nadána erbem. Dostala právo pořádat nejdříve dva a posléze pět výročních veřejných trhů. Později to potvrdila i Marie Terezie a Josef II.

Do středověké historie obce zasáhl významným způsobem jihočeský stavitel rybníků Jakub Krčín z Jelčan, který nechal přistavět k původnímu jednopatrovému zámku v r. 1568 pivovar, čímž vytvořil jednu z dominant obce. Pivovar sloužil až do roku 1947, kdy byl zrušen a postupně se přecházelo na vaření ovocných šťáv a výrobu limonád.

Význam obce stoupl zejména v 18. století pro její výhodnou polohu na obchodní stezce, spojující Český Krumlov s rakouským Aigenem a německým Pasovem.

Významná však byla především těžba kvalitního grafitu. Zdejší doly patřily po několik desetiletí k největším producentům grafitu na světě. Tato ložiska byla nalezena v r. 1767, kdy je dobývali místní sedláci a používali k mazání dřevěných os kol a jako leštidla. Grafitové doly byly otevřeny v r. 1812 a byly ve vlastnictví Schwarzenberků.

V roce 1918 po vzniku ČSR byla oblast odpůrcem samostatnosti, v r.1936 zde získala největší vliv Henleinova „Sudetendeutsche Partei“, která přivedla tuto oblast do náruče Hitlera v r.1938.Na základě „mnichovské dohody“ byla obec přičleněna k Německu.

Obec Černá v Pošumaví byla osvobozena 6.května 1945 jednotkami americké armády.Postupně pak jsou původní obyvatelé německé národnosti na základě dohody vítězných mocností a dekretů presidenta Beneše vysídleni na území Německa a Rakouska.Mezitím však již probíhá doosídlování obce českým a slovenským obyvatelstvem z vnitrozemí.

V Dolní Vltavici vyhodily ustupující německé jednotky SS do vzduchu most přes Vltavu.Od rakouského Aigenu postupovaly jednotky americké armády, které tak byly zastaveny a došlo k několikahodinové přestřelce.Od odstaveného hořícího vojenského auta na farském dvoře shořela fara a domy čp.4 a 29. Další domy a školu se podařilo uhasit. Boj vítězně ukončilo americké dělostřelectvo, přičemž na německé straně byli mrtví a ranění.

V samotné obci Černá došlo rovněž ke střetu a přestřelce mezi jednotkami německého Volkssturmu a americkými jednotkami. V této souvislosti byl poškozen kostel, obecní objekt / zřejmě sběrna mléka/ vedle farního úřadu a dále budovy čp.29, 59 a 21.

Německá armáda měla na okraji obce směrem na Hůrku, v prostoru dnešního autokempinku, a směrem na Mokrou sklady válečného materiálu – motorová vozidla, děla, různé druhy zbraní a munice, za domem čp.1 bylo údajně šest tanků.

V obvodu naší obce bylo i mnoho běženců německé národnosti z východních území, kteří odtud utíkali pod hrozbou likvidace a očekávali pomoc od americké armády. Rovněž zde byly i zbytky vojenských jednotek německé branné moci a různých nacistických orgánů.

Příchodem americké armády však ještě neskončila vláda německých úřadů, státní moc nepřešla do pravomoci československých úřadů a ani příchod československé armády,bezpečnosti a finanční stráže neznamenal začátek čl.vlády na tomto území. Veškerou výkonnou moc měl americký velitel, československé úřady ho musely o své činnosti podrobně informovat. Strážní službu vykonávali příslušníci bezpečnosti, finanční stráže a armády společně s vojáky americké armády.

Jednotky americké armády byly umístěny v objektu dnešní školy, v objektu bývalého ředitelství statků/ Adéla/ a jinde.

Na základě rozhodnutí vítězných mocností a na podkladě tzv. Benešových dekretů začal již v roce 1945 první odsun občanů německé národnosti na území Německa a Rakouska. Vojska americké armády koncem roku 1945 odcházejí.

V druhé polovině tohoto roku přicházejí na území naší obce první dosídlenci a to především z oblasti kolem Hluboké nad Vltavou a z okresu Havlíčkův Brod. Postupně se tak do Černé přistěhovalo 17 rodin, do Bližné 9 rodin, do Mokré 7 rodin, do Pláničky 5 rodin, do Muckova 6 rodin a do Dolní Vltavice celkem 19 rodin.Mezi první dosídlence patřily rodiny Rosických, Váchova, Medova, Švamberskova, Bláhova, Fikarova, Zášková a další.

Mezi dosídlenci byli převážně rolníci, kteří se postupně zabývali i jinou činností, například povoznictvím. Nechyběli však řemeslníci jako kovář,kolář, truhlář, krejčí, švadleny,obuvníci,pekař a další. Mezi prvními byl např.obuvník Prášek, pekař Papoušek, kolář Pokorný a další. Téměř v každé obci byla hospoda a obchod. Část občanů začala pracovat v Tuhových dolech, v pivovaře, při dobývání rašeliny, v lese anebo v Hůrce v truhlárně Delta a v Bližší Lhotě ve lnárně.

Poštovní úřad byl v Černé a v Dolní Vltavici. Poštu dovážel z nádraží v Hůrce občan Josef Zášková z č.p.8.

Stanice bezpečnosti byla rovněž v Černé a v Dolní Vltavici a finanční stráž na Kyselově.

K 1.září 1945 byla obnovena výuka na české škole, v Černé bylo zapsáno 17 žáků.

V podzimním období 1945 byla ustanovena Místní správní komise / MSK /, která do voleb v r.1946 plnila úlohu MNV.V Černé byli členy MSK občané Jáhna, Fikar, Novotný, Bláha Josef, Kozák Josef.

V r.1945 byl v Černé ustaven dobrovolný požární sbor, jehož velitelem byl občan Rosický a předsedou občan Novotný.

V tomto roce vznikly v obci i dvě politické strany – Komunistická strana Československa, jejím předsedou byl Karel Novotný a Československá strana lidová s předsedou Josefem Kozákem.

Významně zasáhla do života obce výstavba Lipenské přehrady. Bylo nutno přerušit těžbu tuhy a vybudovat nové těžební pole, zaniklo velké rašeliniště v prostoru podél Vltavy, bylo nutno vykácet a vytěžit mnoho hektarů lesa. Byly zrušeny dva hřbitovy, zanikla obec Dolní Vltavice, Kyselov, částečně byla demolována i obec Černá.

Významným způsobem zasáhl do středověké historie naší obce proslulý stavitel jihočeských rybníků Jakub Krčín z Jelčan a Sedlčan. V roce 1568 vystavěl v obci pivovar, který sloužil až do r.1947, kdy byl přestavěn na výrobu ovocných šťav,limonád a limosyrupů.

Mohutná ložiska grafitu byla v okolí nalezena v r.1767 a těžba začala v r.1812. Po několik desetiletí patřily zdejší tuhové doly k nejvýznamnějším světovým producentům grafitu.

Svou roli zde sehrály i Státní statky, které po několika delimitacích, postupně v devadesátých letech zanikly.

V 70 – 80 letech byla pozornost zaměřena na rozvoj turistického ruchu, kdy vznikají podél břehu jezera veřejná tábořiště. Rovněž výstavba rodinných domků,tehdy podporovaná státem, znamenala i určitý příliv obyvatel. V r.1977 měla obec 920 obyvatel, což bylo nejvíce v poválečných létech.V současné době počet obyvatel kolísá na hranici přes 800 obyvatel.

Jednou z velkých akcí osmdesátých let byla výstavba Mateřské školy,kdy byl vybudován komplex tří budov,kde byly potřebné prostory pro 55 dětí a školní jídelna sloužící též žákům Základní školy.

Obec Černou v Pošumaví proslavil nejen v Československu,ale daleko za hranicemi - jachting. Oddíl byl založen v r.1971 a již v r.1973 byl pověřen pořádáním Mistrovství Evropy ve třídě 420.

Největší změny nastaly po listopadu 1989, jak v celé ČR, tak i v naší obci. Vzniká nový Obecní úřad a v pluralitním systému jsou voleny jednotlivé kandidující strany. Prvním starostou obce se stává ing.Jan Novák, který ve své funkci setrval až do voleb v r.2002. Obec se v této době soustřeďuje především na vydávání majetku na základě restitučních zákonů, na provádění privatizace a rovněž na vlastní hospodaření. Postupně ztrácí majetek, který obhospodařovala, část veřejných tábořišť se vrací do soukromých rukou. Získává naopak majetek nový, především obecní lesy.

Rozmach turistického ruchu znamená nutnost vybudovat čističku odpadních vod v obci. Pomocí půjčky od státu,ale především dobrým hospodařením ,vyrostla v obci ČOV, která je vybavena nejmodernější technologií biologického čištění a snese ta nejpřísnější mezinárodní měřítka.

Nutnost zajistit potřebné byty pro mladé rodiny přiměla obec k výstavbě bytového domu,ve kterém je 12 bytů a potřebné prostory pro Obecní knihovnu.

Provedla se řada investic a opravy a údržby nejen bytového fondu,ale též řada akcí v rámci rekreace. Obec Černá v Pošumaví se postupně stává pouze rekreační oblastí. Hospodářský život zde prakticky zanikl, potřebnou úroveň i když na jiném stupni se snaží zabezpečit místní podnikatelé, firmy a živnostníci.

V čele obce stojí od voleb v r.2002 nový starosta – Jan Voldřich. Obec postupně dostává nový ráz, je čistá a uklizená. Pokračuje se v dalších opravách a údržbách majetku obce. Před celým zastupitelstvem stojí nyní řada akcí, které by měly napomoci k tomu, aby se Černá v Pošumaví stala skutečným centrem lipenské oblasti. Ke zviditelnění výrazně napomáhají i vlastní internetové stránky.

Obec Černá v Pošumaví je od roku 1991 členem Sdružení lipenských obcí, jehož účelem je hájit zájmy obcí na březích Lipna, chránit zdejší životní prostředí a přírodu, dbát o čistotu vod a starat se o rozvoj rekreace a cestovního ruchu.

Posledním velkým úspěchem bylo udělení nového znaku a vlajky naší obci rozhodnutím předsedy poslanecké sněmovny podle zákona o obcích. Dne 1. dubna 2008 proběhlo v budově parlamentu ČR slavnostní předání dekretu o udělení znaku a vlajky předsedou poslanecké sněmovny Miroslavem Vlčkem do rukou starosty obce Jana Voldřicha.

Část první - příspěvky do tisku

Počítač se stal mým kamarádem.

Úplně na samém začátku musím bohužel napsat něco o sobě. V skrytu duše doufám, že to nebude chápáno jako vychloubání, ale konstatování čisté skutečnosti. Hlavní roli totiž stejně hraje počítač, se kterým jsem se já, jsa poněkud stár, nemohl nejen v mládí, ale i v pozdějším věku nijak důvěrněji seznámit. A když jsem pak měl tu možnost, nijak jsem k počítači nepřilnul a chtít mu dokonce porozumět, o to jsem se ani v nejmenším nesnažil. Každého, kdo s počítačem pracoval, tedy v zaměstnání, jsem považoval div ne za ulejšáka, který se nesnaží odvádět svou práci, ale hraje si s počítačem. I když skutečně bylo mnoho těch, co často v zaměstnání různé hry hrálo a výsledek práce počítače jsem také nezaregistroval, stále se účtovalo a fakturovalo ručně. Počítače se postupně stále více rozšiřovaly a mě to nechávalo chladným.

Pak přišel konec roku 2002, bylo po volbách a já slíbil novému starostovi obce Černá v Pošumaví, Janu Voldřichovi, že se znovu ujmu psaní kroniky, kterou jsem již dříve psal, ale pak v souvislosti s pracovním vytížením, přerušil. Ovšem to jsem netušil, co bude následovat. Starosta, znalec počítačů a propagátor internetu v obci, navrhl a vlastně rozhodl, že se kronika bude psát na počítači, aby se pak mohla uveřejnit na webové stránky, které už obec měla zavedeny. Napsal jsem předtím již několik set stran kroniky, ale vždy perem, redisperem, namáčeným do pamětního inkoustu. A teď najednou na počítači? Několik nocí jsem z toho nespál, ale nakonec jsem souhlasil.

Byly mi vysvětleny hlavní zásady práce s počítačem, vyčleněna jedna místnost a v ní počítač, na kterém jsem začal. Jenomže to nebylo vůbec nic lehkého a příjemného, nebyl jsem v pohodě, stále jsem někoho volal na pomoc, což pracovníkům obecního úřadu nebylo příjemné, bál jsem se na něco „kliknout“ abych něco nesmazal, nebo nedejbože nepoškodil počítač.

Zřejmě už to starosta nemohl vydržet a bylo rozhodnuto, že v rámci zdokonalování počítačové sítě na Obecním úřadě mi vyčlení jeden starý počítač a na tom budu cvičit. Nainstalovali mi potřebné programy pro psaní a ukládání a třídění fotografií, elektronickou adresu a řekli, abych si doma připravil místo, kde bude můj nový /ne/přítel zabydlen. A tak jednoho dne přinesli všechno potřebné k nám domů do bytu, kde ze strany manželky zrovna velké nadšení nevládlo.

Od toho okamžiku jsem však k počítači přilnul a moje láska se stále více zvětšovala. Nemusel jsem se bát, že něco pokazím, nikoho jsem nemusel obtěžovat a všechno jsem si postupně od začátku do konce vyzkoušel sám. Několikrát mi sice museli ještě poradit, ale postupně jsem vše zvládal. Jako samouk jsem se naučil psát texty, pracovat s fotografiemi, začal jsem tvořit prezentace, no prostě jsem si „hrál“. Začal jsem využívat elektronickou poštu, zakoupil jsem si skener a nový monitor, zavedl internetové připojení. Přes internet nakupuji pro sebe i pro potřebu celé rodiny. Fotografie z obecních událostí přenesu do svého počítače a pracuji dále s nimi pro využití do kroniky. Vedle nespočetné řady souborů mám nyní v počítači více než 12 tisíc fotografií.

Využití internetu v mé práci vyvrcholilo tím, že jsem si v září loňského roku vyrobil i vlastní webové stránky. Počítač a internet jsou dnes mí nejlepší přátelé, věnuji jim nespočetné množství svého volného času a starostovi jsem vděčen za to, že mě do toho „navezl“.

Tak co, vyznělo to jako vychloubání. Možná trochu ano, ale když uvážíte, že nosím na zádech již 6,5 křížku, pak mám i trochu nárok. Takže, děkuji za pochopení, a jestli navštívíte stránky obce Černá v Pošumaví, klikněte na sekci Historie a kronika. Dozvíte se tam mnoho zajímavého a najdete tam odkaz i na moje stránky.

Naším domovem je Černá.

Jednou z nejnavštěvovanějších obcí lipenské oblasti, která se postupně stala i jakýmsi přirozeným centrem, je Černá v Pošumaví. Vodní nádrž je zde nejširší a tak jsou zde ideální podmínky pro sportovní vyžití, zejména v oblasti jachtingu a windsurfingu. Svou roli hraje i to, že obec je velmi dobře přístupná z hlediska dopravního spojení a tvoří křižovatku spojnic mezi Českým Krumlovem, Vyším Brodem a Horní Planou.

Významným způsobem naši obec proslavil již v sedmdesátých letech minulého století jachting a to daleko za hranicemi republiky. Svou důležitou roli sehrává i dnes, dokonce tak významnou, že jsou úvahy i o možnosti spolupřátat v budoucnu Olympijské hry.

Turistický ruch je pro obec stále velmi významnou položkou, přesto pro více než padesát procent zaměstnaných obyvatel pořád nejsou pracovní příležitosti a jejich zázemí vytváří jiné obce, především však město Český Krumlov.

Letecký pohled na obec Černá v Pošumaví / foto archiv kroniky/

Postupný rozvoj turistického ruchu přinesl i nutnost vytavět v obci čističku odpadních vod. Začátkem devadesátých let to byla jedna z velmi významných akcí, která vznikla za pomoci státu a dobrým hospodařením obce. Na tehdejší dobu byla vybavena nejmodernější technologií biologického čištění a snesla dokonce i ta nejpřísnější mezinárodní měřítka.

K tomu, aby obec byla turisticky stále přitažlivější, je potřeba vytvářet především příjemné prostředí, které se pozná již při vjezdu do obce. V loňském roce se povedlo dokončit poslední úsek silnice z Hořic a průtah obcí, což markantně pomohlo k vylepšení vzhledu. Současně s tím vybudované nové chodníky, osvětlení, kanalizace a úprava všech postranních komunikací a veřejného prostranství dodalo obci nový ráz.

Významnou a nezastupitelnou roli ve vylepšování vzhledu má samozřejmě Obec Černá v Pošumaví, ale i řada podnikatelů a soukromníků.

Snahou obecních orgánů je zajistit nejen příznivé podmínky pro obec navštěvující turisty, ale především vytvořit příjemný domov pro „starousedlíky“. A tak vedle zájmu o pořádek a čistotu veškerého intravilánu obce, neustále pokračuje zvelebování obecního bytového fondu. Zejména v naší oblasti potřebné zateplení domů a s tím související postupná výměna oken, střešní krytiny, ale především změněný způsob vytápění tepelným čerpadlem, přispívá nejen k šetření energií, ale je významným činem i z ekologického hlediska.

Obec Černá v Pošumaví má dlouholetou historii a tím pádem vešla ve známost široko daleko, k čemuž přispěl nejen „Křčínův „ pivovar, který byl postaven před 440 roky, ale i tuhové doly, které byly jedním z největších světových exportérů grafitu a také již zmiňovaný jachting.

Černá je ve středu lipenské oblasti a dá se říci, že i ve středu Evropské unie. Bohužel v samotném středu obce zůstávají některé objekty, které zrovna k příznivému vzhledu nepřispívají. Jsou to objekty získané v restituci, případně privatizaci a tolik proklamovaná mnohem lepší péče o majetek, který je v rukou soukromníka, zde jaksi nefunguje. Především zmiňovaný pivovar, později sodovkárna, víceméně objekt, na který bychom měli být hrdi, je vlastně ruinou a po vyhoření části budovy zůstává stav stále stejný. Obec nemá téměř žádné možnosti na tyto „majitele“ působit a dohnat je k nápravě.

Většina z nás jsme však patrioti, máme zde svůj domov a chceme, abychom zde byli i přes řadu některých nedostatků spokojeni. Letos je to již 740 let od doby prvního písemného záznamu o vzniku obce a myslím, že Černá v Pošumaví důvody k oslavě tohoto výročí určitě má.

Pomyslný střed obce / foto archiv kroniky/

V zajetí osmiček.

Za pár dní vstoupíme do roku, který končí osmičkou, číslicí, která je pro naše národy již téměř sto let osudová. Politické zvraty a dějinné osudy v naší republice se převážně odehrávaly v létech touto číslicí zakončených a snad jedině s výjimkou roku 1918, kdy vznikla samostatná Československá republika, nepřinesly pak dále vesměs nic dobrého.

Všem těmto událostem se nevyhnula ani naše obec **Černá v Pošumaví**, přestovšak má k oné osmičce vztah přece jenom pozitivnější. Především v roce 1268 se datuje vznik naší obce, když Hirzo z Klinkerberku daroval vesnice v tzv. mokerském újezdu, které získal za věrné služby od krále Václava I., klášteru ve Zlaté Koruně. Král Přemysl Otakar II. to pak potvrdil darovací listinou dne 24.března 1268 v Písku. V „mokerském újezdu“ byly všechny obce dnes patřící k Černé v Pošumaví ,mimo Muckova, který se připomíná v roce 1518.

I další vývoj obce v průběhu staletí dokazuje přítomnost osudové osmičky. V roce 1568 nechal Jakub Krčín z Jelčan přistavět pivovar k původnímu zámečku, čímž vytvořil jednu z dominant obce. Postavil dále i mlýn, který sloužil nejen sladovně pivovaru. Na pozemcích u Mokré a u Olšovského dvora byly dokonce chmelnice pro vlastní potřebu pivovaru, byly však opuštěny koncem roku 1788.

V roce 1648 nechal tehdejší starosta Dolní Vltavice pan Stiny postavit nad městysem kapli jako pietní místo, kam byly pochovány oběti morové nákazy. Po obou stranách této ještě dřevěné kaple nechal pak vysázet dvě lípy, které tam stojí dodnes a jsou spolu s přestavěnou kaplí zapsány v seznamu památek chráněných státem.

V roce 1848 pak vznikla samostatná obec Schwarzbach, o deset let později byla zdejší lokálie povýšena na samostatnou faru a v roce 1868 zde začala fungovat pošta.

Ve významném roce 1918 byla obec dlouho odpůrcem samostatnosti a nadále udržovala styk s úřady v Linci. Neblahý rok 1938 pak znamená vítězství Henleinovy strany „Sudetendeutsche Partei“ a přičlenění obce k Německu.

Co znamenal pro republiku rok 1948 to všichni známe, pro Černou navíc skončilo i vaření piva.

V dalších letech probíhaly demoliční a ostatní práce spojené s výstavbou Lipenské přehrady, která pak byla napuštěna v roce 1958.

Pokus o zavedení demokracie a tržního hospodářství s následným vstupem spojeneckých vojsk v srpnu 1968 měl své odezvy i v naší obci.

Našlo by se určitě ještě více osmiček v letopočtech, které měly cosi společného s historickým vývojem naší obce, ale myslím, že tento stručný výčet stačí. Navíc, když ještě nadmořská výška naší obce je 728 m.

Jedině v posledním datu, které změnilo významným způsobem život nás všech, se ona osudná osmička zatím na svou roli připravovala a zřejmě již unavena, přenechala iniciativu devítce.

Chtěl jsem tedy tímto článkem vlastně poukázat na to, že v roce 2008, si obec Černá v Pošumaví připomene 740 let od svého vzniku.Svou roli zde sehraje i nový znak obce a vlajka, kteréžto symboly byly po delším posuzování nakonec přijaty a potřebnými orgány schváleny. Oslavy zřejmě proběhnou dříve než v **osmém** měsíci, ale budou se týkat všech v té době možná 838 obyvatel obce.

Pro bezpečný provoz v obci.

Dopravní systém na našich komunikacích, bezpečnost dopravy a chování řidičů, jsou téměř každodenním tématem všech sdělovacích prostředků. Uzákoněný bodový systém mnozí pokládají za přínos, další v něm vidí řadu nedostatků a kritizují jej rovněž ti, kteří ho navrhovali a schvalovali. Abychom se cítili na silnicích bezpečně, to závisí především na řidičích samotných, ale velký podíl má mnohde velmi nekvalitní stav našich vozovek. Vyhláška říká, že řidič musí vždy přizpůsobit rychlost stavu vozovky a zde bývá právě kámen úrazu.

Ohleduplnost chybí.

Když se dokončovala výstavba nové silnice průtahem přes Černou v Pošumaví, bylo nutno zvýšit ze strany řidičů ohleduplnost na projíždějícím úseku. Doprava byla tehdy po většinu prací jednosměrná, řízená semaforem. Na červenou si snad nikdo netroufl, ale jakmile naskočila zelená, okamžitě řidiči a zejména kamionů a velkých vozidel, dokazovali jací jsou páni na silnici. Často museli pracovníci stavby uskakovat a ne jeden řidič smetl pruhované zábrany do výkopu.

Černá v Pošumaví je dopravně silně zatížena. Zkusil jsem si jednu červencovou neděli spočítat průjezd vozidel obcí. Stanoviště vedle pomníku padlých bylo nejhodnější a počet vozidel projíždějících všemi směry byl za pouhých deset minut – 114 vozidel a to ještě kamiony a nákladní vozy nejezdily. Není to sice průkazné, ale přece jenom, zkuste si spočítat, kolik to dělá za celý den.

V tomto provozu je každý náš občan i turista – chodec stále v jakémsi ohrožení. Řidiči převážně pravidla nerespektují, stanovená rychlost v obci mnohým nic neříká, dokonce byl policií přistižen řidič, který si to přes přechod fičel devadesátkou. A znovu malý příklad - v době výstavby silnice byla na jednom úseku umístěna značka Stůj, dej přednost na hlavní silnici, a řidiči tehdy projížděli většinou bez zastavení, mnoho jich nebylo připoutáno a často telefonovalo za jízdy.

Nesouhlas majitele.

Protože na hlavním tahu stojí budova Základní školy, byli jsme vcelku rádi, že v obci bude vybudován kruhový objezd, z něhož by odbočka na Horní Planou, budovu školy minula a děti by tak byly v klidovém pásmu. Bohužel majitel nemovitostí nedal souhlas a tak kruhový objezd, který byl v projektu součástí nově budované komunikace, vystavěn nebyl.auta jezdí dále kolem školy, je zde sice značka upozorňující na přechod pro chodce, ale chtělo by to pro zvýšení bezpečnosti ještě určité vylepšení, např. Pozor děti anebo zpomalovací pásy. To však prý nesmí být na silnici I.třídy instalováno.

Stále však ještě trvá možnost vybudovat kruhový objezd v obci, čímž by se dopravní situace, ale i bezpečnost ostatních účastníků silničního provozu určitě zlepšila.

Pro větší bezpečnost byl při vjezdu do obce od Českého Krumlova nainstalován radar s kamerou, který snad zapůsobí na řidiče nejen informativně, ale i psychologicky a ti doufejme správně zareagují. Své výsledky to zřejmě přineslo, obec hodlá instalovat stejný systém při vjezdu od Horní Plané. Nahoře pak při výjezdu bude ještě instalováno dopravní zrcadlo.

Rozšířením silnice v obci se zvýšila nejenom bezpečnost, ale i plynulost, zejména nyní v zimních měsících a to díky stále ještě povolenému solení vozovky. Dříve kamiony v kopci nevyjely, blokovaly silnici a ohrožovaly i bezpečnost. Nedovedu přesně posoudit ekologický vliv solení, ale jestliže se příští zimu přestane solit, začnou opět problémy, které jsou tak často na tzv. lipenské magistrále, silnici od Vyššího Brodu po Želnavu.

Muckovské vápencové lomy.

Velké množství turistů navštěvuje Lipensko především kvůli možnosti se po celoroční práci příjemně zrekreovat, odpočinout si a alespoň v malé míře zapomenout na různé stresové zátěže. V naší oblasti je stále ještě zachovalá, zdravá a hodnotná příroda, jejíž ochrana by pro nás měla být prvořadá.

Obec Černá v Pošumaví není žádnou výjimkou, na jejích dvou katastrálních územích se v současné době vyskytují tři přírodní rezervace a šest přírodních památek. Většinou se jedná o cenná údolní a luční rašeliniště, kde se vyskytuje velké množství chráněných druhů rostlin i živočichů. Např. přírodní památka Velké Bahno, které je svou plochou 85,76 ha nejrozsáhlejší, představuje soubor smrkových olšin, několika rašelinišť a vzácné druhy rostlin mokřadního systému.

Rád bych se však poněkud více pozastavil nad jednou skutečně unikátní památkou a to jsou Muckovské vápencové lomy. O této přírodní památce bylo již napsáno mnoho, dostatek informací najdete na internetu, poutavý článek napsala paní Helena Braunová, ale přece jenom jako občan obce, kde se památka nalézá, mi dovoluji ještě pár poznámek.

Místo pro turisty.

Muckovské vápencové lomy se nachází v lesíku poblíž osady Muckov, kolem vede modře značená turistická trasa a přilehlá silnička je vlastně cyklostezkou. Obec vystavěla u silnice poblíž vchodu do „jeskyně“ cykloinfopoint, kde si turista může odpočinout a pokochat se pohledem nejen na vápencové lomy.

Tyto jedinečné útvary zde vznikly po komorovém způsobu těžby vápence, mají údajně pouze jednu obdobu v určité lokalitě na Českolipsku. Unikátnost této technické památky je prý srovnatelná např. s kaolínovými doly v Hosíně nebo s tunelem na Schwarzenberském kanálu.

Pohled na část přírodní památky

Celá tato lokalita je směsí významných geologických fenoménů, je zde zimoviště a shromaždiště devíti druhů netopýrů, které jsou předmětem dlouholetého výzkumu a z nichž nejvýznamnější je netopýr pestrý, Brandtův a severní. Oblast je významnou botanickou lokalitou s chráněnými druhy rostlin, které jsou na červeném seznamu, např. orlíček obecný nebo krkavec menší, ale i ostružiník skalní.

Celý prostor byl oplocen, jsou zde tabulky zákazu vstupu a to zcela oprávněně neboť občas dochází ke zřícení stropů v jamách. Oplocení je ovšem na několika místech poškozeno, lidé ho přelézají a zákazu vstupu nedbají. Často je zde i neúměrné množství povalujících se odpadků.

Přežily.

Je dobře, že Muckovské vápencové lomy zůstaly zachovány. Přitom nechybělo mnoho a mohly být nenávratně zničeny, když některé státní instituce počítaly s jejich odstřelem a zavezením. Od roku 1990 je tento 3,38 ha nevelký útvar, chráněnou přírodní památkou.

V centru lipenské oblasti

Obec Černá v Pošumaví se svými pěti přidruženými osadami a více než osmi sty obyvateli se postupně stala přirozeným centrem lipenské oblasti. Vodní nádrž je tady nejširší a poskytuje ideální podmínky pro sportovní vyžití, zejména jachting a windsurfing.

Významně zasáhla do života obce výstavba lipenské přehrady. Bylo nutno přerušit těžbu tuhy a vybudovat nové těžební pole, zaniklo velké rašeliniště v prostoru podél Vltavy, bylo nutno vykácet a vytěžit mnoho hektarů lesa. Byly zrušeny dva hřbitovy, zanikla obec Dolní Vltavice, Kyselov, částečně byla demolována i obec Černá. Další demolice probíhaly v katastru obce v letech 1955 -1957 v souvislosti s blízkostí státní hranice, čímž zanikla řada osad a samot. V roce 1949 byla zahájena výstavba lipenské přehrady, čímž prakticky zanikla Dolní Vltavice. Největší demolice objektů probíhaly v letech 1955 -1957, kdy celé vesnice a osady musely ustoupit přehradě. Cenné části kostela v Dolní Vltavici byly převezeny do muzea v Českém Krumlově, vše ostatní pohřbila voda. Dnes je Dolní Vltavice částí obce Černá v Pošumaví a je čistě rekreační oblastí.

Dolní Vltavice

Jedním z významných míst regionu byla stará obec Dolní Vltavice (Untermoldau) s právem cla. Tamní kostel svatého Linharta je poprvé připomínán roku 1355. V souvislosti s vybudováním lipenské přehrady byla obec z větší části srovnána se zemí a zatopena, zbytek zůstal stát na břehu přehradního jezera. Bohatství jejího kostela připomíná v Alšově jihočeské galerii relikviář v podobě busty světce, plastiky plné niterné krásy a vnější dokonalosti provedení, vyznačující se jemností rysů tváře, bezpochyby jedno z mistrovských děl jihočeské gotiky. Nejkrásnější ženské hlavy z Parlářovy doby jsou jakýmsi předznamenáním této busty z konce 14. století. Galerie uchovává i plastiku světce vzniklou kolem roku 1500 a pocházející ze zaniklé obce Bližná (Eggetschlag), která náležela také k dolnovltavické farnosti.

Změny

Hlavní změny týkající se Černé v Pošumaví od roku 1949 do roku 1959:

- přeložení silnice
- přeložení železničních tratí
- zatopení vesnic a osad - hlavně obec Dolní Vltavice, Hubenov, Slavkovice, Vyžbohy, Lhota, Kyselov, Jestřábí, Radslav, částečně Černá
- ukončení těžby tuhy v mokerské oblasti
- zánik velkých rašelinišť
- konec lesů v prostoru naplnění, kácení a vytěžení mnoha hektarů
- zrušeny dva hřbitovy v Černé a Dolní Vltavici
- mnoho demolic v obvodu obce.

Vliv na počasí

Samozřejmě, že rozsáhlá hladina lipenské přehrady změnila i ráz počasí. Dříve prý byly velmi často nejen v květnu, ale i v červnu ranní mrazíky. Jezero má podstatný vliv na vlhkost vzduchu, nedochází k tepelným změnám, rozdíly teplot se vyrovnaly.

Železnice

K 20. dubnu 1958, kvůli výstavbě lipenské přehradní nádrže a následnému zatopení území, byla trať v úseku Černá v Pošumaví - Horní Planá přeložena na levý břeh Vltavy. Pod vodou zmizely nejen grafitové drážky u Černé, zastávka Stögenwald, ale i říční meandr „Srdce Vltavy“ u Horní Plané. Trať se tak v tomto úseku zkrátila ze 14 na 12 a půl kilometru. V některém obzvlášť suchém roce je možno u přehradní nádrže Lipno zhlédnout zbytky bývalých grafitových drážek, existujících do doby zatopení vodami jezera v okolí Černé v Pošumaví. U silnice v Černé, v zátoce zvané Malé Lipno, bývají vidět základy budov bývalého závodu na zpracování grafitu, zbytky nakládací rampy, větvičí se těleso drážky, která nakonec končila ve vodě. Na vyschlém dně je vidět spoustu zajímavých věcí, mj. hřeby, řetězy, podkladnice, zohýbané kolejnice, jakož i kolečko od důlního vozíku.

První český farář v Černé.

V roce 2005 jsem se pokoušel zjistit některé okolnosti kolem faráře Jana Prachaře, který jako první český farář působil v Černé v Pošumaví v letech 1946 – 1949 a pak uprchl do USA.

Zlatý člověk.

Setkal jsem se s občankou Černé v Pošumaví paní Boženou Rosickou, ročník narození 1920, která patřila mezi velmi dobré známé pana faráře. Do Černé se přistěhovala s rodinou v roce 1946 přibližně v době, kdy nastoupil jako farář Jan Prachař. Podle jejích slov to byl „zlatý člověk“. Nikomu nezpůsobil nikdy žádnou křivdu, pomáhal kde bylo třeba a choval se jako pravý vlastenec.

Páter Jan Prachař byl střední postavy, pohledný, ve věku asi kolem 30 let, nosil rajtky a vysoké boty. Bydlel na faře, na jídlo chodil do hostince k „Tomandlům“, anebo k lidem, kteří ho pozvali. Byl velmi skromný, jedl rád jednoduchá jídla, např. brambory s mlékem. Byl veselý, chodil rád i na taneční zábavy, ale vždy jen do 22 hodiny, pak odcházel domů.

K Rosickým prý chodíval téměř obden, známý byl i s rodinou Tomandlů, Lovětínských a některými dalšími, vesměs však dnes už nežijícími, či staršími lidmi.

Na Zelený čtvrtek v r. 1949 odejel na motorce do Horní Plané a odtud pěšky přes louky, lesy a bažiny, uprchl do Německa. Nebylo to prý ovšem snadné, dlouho bloudil, nevěděl kde je, byl hladový, ale přece jen se dostal do Německa, kde hned na první faře mu dali najíst. S sebou vzal klíč od kostela v Černé v Pošumaví, který 40 let opatroval a při svém návratu, který mu byl umožněn po revoluci, ho v roce 1991 vrátil.

Klíč od kostela z Černé v Pošumaví nechal pan farář v USA pozlatit a po svém návratu ho odevzdal v Černé právě paní Boženě Rosické, která ho uchovávala, o čemž jsem se sám přesvědčil.

Farář Jan Prachař byl za dobu svého působení znám tím, že poskytoval noclehy lidem, kteří prchali přes hranice. Zastavovali se v Černé u faráře, údajně pod heslem „nocleh na faře“. Z tohoto důvodu byl sledován STB a vydatně tomu prý napomáhali i někteří místní občané.

Podle slov samotného p. faráře, ho policajti, který neustále hlídal u plotu fary, před velikonoce roku 1949, varoval se slovy: „pane faráři, chcete-li si zachovati život, musíte ihned utéct“. Proto se tak rychle rozhodl, ale chtěl údajně ještě předtím provést určité posvěcení v Horní Plané, kam přijel na motorce. Tam byl však upozorněn ať neotálí a ihned uprchně. V Černé pak někteří / minimálně dva/ občané, kteří faráře měli hlídat, nemohli pochopit, jak jim mohl utéct.

Pan farář měl skutečně „štěstí“, neboť brzy nato začala čistka řadových církevních představitelů, především těch, kteří byli v největší oblibě u věřících.

Jméno policajta, který mu svým varováním dopomohl k útěku však p. farář ani po 40 letech nikomu neřekl, přestože ho dobře znal. Jména dvou místních občanů, dnes již po smrti, však v Černé znal prý téměř každý.

K případu útěku pana faráře se žádné novinové články nenašly a zřejmě ani neexistují. P. Jan Prachař předal klíč paní Rosické ve vsi tichosti. Kromě ní a pár zasvěcených neměl nikdo ponětí o jeho existenci.

P. farář Prachař čekal dlouhých 40 let na návrat. Přestože byl prý v USA již 10 let, měl vyřízeno americké občanství, naše orgány ho do republiky nepustily. V USA byl velmi činný, postavil školu a nemocnici a na své působiště v Černé v Pošumaví nikdy nezapoměl. Každoročně o Vánocích sloužil půlnoční mši za občany Černé v Pošumaví. Před odletem z USA zpět mu dokonce prý zaplatili v USA letenku, aby mohl v pořádku klíč vrátit. Zemřel prý ovšem za poněkud záhadných okolností při odletu a mezipřistání ve Vídni.

Střípky z historie Sodovkárny

V dnešním článku se budu zabývat historií poměrně nedávnou, ale pro obec důležitou a s jejím vývojem a s životem mnoha našich občanů spjatou. Předmětem bude tentokrát Výrobna ovocných šťáv neboli Sodovkárna nebo zkráceně Šťavárna.

Výrobna ovocných šťáv byla zřízena v roce 1910 ještě za provozu pivovaru. Tehdejší majitel kníže Jan Nepomuk Schwarzenberk jí nechal zřídit, aby zhodnotil velké množství malin, jahod a dalšího ovoce, které se v jeho lesích vyskytovalo. V roce 1917 byly umístěny sklepy na ovocné šťávy do uvolněných prostorů podél silnice na Frymburk, protože již dříve, v roce 1879/80 byly vystavěny pro pivovar nové skladovací a kvasné sklepy. K výrobě jak piva, tak i šťáv a limonád, byla odebírána voda z „Bílé studny“, která leží na „kostelní stezce“ směrem na Jámy. Pramen této studny vyvrhuje bílý písek, odtud jméno „Bílá studna“. */tak zní tehdejší zápis/.*

V roce 1947 došlo ke zrušení pivovaru, který byl v provozu 379 let, pivo se sem dováželo a zde byla pouze stáčírna. Objekt přešel do vlastnictví Národní správy a posléze až do roku 1960 patřil Státnímu statku v Černé v Pošumaví. Z bývalého renesančního zámečku a pivovaru pak byla postupnou rekonstrukcí vystavěna Sodovkárna až do podoby, kterou jsme téměř všichni znali.

Dobová ukázka dopisu, který poslali pracovníci VOŠ dne 23.11.1952 prezidentu republiky Klementu Gottwaldovi:

Drahý soudruhu presidente,

jménem zaměstnanců Výroby ovocných šťáv Státních statků v Černé v Pošumaví, zdravíme Vás v den Vašich narozenin a přejeme Vám hodně zdraví k odpovědné a záslužné práci, kterou vykonáváte pro všechny pracující lid.

Podle Vašich slov, která jste pronesl na aktivu pražských funkcionářů dne 28. října, splnili jsme závazky a předčasně jsme splnili i úkoly čtvrtého roku pětiletky. Letošní plán jsme splnili již 23. října na 100,18%. Do konce roku vyrobíme navíc dalších 12,9% plánovaného ročního úkolu. Plánovaný hospodářský výsledek za letošní rok jsme splnili do 27.9 na 107%. Úspory v nadplánované akumulaci jsme splnili do konce října na 75% a do konce roku dosáhneme plánované částky.

Další úspěch v naší práci máme při vykládce a nakládce vagonů. Všichni naši zaměstnanci se přičinili o to, že jsme letos neplatili ani korunu na zdržném.

Na počest Vašich narozenin vyhlásili všichni naši zaměstnanci závazek, želepší agitační práci, rozvinou zlepšovatelství hnutí a splní do narozenin Josefa Vissarionoviče Stalina, úkoly posledního roku Vaší pětiletky.

Buďte dlouho zdrav.

Výrobna ovocných šťáv Státních statků Černá v Pošumaví

Ředitel závodu: nečitelný

Za ZS ROH: Čapek Vojtěch

ZO KSČ: Rozboud Josef

Od roku 1960 až do roku 1963 byl závod pod vedením Okresního podniku místního hospodářství.

V roce 1962 se přechází na vaření ovocných šťáv a materiálem jsou produkty přírodní malina, přírodní borůvky, zahradní jahody, višně, třešně, pomeranč, citron a vinné hybridy. Jako značky se tehdy vyráběly : Šoférka, Rybízová, Pomo, Citro a Šalbeso a vše se dělá samozřejmě ručně.

Od roku 1963 přechází VOŠ pod Jihočeské pekárny Vodňany, přechází se na automatické technologické linky, postupně stále stoupá výroba a tak se zvyšuje počet zaměstnanců, který v té době činí 50 lidí/ po roce 1945 to bylo 15 zaměstnanců/. Začíná též výroba mačkaných jablek, které dodává závod Zelenina. V té době se vyrábí 13 druhů limonád: Askona, Kofola, Citrakola, Arakola, Malina, Citro, Šumavanka, Jugo Oranž, Dia, Soda. Chito, Aratoni a Citron S.

V provozovně se též provádělo sušení hub na export a nakládání hub do octa.

Provozovna zásobuje svými výrobky 2/3 okresu Český Krumlov a 1/3 okresu Prachatice, což představuje 640 prodejen. Kromě toho se zde vyrábí limosyrupy, kterými se zásobuje 10 sodovkárenských podniků a kterých se vyrábí přibližně 680 tun ročně.

Od roku 1963, kdy provozovna vyrobila 13 500 hl limonád, se každoročně výroba zvyšovala, takže např. v roce 1980 se již vyrobilo 40 500 hl limonád, 3 705 tun sirupů a 1 141 tun jablečného sucusu.

V provozně v té době pracuje 45 zaměstnanců, v době sezony na dvě směny, přičemž jim ještě vypomáhá 10 – 12 studentů v rámci letní aktivity mládeže, většinou z českokrumlovského Gymnazia.

V roce 1980 došlo k výměně myčky, která byla v provozu od roku 1962, předtím v r. 1978 byl vyměněn plnič na lahve 0,33 i 0,70 l. V r. 1982 byl přidán další plnič na 0,70 l, čímž odpadla manipulace s plničem na oba dva druhy. Objemově se v této době nejvíce vyrábí Šumavanka v lahvích 0,70 l a Brona v lahvích 0,33l. V lahvích se dále vyrábí Cimo, Pomo, Malina, Citrokola, Kofola a Dia a do 50l sudů pak Kofola, Citrokola a Jablečný.

Provozovna má v této době celkem 12 aut, z toho tři rozvázejí sirupy a 9 limonády.

V roce 1983 byl do provozu uveden nový lis, druhý největší v Jihočeském kraji. Je plně automatizovaný a dokáže za hodinu vylisovat 4 tuny ovoce. Jen během zkušební doby vytlačil lis jablečný sukus ze 62 vagonů jablek. Sukus, čili mateřská jablečná šťáva, se sterilizuje, přidají se esence, voda a cukr, vše se povaří a tím je připraven sirup pro výrobu limonád.

Provoz vyzkoušel dva nové druhy limonád – Granada a Hroznová směs, které mají lepší vlastnosti skladování a tím delší záruční dobu.

V roce 1984 provoz denně vykupuje 5 vagonů jablek, které vzhledem k nedostatku prostoru musí ihned zpracovat. Výlisky z jablek pak zpracují dojnice provozu Černá, Statku Frymburk.

V roce 1985 se zabudovala nová odparka na sukusy, čímž odpadla dovážka do Strakonic, kde se odpařování provádělo. Kvůli odparce byl pak dán do provozu parní kotel.

V době špiček při výrobě limonád, sirupů a lisování jablek, bývá velká spotřeba vody, proto byl v r. 1987 vybudován nový rezervoár o objemu 130m³ a současně byl proveden rozvod tlakové vody po celé provozně. V této době také značně poklesla výroba vlastních sirupů, neboť převážná část limosirupů značky Olympus se dovážela z Fruty Brno.

Co se týče vedení provozovny já osobně pamatuji jako vedoucí Františka Švamberka a Karla Machače. Po roce 1990 se vše připravuje k privatizaci, částečně jsou určité pokusy některých firem zde vyrábět, či plnit alkoholické nápoje, vše ale postupně končí. Zase jedna ukázka toho, jak „dobře“ funguje to, co bylo zprivatizováno a přešlo do rukou soukromého objektu.

Na dvoře sodovkárny – dobová fotografie / archiv kroniky/

Grafitové ložisko na Bližné, jehož těžba byla ukončena v r.1998 a vytěžilo se zde přes čtvrt milionu suroviny, bylo značně zvodnatělé a důlní práce zachytily několikrát silné průvaly vod z rozsáhlých krasových dutin. Již v roce 1963 došlo při nafárání krasové dutiny na dole k průvalu vody na druhém patře.

Později v osmdesátých letech byl na třetím patře zjištěn rozsáhlý kras s vydatným pramenem kvalitní pitné vody. Tlaková voda byla různým systémem regulována a čerpána, na dole byla činěna rozsáhlá bezpečnostní opatření, ale to už není námětem tohoto článku.

V r.1999 přichází do oblasti firma, která začíná tuto kvalitní šumavskou vodu komerčně využívat a v říjnu téhož roku stáčí první vodu. V prostoru dolu Bližná čerpá kvalitní pramenitou vodu z vydatného zdroje, nacházejícího se v hloubce 70 m. Voda je potrubím dopravována ke stáčírně, není chemicky upravována a při stáčení se nepoužívají žádné konzervační látky. Voda má optimální obsah minerálních látek a je vhodná jak k přímé konzumaci, tak k přípravě teplých a studených nápojů pro všechny věkové skupiny obyvatel.

V současné době pracuje při stáčení a plnění pitné vody devět zaměstnanců, kteří všichni jsou občany Černé v Pošumaví. Vedle této své hlavní činnosti musí provádět ještě další potřebné práce, především revize a údržby v podzemí dolu.

Balená pramenitá voda je stáčena do vratných plastových demižonů o obsahu 18,9 l/ tj. 5galonů/.Demižony jsou vratné plastové nádoby uzavřené bezpečnostním uzávěrem. Rozvoz stočené vody se zajišťuje firemní distribucí, přičemž sklady má firma po celé republice. Kvalita vody musí zůstat stále vysoká, proto je pravidelně kontrolována na Zdravotním ústavu v Českých Budějovicích.

Firma dodává zařízení pro výdej vody zvané aquamat, které je určeno pro ohřev, chlazení a hygienický výdej přírodní stolní vody. Voda a zařízení jsou distribuovány přímo do podniků, firem a organizací a v poslední době ve větší míře i do domácností.

Z výrobního závodu / archiv kroniky/

Pokud se člověk rozhodne, že udělá něco pro své zdraví, že se chce lépe cítit, lépe vypadat, zpevnit si své svalstvo, případně zhubnout, tak to je ta nejlepší motivace k tomu, aby začal pravidelně cvičit. A pokud chce vše provádět pod odborným dohledem, pak většinou nasměruje své kroky do některého fitcentra. Tato posilovací střediska dnes existují i v menších obcích, například v Černé v Pošumaví.

Místnost sloužící tomuto účelu zde byla již před několika lety vyhrazena v prostoru Mateřské školy, byla vybavena základním nářadím jako jsou rotopedy, cvičné lavice, sady činek, žebřiny a další. V loňském roce vzhledem k vyšším požadavkům návštěvníků bylo rozhodnuto posilovnu dovybavit. Obec získala grant v rámci Jihočeských krajských programů na podporu sportu ve výši 70 tis. Kč a po vybavení a přestavbě činily celkové náklady 130 tis. Kč, když zbytek hradila obec Černá ze svého rozpočtu.

Do posilovny tak přibyl např. stroj na posilování dolních končetin / Legpress/, závěsná bradla a hrazda, posilovací gumy, cvičební míče, švihadla, série jednoručních činek, tzv. EZ činka/ prohnutá osa/ a další. V rámci zdokonalení cvičení byla pořízena nová zrcadla, LCD televize, nový přehrávač CD a DVD, takže nakonec vznikla posilovna vybavená nadstandartně na výborné úrovni.

To všechno proto, že si zde návštěvníci nejen posilují a utužují své svalstvo, ale probíhá zde pravidelně jednou týdně relaxační, uvolňující a na břišní svalstvo působící cvičení a rovněž jednou týdně se zde cvičí aerobik, obojí tato cvičení pod vedením místních žen – cvičitelek dobrovolnic. Navštívíte-li fitcentrum v Černé v Pošumaví ve vyhrazených hodinách, budete vždy vítáni.

Pohled do posilovny fitcentra / archiv kroniky/

V letošním roce si obec Černá v Pošumaví připomíná nejen 740 let své existence, ale i řadu dalších zajímavých výročí.

Pohled do historie.

Poštovní úřad byl zřízen v roce 1868, jeho úřední označení bylo „Černá na Šumavě“ a byl umístěn v pivovaru. Vůbec prvním zaměstnancem byl poštovní expeditoř Josef Beer a to až do roku 1893. Po třiceti letech, v roce 1898 byl poštovní úřad z pivovaru přemístěn do naproti ležící budovy čp.40, kde bylo ředitelství knížecích schwarzenberských tuhových závodů.

Od roku 1918 bylo úřední označení „Černá na Šumavě – Schwarzbach im Böhmerwald“ a v období od 19 do 29 listopadu byla pošta ještě pod správou ředitelství pošt v hornorakouském Linci. V názvu vedoucích funkcí poštovního úřadu docházelo postupně ke změnám, od poštovního expeditořa, či expedientky, přes c.k. poštmistra, vrchního poštmistra až k vedoucímu pošty.

V roce 1890 byl v Černé zřízen telegrafní a v r. 1927 telefonní úřad.

Doprava pošty, t. zv. Jízdy posílů se prováděla až do roku 1892 dvakrát denně do Krumlova a do Horní Plané. Pak až do r. 1916 jednou denně do Frymburku poštovním kočárem a do Dolní Vltavice, kde byla jízda posílů od r. 1923 prodloužena až do Německého Rychnova a jezdila se osobním autem.

Stejně tak byla v r.1892 zavedena doprava pošty po dráze, kam se zásilky dosávaly nejen jízdami posílů, ale i pěšími posly.

Obvod poštovního úřadu v r. 1930 tvořily obce Černá, Plánička, Nová Ves, Jámy, Boksberg, Jestřábí, Valtrov, Slavkovice, Tuhové závody, Nová Hůrka a Olšovský dvůr. Poštovní zásilky se v roznášely v Černé do r. 1904 jednou denně a pak dvakrát denně, v Tuhových závodech, Hůrce, Nové Vsi a Olšovském dvoře jedenkrát denně a v ostatních místech obden.

Statistika.

V r. 1930 bylo např. doručeno 2436 doporučených dopisů, 3228 balíků, vyplaceno 2046 šeků, podáno 528 telegramů. Telefonních účastníků bylo v té době pouze pět, ale bylo zprostředkováno 8819 telefonních hovorů.

Nejrozšířenějšími novinami byly „Vesnický posel“, Jihočeské lidové noviny“ a „Řemeslník“ . vše v německém jazyce.

Poštovní úřad v Černé byl v budově čp.40 umístěn i po válce a teprve kolem roku 1957 byl přemístěn do dnes neexistující budovy na jejímž místě stojí nové Nákupní středisko Baník/ bohužel nefungující/ .

V této budově byl Poštovní úřad do r. 1973

Vedoucími poštmistry byli postupně pánové Vobr, Václavík a Študlar.

V r. 1970 se začala stavět současná budova pošty, která byla uvedena do provozu před 35 léty. V r. 1979 se stal vedoucím pošty Jan Voldřich, současný starosta Černé v Pošumaví, který tuto funkci vykonával až do roku 1994. Kolem roku 1985 docházelo na poštu deset druhů novin a 50 druhů časopisů. Z novin byly nejrozšířenější Jihočeská pravda, Zemědělské noviny a Rudé právo, z časopisů pak Myslivost, Rybářství, Zahrádkář, Vlasta a Praktická žena.

Pošta v Černé v Pošumaví je vytižena i v současné době, přestože je zavedeno motorizované doručování pošty z Horní Plané. Na doručovatelkách spočívá velká tíha zejména v počtu nachozených kilometrů při roznášení velkého množství různých letáků.

Jak šel čas v Dolní Vltavici

Obec Černá v Pošumaví si v letošním roce připomíná 740 let svého vzniku , přičemž nejnámennější roli v tomto období hrála právě dnešní osada – Dolní Vltavice.

Ta byla několik staletí až do čtyřicátých let minulého století mnohem významnější než Černá v Pošumaví. Byla součástí tzv. mokerského újezdu kam patřila i Mokrá, Bližná, Černá a další obce. Dolní Vltavice byla na konci tohoto území, bylo to hraniční místo a Hirzo rozpoznal, že bude hrát v obchodě se sousedními zeměmi zvláštní a důležitou úlohu a proto zvolil své místo právě zde, založil obec ve velkorysých rozměrech a dal jí jméno Hirzow.

Historie názvu

Nejstarší jméno „Na Hirzowe“ je uvedeno v darovací listině purkrabímu Hirzovi králem Přemyslem Otakarem II. dne 27. března 1268, která byla sepsána v Písku. Postupně se objevují jména Wltaua, Wultag, Wulda a od r. 1918 – Untermoldau, česky Dolní Vltavice.

Toto území bylo osídleno již dříve, ale za počátek plánovitého osídlování se považuje právě rok 1268.

Hirzo ještě než v r. 1275 zemřel, daroval veškeré zboží Mokrá – Vltavice a dalších 13 osídlení, klášteru ve Zlaté Koruně. Sám je zde pak pohřben a uvnitř kostela má náhrobní desku.

Vedle jeho statku na Mokré, je Dolní Vltavice největším a nejnámennější osídlením. Hirzo pojal výstavbu Vltavice vskutku velkoryse, o čemž svědčí i velikost náměstí. To bylo dlouhé 190 a široké 90 kroků, což představuje výměru přes jeden hektar.

Vltava zde kolem r. 1250 tvořila hranici s Rakouskem a Bavorskem a od let 1256-58, kdy se přesunovala hranice na současnou linii, zůstala Vltava významným místem českého obchodu, kde bylo za zboží vybíráno mýto pro krále. Rožemberkové pak darovali v r. 1308 toto území klášteru ve Schlöglu a posléze bylo mýto vybíráno právě pro tento klášter.

Vltavice městysem

V roce 1530 obdržela Dolní Vltavice právo městyse, což bylo tehdy spojeno s povinným opevněním města proti vnějšímu nepříteli. Tenkrát se to nepovedlo, ale obezdil se kostel po celém obvodu zdi dva metry vysokou a metr širokou, což neměl tehdy žádný kostel v celém širém okolí. Stačilo to, protože do obezděného prostoru se mohlo ukrýt všechno tehdejší obyvatelstvo městyse.

Dne 27. června 1669 byla pak Dolní Vltavice podruhé povýšena na městys, se svým vlastním erbem a dostala oprávnění pořádat nejprve dva a později pět veřejných výročních trhů. Tato její práva pak potvrdila v r. 1747 Marie Terezie a v r. 1782 i Josef II.

Při příjezdu do Dolní Vltavice směrem od Černé se nacházel vlevo nahoře hřbitov a dále po levé straně jednotlivé domy. Po pravé straně byly zpočátku tři usedlosti a pak následovalo náměstí kde stával až do r. 1945 pranýř. Vpravo od náměstí byla další výstavba, pod obcí protékala řeka Vltava, na ní byl dřevěný most směrem na Kyselov a vpravo se jezdilo na Radslav.

V r. 1648 nechal postavit tehdejší starosta Stinny nad Vltavicí dřevěnou kapli jako pietní místo obětím morové nákazy a vedle ní dvě lípy. Kaple byla v r. 1753 přestavěna na zděnou a dvě lípy, které se zachovaly, mají dnes 360 let , jsou ve výšce jednoho metru široké v objemu 527 cm a jsou dokonce zapsány v seznamu památek chráněných státem.

Češi na ústupu.

Největší pohromou nejen pro Vltavici byla třicetiletá válka, která znamenala vyplenění , zapálení vesnic a bídu a chudobu. Byl to také konec Čechů a češtiny.

Původní kostel v Dolní Vltavici z období před rokem 1350 byl zničen, v r. 1767 zahájil výstavbu nového kostela kníže Josef ze Schwarzenbergu a kostel byl vysvěcen v r. 1770. Byl zasvěcen sv. Leonardovi/ Linhartovi /. V té době bylo v Čechách málo kostelů zasvěceno tomuto světcovi a protože byl ctěn jako oráč a chovatel dobytka , stal se patronem zemědělců a chovatelů, kteří se do Vltavice sjížděli z velkých dálek. Zde pak na oltář obětovali železná obětní zvířátka, které vykoval a prodával za 2-3 krejcarey místní kostelník. Církev si tak přišla na slušný peníz a zemědělci byli přesvědčeni o tom, že je tímto způsobem ochráněn jejich dobytek proti různým neduhům a

nemocem. Železná obětní zvířátka z Dolní Vltavice jsou uložena v městském muzeu v Nových Hradech.

Kostel byla rotundovitá stavba s čtyřiatřicet metrů vysokou cibulovitou věží a uvnitř s pěti oltáři. V kostele stávala plastika krásné neznámé světice, řezbářská práce skupiny umělců kolem mistra Parléře z konce čtrnáctého století, známá jako „Vltavická madona“, která je dnes uložena v Alšově jihočeské galerii.

Asi uprostřed 18.století byla zde postavena škola. Měla jednu třídu, byt pro učitele, stáj a stodolu. V r.1842 bylo v devíti farních obcích celkem 316 žáků do Vltavické školy.

V roce 1930 měla Dolní Vltavice celkem 414 obyvatel, kteří bydleli v 63 domech. Ke konci II.světové války je zde uváděno 64 domů, z toho je 14 větších a 10 menších sedláků, dále jsou zde dva pekaři, jeden řezník, tři hostince, tři obchody se smíšeným zbožím, jeden sedlář, dva kováři, jeden kolář, dva krejčí, dva obuvníci a jeden obchodník s prasaty.

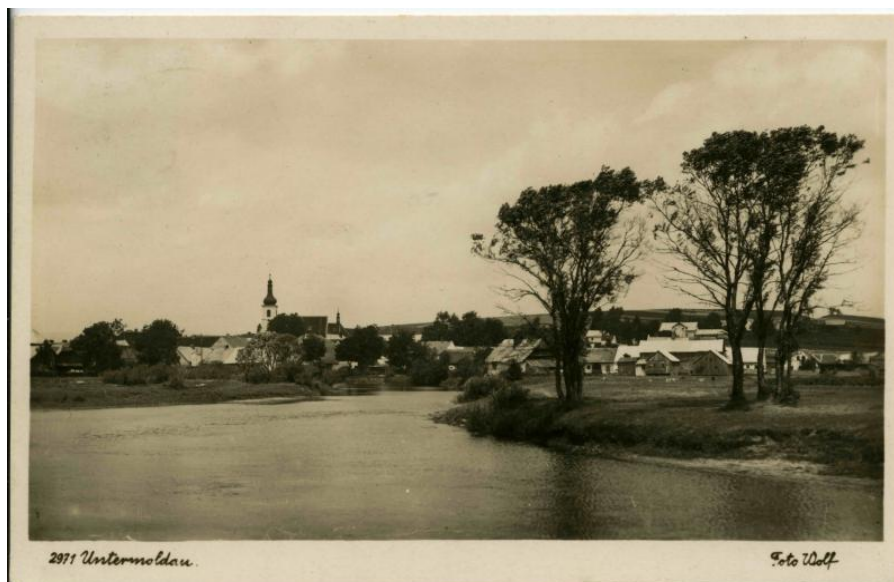
Pohyb vojáků.

Dne 6.května 1945 vyhodily ustupující jednotky SS do vzduchu most přes Vltavu a tím poněkud pozastavily postupující americká vojska. Jednotky americké armády toto území osvobodily, ale bylo to náročné.Od odstaveného vojenského auta na farském dvoře shořela fara, dále domy čp.4 a 29. Další domy a školu se podařilo uhasit.

V červnu 1945 přicházejí jednotky československé armády, přebírají ochranu mostu a brodu přes Vltavu, nastupuje finanční stráž a bezpečnostní složky.

Po žních přichází první Češi, většinou dělníci z vnitrozemských statků a později jsou přiváženi i Slováci. Odsun německého obyvatelstva začal 27.března 1946, kdy bez jakéhokoliv předchozího oznámení museli vybraní obyvatelé být do hodiny připraveni s 30 kg zavazadlem k odjezdu. Přesun se prováděl na žebříňácích na nádraží do Černé a byl ukončen v říjnu 1946.

Od r.1956 začíná postupná demolice obce v souvislosti s naplňováním budoucí přehrady Lipno. Zůstává jen několik objektů, cenné církevní památky jsou částečně přeneseny do muzea v Č.Krumlově ostatní pohřbila voda. Naplněním Lipenské přehrady před padesáti lety začíná nová éra Dolní Vltavice, která se postupně stává významným rekreačním místem.

Dolní Vltavice v roce 1943 / archiv kroniky/

Poplužní dvůr Jestřábí.

Tento název nacházíme v kronikách, které se zmiňují o tomto majetku knížete Schwarzenberka z 19 století. Poplužní dvůr je název pro společně obhospodařovanou jednotku panské půdy, která zahrnovala budovy, vybavení a šafáře s minimálním personálem.

V dřívějších dobách měly téměř všechny domy své tzv. domovní jméno. Jestřábský dvůr se prostě nazýval „Dvůr“, měl číslo popisné 15 a patřil k Bližné. V letech 1925 – 27 byl dvůr knížeti vyvlastněn a stal se majetkem Státního pozemkového úřadu v Praze. Začátkem 30 let minulého století se uvádí jako vlastník, ale někdy i jako nájemce (což není s určitostí zjištěno) jistý Georg Adamovitsch, který přišel z Tábora, kde byl správcem statku. Ke dvoru patřily pozemky o výměře 122 ha.

Ke dvoru patřil dům čp.16, domovním jménem „ Domek mlaticů“ nebo také „Kráječský dům“ a byl obýván Slováky, kteří tvořili čeládku statku.

Vedle tohoto domku stál „Hornický dům“ s čp.17, jehož vlastníkem byla Obec Černá, která ho koupila od knížecího schwarzenberského důlního ředitelství v letech 1931/32. Dům byl nejdříve nabídnut Obci Bližná, ale ta ho odmítla s tím, že pro obecní účely je příliš odlehlý a pro státní účely není žádný zájemce. Dům obývali horníci a pole, která k němu patřila, byla Pozemkovým úřadem předána do užívání jednotlivým nájemným domácnostem. Celková výměra polí činila 70 arů a tak na jednu domácnost připadlo 8,75 arů.

U rybníka u dvora stál dům čp.24 domovním jménem „Ovčák“, který si v r. 1927 postavil Johann Jusko, poslední ovčák ve službách knížete Schwarzenberka. Jusko přišel na Jestřábí kolem roku 1923 z Chrudimi, byl ještě nějakou dobu ve službách Adamovitsche a pak přešel do pivovaru v Černé. Dalším majitelem byl Karl Christl s manželkou Annou, rozenou Jusko.

U vápencového lomu se uvádí dům čp.14 tzv. „Domek krejčího“, jehož majiteli byli Franz a Marie Feier.

V Jestřábí byla i tírna lnu, kterou však Adamovitsch přestavěl na obytný dům.

K zemědělským účelům sloužil dvůr nadále i po válce. Z doby Schwarzenberků však zůstaly pouze tři objekty.

Když v r. 1951 vznikl Státní statek Černá, bylo Jestřábí jednou z osmi provozních jednotek. Postupně se pak Jestřábí stalo součástí provozní jednotky Bližná, až kolem roku 1974 zemědělská činnost zanikla.

V roce 1971, kdy jsem zde začínal jako vedoucí hospodářství Bližná, bylo Jestřábí místem, kde byly ustájeny jalovice po obou stranách dvora , dále po určitý čas se zde chovala prasata a v půdním prostoru se vykrmovali drůbeží brojlery. Tehdy bydlela na Jestřábí rodina Válva a vedle v domku, tehdy nazývaném „generálský“ bydlel František Malý s dětmi. Pan Válva i Malý pracovali u jalovic, dcera Ludmila Válva se starala o brojleru.

Tehdy to byl skutečně zemědělský objekt i s hnojištěm uprostřed dvora a močůvkou vytékající ven směrem k Lipnu. Za objektem byla laguna poněkud zapáchající a často přetékáající přes silnici, která tehdy tudy vedla.

Postupný rozvoj rekreace znamenal ukončení zemědělské činnosti v roce 1976, objekt převzalo ředitelství Oborového podniku Šumava a začalo s rekonstrukcí a přestavbou na areál Školícího a rekreačního zařízení. Ten se využíval nejen ke školením různého typu, ale byla zde i Škola v přírodě, kdy se ve 14 ti denních turnusech střídalo asi 100 žáků z Prahy 10. V zimním období se zde prováděla léčebná rehabilitace pracovníků odštěpných závodů.

To vše, ale v mnohem komfortnějším zařízení a vybavení probíhá dosud, ovšem v objektu hotelového typu, který během doby měnil své majitele.

Velké vylepšení zaznamenal objekt nynější Vily Bohémia s č.p. 16, dříve známou jako rekreační zařízení Vysoké školy zemědělské v Českých Budějovicích, rovněž z doby knížete Schwarzenberka, který prošel přes mnohé majitele až k dnešnímu modernímu typu hotelového zařízení.

Obec Černá v Pošumaví oslaví 740.výročí od svého vzniku

Zhruba před půlrokem jsem vstoupil na stránky Českokrumlovského deníku a stal se čtenářem – reportérem. I když vlastně čtenářem jsem byl od samého počátku a dokonce ještě mnohem dříve v době všech předchůdců dnešního Deníku, i v době, kdy noviny byly ženského rodu a přinášely pouze „pravdu“.

Jako tzv. reportér jsem chtěl svými články přiblížit čtenářům obec Černou v Pošumaví, která si v tomto roce připomíná výročí první písemné zmínky o svém založení v roce 1268.

Články zaměřené na tuto skutečnost již mohou být ukončeny, vše bude prakticky završeno malou obecní oslavou, která se uskuteční v sobotu 28. června. V obci se zejména v posledním období mnoho změnilo k lepšímu a tak připomenout si toto výročí společně se všemi občany, nemůže být na škodu.

Oslavy jsou tak trochu „soukromou“ akcí obce a jejích občanů, následující dva měsíce zvýšeného turistického ruchu, přinesou návštěvníkům obce řadu kulturních, sportovních a dalších veřejných akcí v rámci každoročně pořádaného „Léta v Černé v Pošumaví“.

V předvečer oslav, v pátek 27.6 se představí v hotelu Rex „Lyrové trio Délos“ se svým koncertním vystoupením. Přítomní uvidí a uslyší v jejich přednesu české a moravské lidové písně, irské písně a tance a součástí tohoto bloku bude i jazz & blues v úpravách pro lyry a baskytaru. Členy tohoto vystoupení jsou Jan Braunstein, Jan Chromeček a Tomáš Matys, muzikoterapeuti z Ateliéru Délos, který má v Černé v Pošumaví svou pobočku.

V sobotu odpoledne pak začne vlastní oslava, pro kterou bude na parkovišti u autobusového nádraží přichystán velký pivní stan.

Úderem čtrnácté hodiny provede starosta obce Jan Voldřich slavnostní zahájení, přítomným občanům v krátkosti nastíní další vývoj v obci a především představí nový obecní prapor, který může nyní obec při takovýchto příležitostech spolu s novým obecním znakem, používat.

Pak už v téměř pětihodinovém maratónu se představí malá dechová kapela Pavla Havlíka, která určitě přinese všem přítomným hodně radosti a pozvedne náladu svými písničkami nejen z oblasti dechové hudby, ale i populární a swingové.

Večer pak až do půlnoci zase pro poněkud mladší účastníky vystoupí skupina Tabasco – Rock.

Občerstvení po celou dobu sobotních oslav zabezpečí personál hospody „Na rozcestí“ spolu s místními hasiči a organizačně spoluzajišťuje p. Luděk Štěpánek z Horní Plané.

Nezbývá tedy nic jiného než si přát, aby vše vydařilo, aby všichni byli spokojeni a těšili se na další oslavy, třeba za deset let, kdy si obec připomene již tři čtvrtiny tisíciletí svého trvání.

Slavnostní představení nového obecního praporu a znaku/archiv kroniky/

Černá se pokouší o teoretické oživení zaniklých obcí z okolí.

Většina lidí se samozřejmě nezabývá historií, dokonce mnoho jich o historii své obce a národa nejeví téměř žádný zájem. Přesto znalost historie nám umožňuje poučit se z chyb minulosti, poskytuje nám příležitosti k přemýšlení o tom, co vlastně bylo dobré a co ne, co bylo morální a mravné a co nemravné.

Teprve nyní, po šedesáti létech si začínáme uvědomovat dosah všeho toho, co toto období přineslo. Snahy o oživení a nápravu některých zdevastovaných, zejména sakrálních památek, se objevovaly již počátkem devadesátých let minulého století. Na území obce Černá v Pošumaví došlo v té době a postupně i v dalších létech k rekonstrukcím kostela, kaplí, božích muk a křížů a to za vydatné pomoci bývalých rodáků německé národnosti.

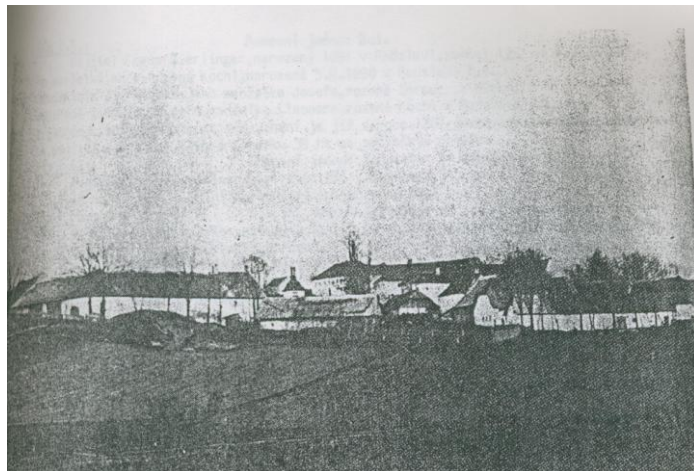
Nyní, tak jako ve většině míst republiky se rozjíždí akce na oživení historie obcí, které zanikly po roce 1945. Hledají se materiály, staré fotografie i pamětníci, abychom daly dohromady obraz tehdejšího osídlení. Obec Černá v Pošumaví se rovněž této problematice věnuje a na svých webových stránkách eviduje celkem čtrnáct obcí, které zde různým způsobem zanikly. Zánik znamenal samozřejmě i značný úbytek obyvatelstva, jen u evidovaných zaniklých obcí se jednalo o 2100 obyvatel, ovšem i u obcí, které zůstaly, došlo k velkému poklesu.

Co bylo příčinou? To všichni dobře víme a je to všeobecně známo. Především se jednalo o odsun sudetských Němců, kteří ze své strany hovoří o vyhnání. Vesnice v naší oblasti byly v naprosté většině německé a tak se jedná vlastně o největší příčinu. Důvody odsunu jsou rovněž dobře známy, možná, že to nebylo úplně morální, ale vzhledem k tehdejší situaci to bylo nutné.

Následné dosídlování nepřineslo potřebný efekt, zejména v možnosti dosídlit právě vzdálenější obce, protože o ty nebyl zájem. Ovšem stejně pak později došlo k likvidaci a demolici tehdejších vesnic zejména s prováděnými opatřeními k zajištění ochrany státní hranice. Na území naší obce tak došlo k likvidaci obcí Kyselov a Kozí Stráň, které však byly převážně německé a obyvatelé již byli dříve odsunuti. Celkově však likvidace téměř všeho živého ze zakázaného pásma je poměrně diskutabilní. V hraničním pásmu sice část obyvatelstva zůstala, ale různá omezení jim podstatně ztrpčovala život.

Poslední příčinou byla pak v naší oblasti výstavba přehradní nádrže Lipno. Právě tehdy zanikla významná obec Dolní Vltavice a části dalších obcí, zanikly dva hřbitovy, bylo nutno přerušit těžbu tuhy, zaniklo velké rašeliniště, bylo nutno vykácet a vytěžit mnoho hektarů lesa.

Toto je jen zlomek toho, co by se o příčinách vylidnění dalo napsat. Snažíme se najít co nejvíce různého materiálu k zdokumentování zaniklých obcí, což není vůbec jednoduché, neboť právě záznamů o těchto obcích je velmi poskrovnu.

Radslav kolem r. 1922 / archiv kroniky/

Činnost permoníků kolem Černé v Pošumaví.

Na celém území tehdejších tuhových dolů v Černé bývalo velké množství permoníků, vždyť tyto doly patřily po mnoho let k největším světovým producentům. V roce 1957 se však začala napouštět Lipenská přehrada, doly byly zatopeny a chudáci permoníci z oblasti utíkali pryč. Grafitonosné ložisko se však táhne od Mokré údajně přes Boletice až ke Chvalšínám a tak řada našich skřítků našla své „domovy“ na celém tomto území. Není vyloučeno, že se jich část dostala až do Českého Krumlova a protože vzhledem ke své zvýšené zranitelnosti je Bůh obdaroval trojnásobnou délkou života, je docela možné, že skřítek, který se zjevil panu akademickému malíři, je bývalý

mokerský. Úplně jasné je však to, že někteří zůstali i nadále v závalových štolách na Mokré a mají za úkol hlídat důležitou památku – štolu Josef, která je dlouhá 2 240 m. Shodou okolností mám k dispozici obrázek, na kterém vidíme za laserem prosvětlenou vstupní branou Josefovy štoly permoníky hlídající vstup / viz foto/.

Mezi permoníky se rychle rozneslo, že se v roce 1958 otevírá jáma Václav na Bližné a tak spěchali na nové působiště. Horníci na Bližné sice nikdy permoníka neviděli, ale jsou přesvědčeni, že jim byli nablízku a také zaznamenali různé podivné zvuky v hloubkách až 65 metrů pod povrchem terénu, kde pracovali. Ostatně ve vyprávění paní Heleny Braunové se jednomu dělníkovi při dobývání rašeliny, která byla velmi potřebná pro tuhové doly, jeden takový skřítek zjevil. Je tedy možné, že dosud žijí i v troskách zatopených vesnic, třeba pod Dolní Vltavicí.

Permoníci prý nemají rádi klení a neslušná slova. Horníci z bliženských tuhodolů bývali na dnešní poměry téměř beránci, ale přece jen někdy došlo k situacím, kdy tato slova létala éterem, tedy spíše podzemím. Například v roce 1983 kdy došlo k nebezpečným průvalům vody a zaplavení dolu. Tehdy byli permoníci velmi pracovně vytíženi, dělali všechno pro to, aby nedošlo k neštěstí, ale přece jenom ta slova horníky mnohokrát vyřčená, jim dobře nedělala a tak posílali s vodou i část kamení, písku a bahna. Po celou dobu však jen v takové míře, aby se vždy stačilo všechno naplavené odčerpat a odstranit, vždyť permoníci jsou zde přece jen od toho, aby horníky chránili, i když někteří možná prý i často akorát tak uškodí.

S příchodem privatizace došlo k ukončení téměř veškeré hospodářské činnosti na území obce a v roce 1998 k ukončení činnosti i tohoto dolu na Bližné, což bylo způsobeno nejenom stále tekoucí vodou, ale i poklesem cen grafitu a nižší poptávkou.

Jak se zachovali v této situaci naši permoníci, kteří byli rovněž ovlivněni v podzemí dvojnásob neviditelnou rukou trhu, bohužel nevíme. Domnívám se však, že při jejich pracovitosti si opět své pole působnosti našli, třeba hlídají čerpání vody v hloubce 70 m, které zde jedna firma provádí. Část z nich se určitě přesunula do krasových dutin rozsáhlého jeskynního systému, který se vytvořil v bliženských tuhových dolech a pomáhají zde při vytváření krasových procesů a čekají na svou další příležitost. Dost možná, že někteří se podílí i na propojení magistrály do Českého Krumlova, jak se o tom ve svém článku zmiňuje pan Vaněček.

Ovšem i v organizaci skřítků se vyskytnou odrodilci s poněkud jinými charakterovými vlastnostmi, které možná odkoukali od lidí. Tito ziskuchtiví kariéristé s pokřiveným charakterem nic nedbali na to, že je to pro ně téměř smrtelně nebezpečné a údajně se, snad s auty rozvážejími balenou vodu anebo na oděvu turistů, dostali až do Prahy, do parlamentu a do vlády. Zde ve snaze se zalíbit pomáhají politikům zametat jejich aféry pod koberec, čímž vlastně škodí nám všem.

Rodáci z Černé v Pošumaví

V souvislosti s letošní připomínkou výročí vzniku obce Černá v Pošumaví mi dovoluje vzpomenout ve zkratce na některé zdejší rodáky. Nejsou sice tak slavní jako např. Adalbert Stifter, dokonce se zde většinou pouze narodili a svůj život pak prožili jinde, ale v jejich dílech a konání se vztah k rodnému místu projevuje.

Dne 2. února 1850 poznal v Černé světlo světa pozdější básník a spisovatel Adolf Schimann. Obecnou školu i reálku navštěvoval v Českém Krumlově a pak vystudoval lesnickou školu. Přilnul tak k lesnickému a mysliveckému povolání. Témata pro své knížky čerpal právě z tohoto prostředí, o Šumavě psal i verše a byla námětem i jeho divadelních her.

Adolf Schimann/archiv kroniky/

JUDr. Karel Nedbal se v Černé narodil 29.10. 1836, byl pozdějším organizátorem hudebního života v Táboře, ale především byl otcem hudebního skladatele Oskara Nedbala. Z celkově osmi dětí Karla Nedbala se jich šest věnovalo hudbě a z nich nejnadanější byl právě Oskar.

Oskar Nedbal byl žákem Antonína Dvořáka, byl klavíristou, violistou, dirigentem a skladatelem. Mezi jeho nejznámější díla patří opery Vinobraní, Polská krev a balet Z pohádky do pohádky.

V naší obci se narodil v r. 1897 historik a letopisec Jaroslav Smrčka – Říčanský. Jeho otec zde působil jako správce tří dvorů, dále pak správce pivovaru i účetní Tuhových dolů. Jeho děd František Smrčka byl prezidentem tábořského krajského soudu. Činnost Jar. Smrčky byla rozsáhlá, ve svých dílech, kterými přispíval do různých historických a kulturních věstníků a časopisů, se zajímal o kulturní dění v řadě míst republiky. V roce 1977 navštívil i naši obec, zajímal se o německé kroniky celé této oblasti, posléze jsme spolu korespondovali, v r. 1979 zemřel.

Ve stejném domě čp. 30 / nyní 32/ naproti pivovaru se o rok později, tedy v r. 1898 narodil jeho bratr JUDr. František Smrčka, který byl známým koncertním a operním pěvcem, zemřel již v r. 1960.

V r. 1883 se narodil v tehdejší obci Jámy novinář a příležitostný spisovatel Josef Reif. Psal vlastivědné články i povídky ze svého rodiště a byl velmi činný i v politickém a hospodářském životě. Zemřel ovšem velmi brzy, ve svých 36 letech, a je pochován na hřbitově v naší obci.

V r. 1934 se zde narodil i grafik František Dorfl, o kterém toho bohužel více nevíme. Z rodáků, kteří působili později na poli duchovním se v obci v r. 1770 narodil Páter Josef Pauer, zlatokorunský cisterciák, v r. 1809 Johan Erhard, linecký diecézní kněz, v r. 1837 Páter Paul Proschko, školní rada, dále v r. 1852 Páter Markus Gabriel a v r. 1857 Páter Marián Fischbach, oba kremsmunsterští benediktýni.

Spojenecká vojska v Černé.

Jako kronikář jsem začal v obci Černá v Pošumaví pracovat v roce 1977. Žádná kronika se od konce války v obci nevedla a stejně tak nebyly v té době k dispozici staré německé kroniky. Proto jsem musel začínat prakticky od začátku a shánět především historické materiály vztahující se ke vzniku naší obce a další průřez jednotlivými staletími.

Důležité však bylo zaznamenat události od roku 1945 do data, kdy jsem se ujal vedení kroniky. Moc toho k dispozici nebylo, především bylo nutno postupně získat nějaké poznatky od pamětníků. Mnozí z nich však již byli poměrně spjati s tehdejším režimem a jejich odpovědi a vzpomínání tím bylo ovlivněno a pokud se týká událostí kolem srpna 1968, tak k tomu se nikdo vyjadřovat nechtěl.

Není tedy v kronice obce zatím o invazi vojsk Varšavské smlouvy žádná zmínka a tak se to teprve až nyní pokouším napravit.

Je ještě řada občanů v naší obci, kteří si průběh roku 1968 pamatují. Většina z nich tehdy přijímala změny se stejnými pocity, jako valná část našeho národa. Každý z nás byl rád, že se ledy konečně hnuly, i když průběh šedesátých let k tomu dával již určité náznaky. Naděje, že se něco změní přišla s jarem 1968 i do naší obce, ale postupně se určité nadšení vytrácelo.

Jsme příhraniční obcí a tak nejprve poněkud uvolněná činnost na hranici se začala utužovat, někteří tvrdí funkcionáři byli i zde, ale většina se upínala k tomu, že přijde jakási svoboda a uvolnění. Tady tehdy žili lidé, kteří v převážné většině pracovali v zemědělství, v lesích, v Tuhových dolech a podobně a pro vesnického člověka je prvořadá povinnost pracovat a pak teprve rozebírat vzniklou situaci.

Vstup vojsk

Konec nadějím, tak jako všude, znamenal 21. srpen 1968. Lidé již od rána poslouchali rádio a nemohli uvěřit tomu, co se stalo. Proč vlastně sem spojenecká vojska přišla. Vždyť se nic nedělo, všechno probíhalo dále svým tempem, jen ta situace byla poněkud volnější, volněji se dýchalo. To vesnický člověk těžko pochopí, zejména také proto, že Sovětský svaz nám byl stále dáván za vzor, sovětský člověk byl ten nejlepší, Rudá armáda nás osvobodila, a tak proč by nás teď chtěli okupovat. Nicméně stalo se a tanky přijeli v onen osudný den i do naší obce. Byly prý jenom dva, projeli obcí a pokračovaly dále směrem na Dolní Vltavici. Když přijely do Dolní Vltavice, byli vojáci údajně zmateni, protože měli k dispozici staré mapy, ve kterých nebyla zakreslena přehrada Lipno. Byli v koncích, nevěděli kde jsou a tak se vrátili po určité době zpět.

Podle některých svědků bylo zde několik lidí, kteří vojákům hrozivě mávali a ukazovali ať jedou pryč, někteří s nimi chtěli navázat rozhovor, snad jim vysvětlit situaci. Vojáci, kteří zde byli v tancích pocházeli zřejmě z některých neruských republik, protože měli šikmé oči a při snaze navázat s nimi kontakt, hned hrozivě napřáhli samopaly a tak bylo lépe si jich nevšímat. V odpoledních hodinách pak odjeli směrem na Horní Planou a zůstali stát několik dní v Hůrce, údajně s namířenyými hlavěmi na silnici.

Tehdejší předseda MNV nijak nezasahoval a zachovával odstup a podle svědků nevyvíjel žádnou iniciativu, tajemník MNV ten se snažil jim vysvětlit situaci, ale neuspěl. Byli i občané, kteří psali hesla určená k tomu, aby vojáci odešli tam, odkud přišli.

V průběhu oněch srpnových dnů pak někteří občané vyjadřovali svůj názor i umělecky. Tak např. vyrobili panáka, který se nápadně podobal jednomu vysokému stranickému funkcionáři a toho pak pověsili na strom v obci.

Většina občanů vstup vojsk odsoudila spíše mlčky a ve svých srdcích, život však plynul dál, každý se musel postarat o zajištění svého živobytí a výchovu dětí, a i když se zdá, že rok 1968 je dávnou historií, dodnes se na tyto události ještě nezapomnělo.

Pěšky nebo na kole / autem vjezd zakázán/ podél přírodní rezervace „Pláničský rybník“ a dále podél přírodní památky „Kotlina pod Pláničským rybníkem“ cestou směrem na Milnou, narazíte těsně na hranici přírodní památky, na poměrně velký objekt, který býval obydlím poněkud svérázné postavy – Josefa Králíka.

V katastrální mapě nazývaný Lužní mlýn, býval podle vyprávění pamětníků spíše hamrem, jakási kovárna poháněná vodním kolem. Ovšem v době, kdy si Josef Králík toto místo vyhlédl a na MNV Světlík požádal o koupi, jednalo se spíše o ruinu. Všichni, kteří pak měli možnost vidět přeměnu, kterou zde Králík v dalším období provedl, mohou dosvědčit, že zde udělal velký kus práce.

V y š e h r a d s k ý j e z d e c

Josef Králík přišel do této oblasti někdy kolem roku 1965, když předtím cestoval různě po republice a míval přitom dost problémů s VB, s STB i s PS. On totiž údajně patřil k tzv. „Vyšehradským jezdcům“ o kterých se v tehdejších novinách psalo jako o největších vyvrhelích, kteří se zhlédli v kapitalistické ideologii a zvrhlé kultuře a aby si vydělali na svůj flákačský život, tak kradli a loupili. Nejvíce prý však přepadali mladé uvědomělé komunisty a mládežníky a pak slavnostně pálily ukořistěné svazácké košile a vlajky. Josef Králík ovšem nepatřil k vůdčům této skupiny, kteří byli v polovině padesátých let zavřeni, ale odnesl to „pouze“ vyhoštěním z Prahy. O své minulosti nikdy nemluvil a nikdo se ho také na nic nevyptával.

Až do roku 1973 bydlel na ubikacích polesí Vřesná a asi od tohoto roku se pak pustil do stavby svého objektu. U lesů byl v pracovním poměru jako brigádník, protože se na něho prý těžko mohlo spolehnout, bylo-li hezky, tak většinou pracoval doma. Jako brigádník pak stavěl oplocenky, dělal prořezávky, připravoval tyčovinu, sázel stromky a podobně. Přitom si vždy připravil dostatek potřebného dřeva na stavbu, které mu pak některý lesní dělník přivezl, ale mnoho materiálu si však navozil a nanosil sám. I jeho způsob získání byl zajímavý, snažil se, aby to měl co nejlaciněji, proto třeba přinášel čerstvé i sušené houby do prodejny stavebnin nebo na nádraží a zde pak uklízel například rozsypaný cement, který mu za tento „úplatek“ ponechali. Velmi často navštěvoval skládky odpadů, které nazýval „zlatý důl“ a našel zde mnoho pro něho zajímavých a cenných věcí. Ty pak na kolečku s popruhy vozil poměrně značnou vzdálenost ke svému obydlí. Na starých zbořeništích na Svánkově, Bedřichově a jinde nacházel spoustu kamenů, které mu pak traktoristé přiváželi.

Postupně svůj objekt vylepšoval, vystavěl obvodové zdi, ze dřeva pak obytnou část, vystavěl krbová kamna, vyhloubil rybníček, zreguloval Lukavický potok, který procházel přímo jeho pozemkem, vybudoval pánské záchodky, dámské ne, protože ho údajně žádná dáma svou návštěvou nikdy nepočastuje, jak tvrdil.

Část areálu „Bláznovalá údolí“ / archiv kroniky/

U objektu byl ještě zachovalý náhon, Králík si sám vyrobil dřevěné kolo, které dokonce zprovoznil, ale pak sháněl dynamo, chtěl vyrábět elektřinu. Samozřejmě, že po celou dobu dvaceti let

zde žil bez elektřiny, bez televize, koupil si pouze tranzistorové rádio. Společnost mu později dělal osel Matěj, kterého prý koupil asi za dva tisíce korun a pak ještě přikoupil za pět tisíc oslci a protože byla drahá, začal jí říkat Drahuška. Ta byla pak také jeho pomocníkem, když mu lesáctí kováři vyrobili káru, do které jí zapřahal.

Bláznovo údolí

Na své obydli upozorňoval již několik desítek metrů předem, kdy na stromech a různých samorostech měl umístěno nesčetné množství nápisů, zejména zákazů. Zakazoval tam křičení, volání, houkání, troubení, práskání bičem a podobně. Mnoho samorostů měl i uvnitř svého království a na nich namalovány na sololitových destičkách různé aforismy. Také z tohoto důvodu byla tato oblast jeho působiště nazývána „Bláznovo údolí“.

S Josefem Králíkem jsem se rovněž znal, i když ne nijak důvěrně, většinou spíše důvěřoval lesákům. Při jedné návštěvě u něho jsem pochválil jeho dílo a protože se mi líbily ony aforismy, tak mi dvě destičky daroval. Ještě dnes je mám stále doma a mohu citovat: „Kdo se chce zvděčit, ten nemůže mluvit pravdu“ a druhá: „Nejčastěji zavíráme oči tam, kde se bojíme otevřít hubu“ – na tehdejší dobu odvážná rčení, bohužel stále platná.

Josef Králík byl velmi sečtělý, byl vášnivým čtenářem a téměř každý týden mu na poštu do Černé v Pošumaví chodily knihy. Podle důvěrných informací to byly publikace většinou tehdy zakázané, od něho kolovaly mezi nejbližšími např. Černí baroni a další. Rád prý také četl válečné romány a cestopisy.

Lesní muž

Čím byl vyučen jsem se nedozvěděl, někdo tvrdí, že písmomalířem, což by při pohledu na jeho výtvary tomu nasvědčovalo, někdo zase, že byl od černého řemesla a že chtěl být lesákem, ale vzhledem k špatnému posudku ho na školu nevzali.

Každopádně to byl člověk inteligentní, i když podle jeho vzhledu by na to málokdo usuzoval. Celý rok se totiž neholil a nestříhal, takže vypadal jako lesní muž, jednou v roce, prý na prvního máje se sám ostříhal a oholil a pak si zase nechal roční pauzu.

Rovněž od května až do zámru spal venku pod přístřeškem, přestože měl pokoj i ložnici k dispozici. I jeho strava byla jednotvárná. Rád pil čaj a méko, kupoval si buchty a párky. Občas si zašel do Muckova na pivo, lahvové, poklábosil, ale jinak alkoholu neholdoval, ten by jste u něho nenašli.

Pokud za ním přijela jeho maminka z Prahy, tak mu vařila, ale po jejím odjezdu se vše vrátilo do starých kolejí. Párkrát za rok pak v pozdějším období jezdil za matkou i sám, přátelé se mu starali o zvířectvo a pečovali o stavení.

Zemřel mladý

V posledním období se věnoval i botanice, sbíral květiny, zakládal si herbáře, vystavěl si doma skalku a začal prý psát i jakousi osobní kroniku. Bohužel nevím, co se po jeho smrti zachovalo a zda to ještě existuje.

Josef Králík zemřel v roce 1992 ve svých 53 letech, tedy poměrně mladý, když ho nejprve trápily ledviny a pak se přidala i slinivka a průběh jeho nemoci byl rychlý. Všichni, kdo jsme ho znali, máme stále v paměti tuto poněkud nepřístupnou a svéráznou postavu.

Významným počinem pro tehdejší obec Černou bylo v roce 1568 založení a výstavba pivovaru, nejzdatnějším úředníkem Viléma z Rožmberka, Jakubem Krčínem. Ten právě v tehdejší monopolu várečného a sladovnického práva viděl nejlepší zdroj pro knížecí pokladnu a tak založení pivovaru v Černé, který patřil vedle Krumlova a Plavnice ke třem knížecím pivovarům, se ostatní cítili ukřivdění.

K těmto třem pivovarům tehdy patřilo 103 poddanských hospod a na pivovar v Černé byly postupně odkázány hospody v okolí Horní Plané, Hořic a později i Frymburka. Samozřejmě, že pivovary v těchto místech se s danou situací nehodlaly smířit a tak vznikaly neustálé spory, občas vrcholící i násilnými akcemi.

Dříve býval pivovar v Černé v Pošumaví její dominantou. Dnes obec paradoxně hyzdí. Foto: archiv kroniky

„Brauerei Schwarzbach“ však prosperoval, v provozu byla sladovna systému Poupě a tak se v roce 1603 uvádí 2 160 sudů bílého piva, v r. 1700 již 1 512 sudů pšeničného piva, v r. 1800 to bylo 2 600 sudů ječného piva a např. v r. 1930 již 20 500 hl.

V roce 1605 odebíralo pivo z Černé celkem 48 hospod, v r. 1900 to bylo již 175 a v r. 1910 celkem 190 hospod.

V přední části pivovaru, kde byly byty a kanceláře úředníků býval rovněž lovecký zámek s balkonem, z kterého panstvo střílelo zvěř, kterou lovci naháněli z blízkých borovicových lesů. Balkon byl pak údajně přestavěn na chodbu vedoucí k jednotlivým pokojům.

Jakub Krčín založil v témže roce rovněž válcový mlýn pro potřebu sladovny, který byl v r. 1880 jako mlecí a šrotovací, pronajímán různým mlynářům. V r. 1920 byl mlýn opuštěn a bylo zde umístěno zařízení na výrobu elektrického proudu a v r. 1926 jej koupil jistý obuvník, který přestavěl mlýnici na obytnou část a ze strojovny udělal dílnu.

Jakub Krčín rovněž v r. 1568 vyměřil pod pivovarem dva rybníky na těžbu ledu, které velikostí přesahovaly Olšinský rybník, ale jeho záměr se neuskutečnil. Pivovar získával led z rybníku u Jestřábí a u Jam anebo i z Olšinského rybníka. Před rokem 1880 byl založen dolní a po něm horní rybník, oba s rozlohou 2 800 m². V roce 1931 měl pivovar k dispozici šest sklepů s obsahem 5 000 m³, které byly každý rok naplněny ledem z těchto rybníků.

Pro pivovar vznikly na Mokré a u Olšovského dvora i vlastní chmelnice, které však byly v r. 1788 opuštěny. Z hlediska historického je dnes pro nás důležité, že pivovar byl významnou dominantou obce nejen v době provozu pivovaru, ale i od roku 1949, kdy se zde vyráběly limonády a ovocné šťávy.

Pivovarský komín si v padesátých létech minulého století oblíbili i čápi, kteří v obci až do dnešních dní stále sídlí a vyvádějí mladé.

Po roce 1990 dochází k privatizaci provozovny a pak se postupně střídají různí majitelé, čímž trpí především historické budovy.

V roce 2006 vše vyvrcholilo požárem části budov, především střechy a krovů. Z části areálu vybudovala obec Černá v Pošumaví novou hasičskou zbrojnicí a potřebné vedlejší prostory, část budov je pronajatá, ale především historické křídlo zničené požárem dále chátrá, což je velká škoda a znevážení práce našich předků.

Přitom byl o tento objekt zájem, vyskytly se požadavky na zrenovování do původního stavu, obnovení pivovaru, výstavbu stylové restaurace i možnost lázeňské léčby pohybového ústrojí. Vlastnictví stávající firmy je však velmi komplikované, existuje několik exekučních příkazů a zástavních práv a tak bývalý pivovar bude i nadále chátrat. Bývalá chloub a dominanta paradoxně obec nyní hyzdí.

Pohled na jednu část našich dějin

„ Sedm století spolu žili v pohraničí Češi a Němci vedle sebe, spojenectví to nebylo zrovna ideální, ale byli spolu schopni spolupracovat a vedle sebe existovat, někdy jako sousedé, někdy jako soupeři.

Vznik Československé republiky v roce 1918, kdy se zde Němci stali menšinou, prakticky nevíkali a pokud nemuseli, nebrali ho nijak v úvahu. Svědčí o tom kroniky Černé, Bližné a Hodňova, kde o tom není ani slůvka, za celé období se pouze kronikář Bližné a Hodňova zmínil jednou větou o úmrtí T.G.Masaryka v roce 1937.

Sláva Mnichovu

Zato o období po Mnichovské dohodě se v kronikách pění doslova ódy. „ Uzavření Mnichovské dohody po mnoha úzkostlivých dnech bylo obyvatelstvem přijato s velkým ulehčením“, píše bliženský kronikář a hodňovský celý dlouhý zápis shrnuje slovy: „ Bohu díky, že české panství skončilo“.

Pro vstup německé branné moci byly domy vyzdobeny květinami, všude zavlály již připravené vlajky s hákovým křížem a postaveny byly triumfální oblouky s nápisem „ Vítejte“ a volání „ My chceme domů do Říše !“

Ale již několik let předem, prakticky od nástupu Adolfa Hitlera k moci se začala situace drammatizovat , k čemuž výrazně napomohl nechvalně známý projev Konráda Henleina 25.dubna 1934 v Horní Plané.

Vliv Henleina

O tom, co pro zdejší Němce znamenal Henlein, svědčí i část pamětí Waltera Branda, nazvaných Na ztracené vartě. Brand byl osobním tajemníkem Henleinovým a o příjezdu a projevu v Horní Plané píše: „ V jeden z prvních dní naší cesty se měla konat manifestace v Horní Plané. Cestou jsme byli zdrženi, protože mnohé shromáždění trvalo déle, než bylo plánováno. Když jsme dorazili do Horní Plané, rodiště Adalberta Stiftera, a očekávali, že tu nebude ani človíčka, nemohli jsme uvěřit vlastním očím. Na temném, jen pár lampami osvětleném tržišti stáli lidé v pevně sevřeném zástupu jako neproniknutelná zeď. Přišli zdaleka, z odlehlých vesnic a samot Šumavy a stáli zde hodiny a čekali trpělivě a disciplinovaně, aby slyšeli Konráda Henleina. Není přehnané říci, že onoho dne by se ve vesnicích a samotách širokého okolí Horní Plané sotva našli muži a ženy ve zdatném věku, neboť všichni přišli sem. Byla to zvláštní nálada, která se v této pozdní večerní hodině za nádherného jarního večera nad tisícíhlavým zástupem rozprostřela. Lidé naslouchali mlčky. Teprve na konci se nahromaděně očekávání a napětí a vnitřní pohnutí jedním rázem vybil v bouřlivém potlesku“.

Strach o život

Na toto období vzpomíná i paní Marie Lomecká z Hůrky, která žila před válkou a pak i po válce na Jestřábí u Černé v Pošumaví: „ Spolupráce zde mezi Čechy a Němci byla poměrně dobrá až do doby, kdy přijel do Horní Plané Konrád Henlein, řečnil a všechny Němce úplně nainfikoval tak, že i ti Češi, kteří měli mezi Němci přátele, si od té doby nemohli být jisti životem. Každý Čech byl okamžitě nepřítelem a zejména mladí byli tak zfanatizovaní, že byli schopni i střílet na potkání. Bylo to tady opravdu životu nebezpečné a proto lidé raději utíkali pryč, většinou v noci, do vnitrozemí. Můj tatínek, který hospodařil na Jestřábí, vycházel dosud s německými občany dobře, ale pak měl namále, že ho neoběsili, což způsobovali především mladíci, kteří se zapojovali do Hitlerjugend. Proto jsme museli na sv. Václava r. 1938 utéci, jeli jsme povozem, v jednom jsme vzali šafáře a ve druhém Slováky, kteří zde pracovali a ujeli jsme v noci do Plané nad Lužnicí ke svým příbuzným. Já jsem tehdy studovala v klášteře sv. Josefa v Českých Budějovicích, v roce 1940 byl uzavřen a já dostala povolení k opuštění ústavu a odjela za rodiči do Plané nad Lužnicí, kde jsme byli až do skončení války“.

Paní Lomecká mi pak dále vyprávěla o jejich návratu na Jestřábí ,kam se vrátila zpočátku sama, otci se zpět moc nechtělo, ale později přišli a začali hospodařit. Z Němců zde zůstali pouze staří lidé, mladí chlapani, kteří odešli do války se ve velké většině nevrátili. Protože mluvila německy a se všemi se znala, tak jí po válce vítali, skutečně prý byli rádi, že jí vidí. Pak ale začaly být naplňovány důsledky po skončení II.světové války a začalo se hovořit o odsunu sudetských Němců.

Vzpomínky na odsun

Paní Marie Lomecká vzpomíná: „ Němci byli velice dobře informováni o tom, že k odsunu dojde a tak ti, co bydleli blíže hranic, z Dolní Vltavice, Mayerbachu a dalších, začali utíkat sami, převedli dobytek a odnesli spoustu pro ně cenného. Pak ale přišly odsuny organizované, pro nás Čechy to nebylo moc příjemné, sama jsem nikdy nešla ani kolem, protože, když jsem viděla ty staré lidi, jak odcházeli, každý s nějakou taškou na nádraží do Hůrky, bylo mi jich líto. My jsme si tu hrůzu také prožili, nebylo to sice na základě nějakého dokumentu, ale pod nátlakem, výhrůzkami a strachem a přece jsme je litovali. V Hůrce na nádraží se řadili a vagonem vozili do Krumlova“.

Na odsun vzpomíná i dnes již zesnulý František Novotný z Muckova: „Němci tušili, že budou odsunuti, ale kdy to bude, to nikdo nevěděl. Ještě večer před odsunem nebylo ani potuchy, ráno však přišel rozkaz, komisař oznámil, že do večera musí být všichni pryč. Samozřejmě, že se Němci s sebou snažili vzít co nejvíce věcí, spousty jídla a různé cennosti. Mnoho toho si však stačili různě poschovávat v domnění, že se pro to brzy vrátí.

Odváželi jsme je do Krumlova nahoru na nádraží, sám jsem se dvakrát točil s koňmi a se žebříňákem. V Krumlově museli nastoupit do řady a bylo jim nařízeno, že si s sebou mohou vzít jen to nejnutnější a to co je jim nejmilejší a to ve váze 25 nebo 30 kg, to už si přesně nepamatuji. Ostatní věci nad tuto hranici museli odevzdat do skladu. V tom okamžiku nastal velký zmatek, všichni se vrhli na žebříňák a snažili se z té spousty věcí vybrat to pro ně nejdražší. Je třeba říci, že měli velké množství zlata a stříbra.“

Dvě kapitoly z nedávných českých dějin skončily, nejdříve okleštění republiky a útěk Čechů, pak zase odsun nebo vyhnání Němců. Každopádně obojí je tragedie, která postihne vždycky jen ty bezbranné a nevinné, kteří by možná, nebýt politiků, žili dál, třeba s různými sousedskými sváry, vedle sebe.

Ilustrační foto / internet/

Nejenom adventní koncerty.

Krásný vánoční čas bývá každoročně vyplněn i mnoha setkáními a vystoupeními, zejména dětí z mateřských i základních škol, které chtějí ukázat, nejenom, co se naučily, ale především potěšit v tomto téměř melancholickém období své nejbližší. V Černé v Pošumaví je to především vystoupení na setkání se seniory, ale zejména vlastní program pro adventní koncert, který se každoročně konává v místním kostele, ovšem po zkušenostech, především z poměrně velké zimy v tomto stánku, se tento koncert letos odehrál v prostorách Obecního úřadu. Zde však již účinkovaly pouze děti, které navštěvují První soukromou základní uměleckou školu s.r.o. České Budějovice, která má pobočku právě v Černé v Pošumaví.

Umělečtí vedoucí a učitelé hudby Naďa Rolčíková a Vladimír Rolčík, vyučují hudebně nadané žáky v celém lipenském regionu, od Horní Plané přes Frymburk až po Lipno n/ Vltavou. Vyučuje se na klavír, klávesy, zobcovou a příčnou flétnu, saxofon, kytaru, baskytaru i sólový zpěv. Manželé Rolčíkovi vyučují žáky v oblasti Lipenska již deset let a za tu dobu vychovali nesčetné množství dětí, které se i později se svým talentem mohly uplatnit na různých školách. Tato soukromá škola učí žáky samozřejmě i základům rytmického a hudebního cítění, v hudební nauce je seznamuje například s význačnými skladateli, připravují se na řadu vystoupení nejenom doma, ale i v Českých Budějovicích.

V Černé v Pošumaví v současnosti vyučují celkem sedm žáků, každého jednotlivě a zvláště ještě tzv. komorní trio, skládající se ze dvou fléten a kláves. Děti pak vystupují na veřejných koncertech v průběhu celého školního roku a většinou na všech kulturních akcích pořádaných obcí a ve spolupráci se základní školou.

Adventní koncert, který se v Černé v Pošumaví konal 19.prosince, bývá vždy jakýmsi vyvrcholením roku, pohlazením na duši všem přítomným i odměnou těm nejmenším hudebníkům, kteří se chtějí svým výkonem pochlubit. Proto jsme od nich letos slyšely básničky, sborově zpívané koledy a pak jednotlivě hrané vánoční písně od známých skladatelů i písně poněkud zlidovělé. Koncert se všem přítomným líbil, a nejenom děti se snažily, o vánoční idylku se postaralo i počasí, kdy ke stávajícím asi deseti centimetrům sněhu lehce přibýval další.

Adventní koncert prosinec 2008 / archiv kroniky/

V Černé sledujeme také vývoj počasí

Před nedávnem jsme se rozloučili s rokem 2008, v němž si Obec Černá v Pošumaví připomenula 740 let od první písemné zmínky o svém vzniku.

V této souvislosti proběhly řádné oslavy při kterých došlo k oficiálnímu představení *nového* znaku a vlajky obce. Byla to jedna z nejdůležitějších a důstojných, kulturních akcí minulého roku. O oslavách toho bylo v tisku napsáno poměrně dost, rovněž i já jsem některé své články k tomuto výročí nasměroval.

V průběhu celého roku jsem pak měl možnost písemně zachytit i mnoho dalších událostí, které se v obci dařilo uskutečňovat, zejména pokud se týká oprav a rekonstrukcí, zejména obecního majetku.

Střed zájmu

Jako kronikář obce se snažím zachytit a postupně popsat veškeré významné události v obci, mezi které rovněž patří i sledování a vývoj počasí. A to je právě oblast o které bych se chtěl v tomto článku zmínit. Pro mnoho lidí je v současné době prioritou úplně něco jiného, žijeme v období hospodářsko-finanční krize, kterou určitě pocítí naprostá většina obyvatel. Počasí je přesto stále středem zájmu a téměř při každém rozhovoru na něj přijde řeč. Ve starých kronikách se kladl na počasí velmi velký důraz a často byl zápis v některém jednotlivém roce pouze o počasí. Nebylo divu, tenkrát, zejména v naší oblasti, kde bylo obživou převážně zemědělství nebo lesy, byli téměř všichni na počasí závislí.

Meteorog amatér

V souvislosti s kronikářskou prací jsem začal amatérsky sledovat počasí v roce 1979, uplynulo tedy právě nyní 30 let. Za tu dobu mám nepřeberné množství záznamů o teplotě a ostatních důležitých meteorologických jevech, což vše zaznamenávám celých třicet let dennodenně. Moje rodina je poučená a pokud nejsem doma, zaznamenává vše ostatní člen rodiny. Znovu zdůrazňuji, že pouze amatérsky, nemám žádné přístroje, ale pro představu, jaký byl který den v onom roce v obci Černá v Pošumaví, to docela postačuje. Ostatně v Černé v Pošumaví je profesionální elektronicky řízená meteorologická stanice, patřící pod Český hydrometeorologický ústav České Budějovice, o kterou se zodpovědně stará pan Vladimír Rolčík a ta vykazuje výsledky dokonale přesně.

Z mých záznamů je možno například zjistit, že nejteplejšími roky byly 1994, 1995, 1997 a naopak nejstudenějšími 1980, 1981, 1982 a v posledních létech rok 2006. Vůbec nejteplejší měsíc byl červen 2003 a nejstudenější naopak leden 2006, čili nedávno.

Důležitost počasí

Pro naši obec, která je v současnosti vyloženě turisticko-rekreační, je důležité, jaké počasí panuje v letních měsících, neboť na tom závisí i činnost našich podnikatelů v turistice. Porovnal jsem červenec a srpen za celých třicet let a zjistil, že nejteplejší byly v létech 1994, 1992, 1991, řazeno sestupně. Naopak nejchladnější byly tyto měsíce v letech 1984, 1981 a 1980. Červenec a srpen roku 2008 byl dvanáctý nejteplejší, ovšem samotný červenec byl za celé období nejdeštivější.

Stejně tak porovná-li leden a únor pak nejteplejší byly tyto měsíce v létech 1995, 1994 a též v roce 2007, nejchladnějšími naopak roky 2006, 1982 a 1985. Leden a únor 2008 byly devátými nejteplejšími měsíci.

Co se týče celého roku 2008 pak byl ohledně teploty přesně uprostřed, na patnáctém místě a podle mých záznamů v tomto roce ve 107 dnech s různou intenzitou pršelo a ve 22 dnech sněžilo.

Třeskuté mrazy

Vstupujeme do roku 2009 a ten má ohledně počasí rovněž své výročí. Před 80-ti lety byla 11. února 1929 naměřena zatím nejnižší teplota vzduchu v historii a to v Litvínovicích u Českých Budějovic, jejíž hodnota činila - 42,2°C. Kronikář obce Černá v Pošumaví, tehdy Schwarzbach, popisuje tuto zimu v kronice takto:

Strašná zima 1928/29 postavila všechny poslední zimy za posledních 150 let do stínu. Obrovské masy sněhu, které napadly od konce prosince do poloviny ledna zastavily veškerou dopravu. Pošta byla podle možností dopravována na saních se psím spřežením. To všechno by se bývalo lehce sneslo, kdyby nebyly tyto masy sněhu doprovázeny mrazy, které nabývaly na třeskutosti a asi 8 týdnů se stále

klesající teplotou. V lednu bylo zaznamenána teplota -28°C až -34°C . Soužené lidstvo doufalo, že s koncem měsíce přijde oteplení, bylo ale počátkem února ve svých nadějích zklamáno velice. Jakoby chtěla svým zničujícím způsobem dodat větší důraz, nasadila zima ve dnech od 2. do 7. února teploty až -36°C , aby potom na masopustní pondělí nasadila své činnosti korunu s -41°C při nejostřejším severovýchodním větru. Co v těchto dnech zahynulo zvířat a ptactva je nepochopitelné. Srnčí, zajíci a koroptve byli téměř vyhubeni. Denně se nacházeli zmrzlí docela blízko lidských obydlí. V odborných kruzích bylo zdůrazňováno, že zvěř nehynula hlady a zimou, nýbrž žíznivá zůstala ležet a tak zmrzla. Tato zvířata nebyla před lidmi plachá, bylo ji možno vidět za bílého dne žebrať o potravu u lidských obydlí. Školy byly z úřední moci zavřeny na 14 dní, protože děti nebyly schopny pro mrazy do školy dojít.

Železniční doprava fungovala velice nepravidelně, zpoždění 2 až 3 hodiny nebylo žádnou zvláštností. Veškerý automobilový provoz, který doznal silného vzestupu, byl úplně ochromen. Této době byl odpovídající provoz obchodů během masopustu. Zmrzlé pivo, špatná návštěva bálů.

Byly pořádány veřejné sbírky na krmivo pro ptactvo. Stejně tak byly vydány výzvy ke krmení zvěře. Četní návštěvníci bálů, kteří holdovali o masopustní neděli tanci, přišli v pondělí domu s omrzlinami. Jedna služka ze Staré Huti na jejich následky zemřela. Byla to smutná doba, která pro toho, kdo ji prožil, zůstane nezapomenutelná.

O počasí by toho mohlo být napsáno mnoho, nechci končit svůj článek pesimisticky a doufám, že žádná taková zima nás letos, ani v dalších letech, nečeká.

Zima v roce 2005 / archiv kroniky/

Kostel bývá většinou výraznou dominantou v obci a tak téměř každá obec dbá na to, aby tato sakrální stavba, vedle toho, že slouží k náboženským obřadům, byla i významným architektonickým a krajinotvorným prvkem.

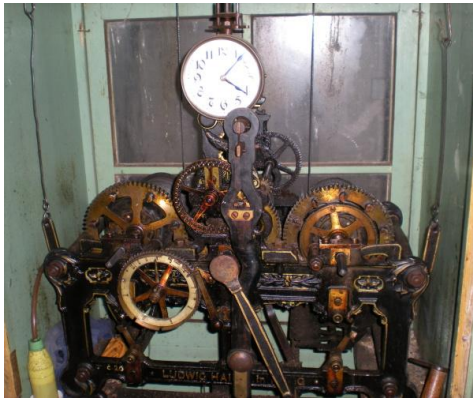
Je proto věnována náležitá pozornost rekonstrukcím, opravám a úpravám těchto, dnes památných objektů.

Praktický vynález

Výrazným dekoračním prvkem na kostele jsou i věžní hodiny. Měly ve své době především praktickou funkci, protože byly často jediným zdrojem informace o čase, byly zdaleka viditelné a odbíjení hodin slyšitelné. Proto tyto hodiny většinou financovala obec, starala se o údržbu, obsluhu i opravy. Taková situace je i v obci Černá v Pošumaví, kde po dlouhá léta byla péče o věžní hodiny ve správě obce, ovšem starost o ně nebyla v dřívějších dobách na přiměřené úrovni.

Teprve posledních dvacet let jsou věžní hodiny v náležité péči, což je zásluha místního občana pana Františka Korčáka. Celých dvacet let prakticky denně, ovšem někdy i dvakrát za den, musí vyšlapat padesát točitých schodů, které vedou k místu, kde je umístěn hodinový stroj, který pak pravidelně natahuje a stará se o všechny potřebné opravy a údržbu.

Hodiny na místní věži pohání malosériový věžní hodinový stroj z roku 1901 z dílny pražského

hodináře Ludwiga Hainze / viz obr./ . Tato firma byla založena v roce 1836 a obnovena v r. 1994, je rodinnou firmou a přímým pokračovatelem původní firmy.

Pan František Korčák vzpomíná na dobu, kdy před dvaceti lety začal. Tehdy se zajímal o to, proč hodiny na věži téměř sedm let vůbec nefungovaly a tak se sám přihlásil k tomu, že hodiny opraví a uvede do fungujícího stavu.

Přesnost nade vše

Nebylo to však nikterak lehké, celý stroj byl zanedbaný, zrezavělý, v soukolí dokonce uražené zuby, místo kolem bylo pokryto vrstvou holubího trusu, na mnoha místech i

stopy po střelbě na holuby. Přesto se mu podařilo vše vyčistit, vyvážit, ulomené zuby opravit, soukolí řádně promazat a uvést do chodu. Byl tehdy v pracovním procesu a tak prováděl opravy většinou po večerech, ale asi za dva měsíce mohl být se svou prací spokojen. Od té doby pak dbá na pravidelnou údržbu a především natahování hodin. To provádí speciální klikou, kdy postupně vytahuje tři velká závaží, která pak vydrží maximálně 36 hodin bez natažení, ale on to tak daleko dojít nenechá, spíše přichází pravidelně za dvacetčtyři hodin. Dbát je nutno též na to, aby kyvadlo kývalo správnou rychlostí, aby se hodiny nezpožďovaly nebo nepředcházely, což se občas i stane, zejména v zimním období.

Zástupce

Samozřejmě, že člověk není stroj a tak i pan Korčák občas podlehl nemoci, ale zacvičil si pro tyto příležitosti svého vnuka, který ho v těchto případech dobře zastoupil. Stalo se mu též, že někdy zapomněl hodiny natáhnout, ale všímaví sousedé ho včas upozornili.

V letošním roce, kdy již věžní hodiny patří obci, neboť je přijala jako dar od Římskokatolické farnosti, bude na hodinách instalován elektrický pohon, který bude vyžadovat trochu jiné zaměření. Skončí dvacetiletá starost a péče o věžní hodiny ze strany pana Františka Korčáka. Obecní úřad mu za toto dlouhodobé působení děkuje a váží si jeho poctivé práce.

Věžní hodiny bude řídit elektronika – čas však bude stále stejný !

Připomínka výročí, které změnilo nejednu vesnici.

Rok končící „osudovou“ osmičkou máme za sebou. Připomněli jsme si řadu, v historickém sledu jdoucích událostí, které měly ve své podstatě více negativního dopadu na několik generací našich spoluobčanů.

Ovšem ani současně probíhající rok nepřinesl v historii vždy jen to, na co by bylo možno vzpomínat v dobrém. Připomeňme si obsazení Československa v březnu 1939 a vyhlášení Protektorátu Čechy a Morava, ale samozřejmě těch událostí bylo mnohem více, třeba rok 1969. Snad to, co bylo špatné, zastíní v listopadu dvacáté výročí „sametové“ revoluce, zdá se však, že ani to nebude pro řadu občanů důvodem k oslavám.

S t o p s o u k r o m n í k ů m

Tento článek jsem však nasměřoval k výročí jinému. Zanedlouho to bude šedesát let, přesně 23. února 1949, kdy byl přijat zákon o zemědělském družstevnictví, čímž začala postupná likvidace soukromých zemědělců a zakládání Jednotných zemědělských družstev / JZD/. Pro naprostou většinu rolníků na vesnici to byl ohromný zásah do jejich života i do vesnických vztahů. Pamatuji si na tuto dobu i z vlastní zkušenosti, při zakládání JZD v mé rodné vesnici mi bylo dvanáct let, což byl tehdy pro vesnické děti věk, kdy už byly do řady prací v zemědělství i do probíhajících událostí ve vesnici, poměrně dobře zasvěceny. Po problematických a velmi těžkých začátcích, se však tito vesničtí sedláci, kteří zde hospodařili po několik generací a svému „řemeslu“ rozuměli, propracovali postupně na slušnou úroveň, tak jako ve většině družstev v celé republice.

Jiná však byla situace v oblasti současného příhraničí, tedy například i v obci Černá v Pošumaví. Po odsunutých Němcích přicházeli s vidinou vlastní půdy, na základě přidělu, dosídlenci, kteří měli chuť a snahu hospodařit, i když někteří sedláky nebyli a onen potřebný vztah k půdě v nich nebyl zakotven. Hospodaření jim moc nešlo a tak nebylo divu, že podlehli různým slibům a nechali se přesvědčit o prospěšnosti společného hospodaření. Bylo však mnoho těch, kteří se vehementně vzpírali, hospodařili tak dlouho, dokud to jen pro ně bylo únosné. Dlouho se to však vydržet nedalo, stát jim určoval tzv. dodávkovou povinnost, kterou nakonec jen stěží byli schopni plnit. Na základě jejich dodávek pak stát přiděloval jednotlivým občanům potraviny na tzv. přidělový systém. Ten se však na zemědělce nevztahoval, na přiděl dostávali pouze cukr a to jen tehdy, pokud splnili předepsané dodávky.

T ě Ź k é z a č á t k y

Postupně tak nakonec všichni do JZD vstoupili, někteří zase po čase vystoupili a pokud se neodstěhovali jinam, stejně se nakonec zase stali členy družstva. Začátky hospodaření však podle toho vypadaly. Již v roce 1949 vzniklo JZD na Muckově. Přímý účastník pan František Novotný mi již začátkem osmdesátých let vyprávěl jak družstvo prosperovalo. Cituji: „ Do družstva se nám vůbec nechtělo, pomalu jsme se začali stavět na vlastní nohy a najednou se toho máme vzdát. Není divu, že vznikalo plno hádek a svárů, nakonec se však družstvo založilo a ozimy jsme seli již společně. Moc nám to však nešlo, byli jsme zvyklí na to svoje, každý byl z jiného koutu republiky a najednou máme dělat dohromady. A tak se všelijak šidilo, kradlo, jen aby měl každý co nejvíce pro sebe. Vydrželo to tak jen dva roky a pak nutně muselo dojít ke krachu, funkcionáře zavřeli a vystěhovali, družstvo však pod jiným vedením pokračovalo, jenže stejně to všechno nakonec přešlo pod Státní statky“.

Ani v Černé v Pošumaví, / tehdy v Černé na Šumavě/, bůhvíjak dobře JZD neprosperovalo. Během jeho existence docházelo k nedostatkům, jak organizačního, tak ekonomického rázu. Vydrželo však až do roku 1960, kdy bylo převedeno do Státního statku.

Rovněž družstvo v Bližné po jednorocní existenci zaniklo, část členů přešla ke statku do Dolní Vltavice, někteří ještě soukromě hospodařili do roku 1956 a pak se připojili ke statku.

Kolektivizace zemědělství ve formě JZD se v této oblasti moc nevydařila, zemědělství zde pak bylo řízeno systémem Státních statků, které se postupně různými delimitacemi neustále měnily a rozšiřovaly svou působnost. Během dalších let docházelo ke specializaci, dělbě práce, kooperaci, rozvoji mechanizace a zvyšování produktivity a nakonec i přes řadu problémů, sehrály statky v této oblasti svou důležitou roli.

Navzdory násilnému uskutečňování politiky státu při združstevňování, která plně odpovídala totalitním praktikám, další vývoj však ukázal, že družstva byla nakonec schopna prosperovat a

úspěšně se rozvíjet. Při připomínce tohoto, pro řadu zemědělců neblahého výročí, je možno však konstatovat, že zemědělci svou svědomitou a poctivou prací dokázali, že toto období nemusí být zařazeno v kategorii těch úplně špatných.

Obrázky z Černé v době, kdy fungovalo JZD – obec a první traktor – 1955 až 1957 / archiv kroniky/

Trend dalšího rozvoje obce by měl pokračovat.

Politika uskutečňovaná na celostátní úrovni, prostřednictvím poslanců, senátorů a vlády, je většinou občanů vnímána poměrně negativně. Všichni dobře víme, co bývá hlavní příčinou a tak na základě těchto skutečností je politika považována za špinavou záležitost.

Mnohem bližší je nám však politika uskutečňovaná bezprostředně v našem okolí, v našich obcích, čili politika komunální. Zastupitelstva, která ji uskutečňují, jsme si mohli přímo vybrat a zvolit sami a přestože i zde existují rozdílné stranické názory, většinou se zastupitelé nakonec dohodnou a společně uskutečňují záměry, které přináší celkový prospěch obci.

Je to až na výjimky většinou všude stejné a tak z tohoto obrazu se nevymyká ani obec Černá v Pošumaví. Každým rokem se zde uskutečňuje řada akcí prospěšných pro obec a její občany, zejména je to vidět na obecním majetku, do něhož se investují nemalé finanční prostředky. Téměř všechny obecní domy již prošly důkladnou rekonstrukcí, jsou řádně zatepleny a především vytápěny jinými zdroji energie jako tepelnými čerpadly a peletkami.

Obecní dům tzv. Svobodárna čp.36 / archiv kroniky/

Další modernizace

V roce 2009 má obec cíl opět realizovat další investiční akce. Ještě stále zbývá dost práce na rekonstrukci zbylého bytového fondu, bude pokračovat výstavba dalších chodníků, připravuje se důkladná úprava veřejného prostranství, rozšíření a oprava veřejného osvětlení a další.

Z několika hlavních akcí o které obec již několik let usiluje, je výstavba Domu pro seniory, výstavba rekreační zóny s tržnicí v prostoru pod panelovou restaurací, dále bude připravovat projektové zajištění pro výstavbu Sběrného dvora a kompletní revitalizaci zeleně v obci a osadách. Další zajímavou akcí, pro kterou připravuje projekt, by mělo být zateplení budovy Mateřské školy a její následné vytápění solárními panely.

Přestože obec každoročně hospodaří s přebytkem, jedná se o akce poměrně rozsáhlé, na které sama nemůže stačit, a tak potřebuje získat dotace, jejichž žádosti již na většinu akcí podala.

Doufáme, že i přes současně probíhající světovou krizi, se podaří některé, pro obec potřebné akce, uskutečnit.

Záhady v historii Bližné.

Poznávání historie bývá pro mnohého člověka nejenom zdrojem poučení, ale přináší i jakési uspokojení z poznání, dá se říci i zábavu a je příjemným koníčkem.

V historických materiálech, kterými jsou bezesporu i kroniky, občas člověk narazí na některé záhady, případně taje a nesrovnalosti.

Kronikář, který zpracovává historii dané obce, ale samozřejmě, a hlavně, současnost, to je většinou historik amatér a události popsané ve starých kronikách přebírá jako fakt a nestuduje jejich pravost. Někdy však narazí na záhadu a rád by věděl, jak to vlastně bylo.

Jedna taková situace nastala, když jsem se probíral v kronice popsaným historickým vývojem obce Bližná, dnes osady Černé v Pošumaví.

Záhadné roky

Bližná, jak uvádí kronikář, byla nejstarší vesnicí farnosti Dolní Vltavice a byla založena stejně jako ostatní obce na statku Mokrý, v t. zv. „mokerském újezdu“, královským purkrabím a kuchařským mistrem, Hirzem z Klingerberku. Založení bylo potvrzeno králem Přemyslem Otakarem II. v roce 1268, má se však za to, že osídlení této oblasti bylo již mnohem dříve. Vždyť tudy přes vltavínský průsmyk procházela stará soumarská cesta a tak počátek osídlení mohl být proveden dříve než se uvádí v listinách.

Každopádně v onom, pro celou obec Černou v Pošumaví památném roce 1268, daroval Hirzo všech 13 stávajících osídlení, včetně Bližné, klášteru Zlatá Koruna. Když pak v roce 1284 král Václav II., v r. 1348 císař Karel IV. a v r. 1384 král Václav IV. znovu tuto darovací listinu potvrzovali, vesnice Bližná tam uvedena nebyla. Čili od roku 1268 až do roku 1445, kdy se Bližná znovu v listinách objevuje, je oněch 177 let záhadných.

Byla opuštěna?

Byla Bližná opuštěna, jak uvádí někteří historici, nechávala se zpustnout a později přivést k rozkvětu?

Podle dalších však tomu tak nebylo, v těch dobách nedocházelo k žádným vážnějším nepokojům, stejně tak mohou být vyloučeny i vnější vlivy. Nelze si prý představit, že by se osídlenci, kteří museli provést ty nejtěžší práce při klučení lesa, vzdali svého osídleného místa.

Celkově převažují názory, že Bližná samozřejmě existovala stále a opuštěná nebyla, i když se připouští, že některé samoty byly opuštěny a pak ve 13. století došlo k většímu osídlení výlučně německými kolonisty.

Písař ji přehlédl

Proč však nebyla v dalších potvrzovacích listinách Bližná uvedena, to se zase vysvětluje tím, že královský písař tuto osadu přehlédl při sepisování listiny a další písař tuto chybu pak převzal. Tehdejší písaři putovali s králem od jednoho hradu k druhému, k různým přehlédnutím docházelo, mnoho událostí bylo zaznamenáno až za mnoho let, anebo dokonce nebylo zaznamenáno vůbec.

Každopádně se však Bližná představuje v roce 1268 českým jménem „Nablizmerch“ a pak v roce 1445 již dvojím česko – německým označením „Blyzny – Ekkartslag“. Poslední německé jméno vesnice je pak „Eggetschlag“.

(Ne)výhodná poloha

Bližná se pak v dalších stoletích rozvíjela, k čemuž přispívala její výhodná poloha právě na hodně používané soumarské cestě. To jí však na druhé straně vystavovalo všem nebezpečím v dobách válek, především v období třicetileté války, kdy obcí procházelo mnoho vojsk, která rabovala a loupežila, což Bližnou stálo mnoho obětí.

Řada informací o absenci Bližné v darovacích listinách v její téměř dvousetleté historii, by se dala zjistit i v urbářích uložených v archivu. Sám jsem se k tomuto zkoumání zatím nedostal, ale domnívám se, že řadou historiků i pracovníky archivu jsou dané urbáře dostatečně prozkoumány a že tito odborníci již mají na celou věc ujasněn ten správný náhled.

Svatý Jene z Nepomuku, drž nad námi svojí ruku...

/titulek vypůjčen z pera K. H. Borovského/

Téměř v každém městě a obci se můžeme setkat se sochou sv. Jana Nepomuckého. Zdálo by se tedy, že je to socha všední, ale opak je pravdou.

Český patron

Sv. Jan Nepomucký patří mezi české zemské patrony a v období baroka byl jedním z nejuctívanějších světců u nás. Narodil se kolem roku 1340 v osadě Pomuk blízko Zelené Hory a také se podepisoval jako rodilý z Pomuku. Teprve údajně až po jeho kanonizaci bylo toto místo nazváno Ne – Pomukem. Po vysvěcení na kněze vystudoval právnickou univerzitu v Praze, získal titul bakaláře a později v Padově obhájil doktorát z církevního práva. V roce 1389 je pražským arcibiskupem Janem z Jenštejna jmenován generálním vikářem a časem se dostává do sporu s králem Václavem IV. Podle legendy prý nechtěl prozradit zpovědní tajemství královny Žofie a tak byl posléze mučen a zabit a jeho tělo svrženo do Vltavy. Při nálezu těla pak bylo spatřeno pět hvězd, kterou jsou dnes zobrazovány kolem hlavy světce a údajně ukazovaly, kde ve vodě leží jeho tělo.

Svatý Jan Nepomucký byl 19 března 1729, tedy před 280 léty prohlášen za svatého a od té doby je uctíván jako patron kněží a zpovědníků, poutníků a cestovatelů, ale i lodníků, vorařů, mlynářů a především jako ochránce před povodněmi. Proto byly jeho sochy umísťovány většinou na mosty.

Socha v Černé

Socha sv. Jana Nepomuckého stojí i v obci Černá v Pošumaví, historicky nejdříve byla výzdobou kapličky, která stála mezi kostelem a farou a když byla kaplička zbourána, přemístili sochu na vnější zeď původního hřbitova. Ovšem kovářský mistr Johann Tschunko považoval toto místo za nedůstojné pro světce takového formátu a navrhl přemístit sochu na most v obci, což se uskutečnilo před 100 léty v roce 1909 / viz obrázek /.

Zde byla socha až do poloviny sedmdesátých let minulého století, kdy v souvislosti s rekonstrukcí mostu byla přesunuta do výklenku kostela. Sv. Jan Nepomucký má držet v ruce kříž s Ježíšem, ovšem údajně v roce 1918 příslušníci české

vojenské posádky část kříže a Ježíšovu ruku urazili.

Socha tedy takto poškozená vydržela až do roku 2007, kdy konečně došlo k její opravě a celkové rekonstrukci. Restaurátorská dílna Lukáše Hosnédla sochu demontovala a odvezla, a ta se po více jak dvousetleté existenci, dočkala konečně opravy.

Ve výklenku kostela v Černé v Pošumaví stojí nadále, ale na novém podstavci z přírodního kamene, kde je umístěn i atribut pěti hvězd. Celkové náklady na restaurování činily 133 tis. Kč, přičemž 70 tis. Kč bylo hrazeno z programu na záchranu kulturních památek Jihočeského kraje. Zbytek uhradila obec z vlastních prostředků, neboť tato chráněná kulturní památka je jejím vlastnictvím a vytváří část kulturního dědictví obce.

Vzpomínka na kronikáře

Mottem tohoto článku by mohl být citát římského řečníka M. T. Cícera: „Zkušenosti ze života a poznatky z dějin jsou dobrou učitelkou života i světlem pravdy“.

Ten, kdo si tento citát vybral při sepisování historie i tehdejší současnosti Dolní Vltavice, byl kronikář, učitel, funkcionář a všestranně nadaný, charakterní a svědomitý člověk – František Nejedlý.

Teprve nyní, po dlouhých létech jsem se setkal s jím sepsanou pamětní knihou této dříve bohaté a prosperující obce Dolní Vltavice. Jeho zápisy jsou protkány důležitými morálními aspekty a zásadami, které on jako učitel na jednotřídce vštěpoval všem svým žákům.

Předával zkušenosti

Do Dolní Vltavice nastoupil 1. září 1951 do funkce ředitele, když předtím učil v obci Mokrý, rovněž náležející dnes k Černé v Pošumaví.

Dolní Vltavici, tuto tichou šumavskou vesničku na břehu Vltavy – jak sám popisuje – postupně poznával a sžíval se s jejím životem a stala se mu druhým domovem, kde trávil krásné a spokojené dny.

Po celou dobu svého působení zde, a jsem přesvědčen, že i v celém dalším svém životě, se řídil zásadami – žít a jednat tak, aby svůj čas nepromarnil, aby svůj život nežil nadarmo, ale pracoval tak, aby co nejvíce zlepšil své prostředí a připravil tak lepší život nejen sobě, svým nejbližším, ale celku vůbec. Tyto vysoce morální zásady předával František Nejedlý po celý život jako učitel mnoha generací dětí, což byla jeho další zásada – předávat zkušenosti druhým, mladším, či méně zkušeným, aby jim se pak snáze a lépe žilo.

Jeho učitelská dráha začala hned po válce v roce 1945 a jeho role, jako každého tehdejšího učitele, nebyla nijak lehká. V těch letech musel učitel nastoupit tam, kam ho poslali a tak než se vlastně dostal do Dolní Vltavice, prošel téměř desítkou škol, kde vyučoval převážně děti rumunských reemigrantů, děti slovenské i rómské a ke všemu ještě všech pět ročníků v jedné třídě.

Poslání

Podle jeho zápisů v pamětní knize však bere toto učitelské povolání jako poslání, stejně tak je pro něho posláním i kronikářská práce. Při ní v závěru kroniky nabádá budoucí sepisovatele dějin – „nechť ruka kronikářova je vždy vedena nezištnou a obětavou láskou k obci“.

Při své třicetileté kronikářské práci jsem zaznamenal v novodobé historii celé obce Černá v Pošumaví nepřehledné množství osob, funkcionářů i učitelů, ale žádný na mně neudělal takový dojem jako František Nejedlý. V Dolní Vltavici působil pouhých tři a půl roku, od roku 1952 byl předsedou MNV, knihovníkem, zajišťoval putovní kino a další kulturní podniky v obci. Jako funkcionář úzce spolupracoval se závody v obci a celkově působil jako organizátor a pomocník v celé řadě obecních akcí. To všechno dělal s láskou a jak sám říká, bylo pro něho životním štěstím být učitelem v zapadlé vesničce na rodné Šumavě a učit a k dobrému vychovávat mládež.

Konec třicetileté éry

V roce 1955 odchází František Nejedlý na školu do Jaronína u Brloha a dále se naplno věnuje svému poslání. Štěstí mu však v jeho dalším životě příliš nakloněno není. Po třicetiletém učitelování je s ním rozvázán pracovní poměr, neboť prý, jako hluboce věřící člověk, který pravidelně navštěvuje nedělní bohoslužby, nepůsobil dostatečně marxisticky na své žáky.

Porůznu tedy pracuje a teprve po roce 1990 je rehabilitován, zapojil se plně do veřejného života a především se vrátil ke své lásce – dějinám – kde se podílel na kronice obce Křemže. Jeho poslání skončilo v srpnu 2007, kdy se s ním jeho nejbližší, přátelé a ostatní příznivci rozloučili v křemežském kostele. Vykonal toho za svůj život mnoho a památka na něho a jeho práci zůstává i nám, pokračujícím v jeho kronikářském poslání.

Slet čarodějnic v Černé v Pošumaví.

Rád se zabývám historií a snažím se získávat stále nové poznatky z dějin nejen našeho regionu, ale především své domovské obce Černá v Pošumaví.

Historie obce je bohatá a tak i poznávání tradic, obyčejů, různých rituálů a zvyklostí, které se předávají z generace na generaci, k ní přirozeně patří.

Jednou z tradičních akcí, které se především na vesnicích stále udržují, je pálení čarodějnic. Probíhá v noci z 30. dubna na 1. května a ona noc, která se též nazývá Filipojakubská, byla vždy pokládána za magickou. Lidé věřili, že tuto noc se slétají čarodějnice na svůj sabat, že očarovávají lidi i zvířata, stejně tak věřili, že se otevírají jeskyně a různé sluje, aby vydaly svůj poklad.

Tradice se vytrácela

Dnes už jen na málo místech lze vidět to pravé, originální pálení čarodějnic, kdy se na konci vesnice, většinou na vyvýšeném místě vystavěla hranice, kam se přinášelo z domova veškeré haraburdí a zde

se spalovalo. Děti měly nasmolená nebo jiným hořlavým materiálem napuštěná košťata, která se pak vyhazovala co nejvýš a co nejdál. Takové bylo i mé mládí v mé rodné vesnici.

V Černé v Pošumaví, kde se po válce vyměnilo veškeré obyvatelstvo, neměl tento zvyk svou tradici. V obecních kronikách není ani zmínka o čarodějnicích a rovněž jediná pamětnice, která žila před válkou na Jestřábí, paní Marie Lomecká z Hůrky, mi potvrdila, že Němci tento zvyk neznali a nikdy se zde nic takového neprovádělo.

Noví osídlenci obce po čase začali tuto tradici uplatňovat, ovšem postupem doby se vše stalo politickou akcí, která probíhala pod patronací Národní fronty, případně v osadách byl garantem Občanský výbor.

Oficiálně byl slaven t. zv. Oheň vítězství a to vždy 8. května v předvečer státního svátku osvobození republiky. Tomu předcházela lampionový průvod, který procházel obcí a byl zakončen v prostoru autokempu Svazarmu, kde byl po proslovu místního představitele, onen oheň zapálen.

Teprve v posledních letech byl učiněn pokus nejenom tradici obnovit, ale přinést v poněkud jiné, pozměněné podobě. U zrodu nového tradičního pojetí pravidelného sletu čarodějnic, ale i čarodějů, stála manželka současného starosty obce ing. Jana Voldřichová, která je duší i mozkiem celé akce i nadále.

První dáma je vzorem

Možná, že většina lidí neví, že existuje Obecně závazná vyhláška č.

Vlevo Jana Voldřichová, vpravo nahoře motorizovaný nástroj

1/ 2007 O bezpečnosti létání na koštěti, vydaná Federací čarodějnic. Zde se v základním ustanovení praví, že čarodějnicí rozumíme inteligentní bytost ženského pohlaví, atraktivního zevnějšku a příjemného chování, která ovládá let na koštěti. Všem těmto atributům naše „první dáma“ odpovídá a tak není divu, že k této akci přitáhla téměř veškeré děti a dorost, které se právě v tento podvečer dokonale vyřádí, zejména, když je zajištěna, někdy živá, někdy reprodukováná hudba.

Nechybí ani májka

Součástí sletu čarodějnic je samozřejmě i stavění obecní májky. Rovněž i zde z hlediska historického pohledu, nebylo stavění májky v tento den u našich předchůdců známo. Májka, tak jak ji známe, se stavěla v sobotu před svatodušní nedělí, což je padesátý den po velikonocích a svátky byly označovány jako Letnice, Svatodušní svátky, či Sslání Ducha svatého.

V Černé v Pošumaví se tyto dvě společné akce konají pravidelně na nádvoří hasičské zbrojnice, kde nejenom výstavbu májky a postavení vatry, ale i následné občerstvení pro každého návštěvníka, zajišťují chlapi z místní jednotky dobrovolných hasičů.

Lze si jen přát, aby tato novodobá tradice pokračovala nadále, a časem, tak jako mnoho jiných, nezanikla.

Zdobení a výstavba májky jsou každoročním důležitou obecní událostí/archiv kroniky/

Dominanta, která velmi proslavila Černou v Pošumaví, pomalu zaniká.

Několik generací školáků nacházelo v učebnicích vlastivědy, zeměpisu, případně v atlasech nerostného bohatství, poznatky o tom, že největší naleziště grafitu jsou v jižních Čechách, v okolí Černé v Pošumaví.

Ložiska zde byla objevena v roce 1767, ovšem tuha tehdy ještě nebyla uvedena v báňském právu a patřila tak majitelům pozemků, což byli hůřečtí sedláci. Začátek těžby se datuje rokem 1812 a největšího rozmachu bylo dosaženo na přelomu 19. a 20. století, kdy po několik desetiletí patřily zdejší doly k nejvýznamnějším světovým producentům a exportérům grafitu. Za první století své existence vytěžily tuhové závody 6 000 000 q suroviny.

Doly zatopilo Lípno

V roce 1940 byly vytěžené doly zrušeny a v roce 1958 zatopeny Lipenskou nádrží. Pokračovalo se pak v těžbě na Bližné, nejprve v letech 1954 – 58 na tzv. Staré jámě a jámě Barbora, které však byly vyhloubeny ve středu ložiska a bránily využití dalších zásob. Proto byla vyhloubena nová jáma Václav, kde začala těžba v roce 1964 a přes mnoho problémů, především s průvaly vod, pokračovala těžba až do roku 1998, kdy došlo k zániku.

Kvalitní podzemní vodu začíná komerčně využívat soukromá firma v roce 1997, která se rovněž po skončení těžby stává majitelem celého areálu.

O tom, že zde býval čilý dennodenní hornický ruch svědčí již pouze těžní věž a pomalu chátrající objekty. Ovšem ani to již dlouho trvat nebude, báňský úřad ve svém plánu zajištění jámy Václav počítá již od roku 2006 s jeho likvidací. Ta se právě v těchto dnech uskutečňuje, což provádí na základě veškerých povolení, výběrovým řízením vybraná firma z Kutné Hory.

Věž bude vystavena

Veškeré podzemní zařízení zůstane nadále v chodu, voda se bude stále stáčet, lezný komín zůstane přístupný, budou se i nadále odčerpávat zbytkové důlní vody. Těžní věž, která byla až dosud známkou toho, o čem se psávalo v učebnicích, bude postupně zbourána a na místě bude pouze železobetonový poval, aby byl důl stále provětráván.

Dobrou zprávou pro nás všechny, kteří budeme přece jenom nostalgicky na tuto dominantu vzpomínat, je to, že těžní věž nebude zničena a rozřezána na staré železo, ale po dohodě s Grafitovým dolem v Českém Krumlově, bude rozebrána, převezena a vystavena ve skanzenu dolu. Znamky toho, že se v okolí Černé v Pošumaví těžil grafit, najdeme nyní již jen v historických dílech, částečně zatím ještě i v terénu, jako viditelné pozůstatky po bývalé důlní činnosti.

Končí jedna slavná éra – zanedlouho zmizí poslední zbytek věže / archiv kroniky/

Šlechtic, černý baron, rybář či emigrant.

Ještě mnoha dalšími přívlastky se může „honosit“ příslušník jednoho významného šlechtického rodu – Kryštof Kolowrat Krakovský – Libštejnský, který před 45 léty krátce žil a pracoval i v Černé v Pošumaví.

Z internetových stránek se lze dozvědět, že kořeny rodu Kolowratů sahají historicky až k samému jádru českého státu. Jejich orlice je doložena již k roku 1205 a stala se znamením všech spřízněných větví Kolowratů. Jejich rodovým heslem bylo „Věrně a stále“, což, až na několik výjimek, dodržovali vůči Bohu, panovníkovi, své zemi, ale i ve vztahu k ženám. Zakladatelem, který vydobyl slávu rodu, byl však až Albrecht Kolowrat / 1347 – 1391/. Kolowratové hráli významnou roli v české historii i politice a zastávali poměrně významné funkce v zemi.

Na jih se vrátil

Kryštof Kolowrat, narozený v roce 1927, studoval lesnickou školu v Písku a později v Trutnově, kde se zúčastnil v únoru 1948 demonstrace proti nastupující moci. Byl za to, těsně před maturitou, vyloučen ze školy, zatčen a poslán k PTP / pomocné technické prapory/. Po návratu byl zaměstnán jako dělník v lese, v tkalcovské továrně, v roce 1953 byl znovu zatčen za protistátní činnost a skončil v dolech, odkud ho vysvobodila amnestie v r. 1954. V dalších létech až do roku 1968, kdy nuceně emigroval do Rakouska, pracoval opět v různých profesích, přičemž od roku 1964 bylo jeho působištěm rybářské oddělení v Černé v Pošumaví. Zde nastoupil jako technik a byl pověřen výstavbou pstruhařství, v dalším období pak s kolektivem ostatních techniků pomáhá budovat pstruhové rybníčky, líheň a celkově se postupně pstruhařství rozrůstá a zvelebuje. Kolektivu je v roce 1966 udělen titul BSP / brigáda socialistické práce/, jehož členem je paradoxně i Kolowrat. Celý tehdejší kolektiv rybářů ho vnímal jako každého jiného zaměstnance, o jakémkoliv titulování nemohlo být ani řeči. Ostatně on sám si na to nepotrpěl a jakoukoliv manuální práci nepovažoval za nic ponižujícího.

Ze strany spolupracovníků se ani nelze divit, již v roce 1918 byly šlechtické tituly zrušeny a v pozdější době byla šlechta vnímána spíše jako něco cizího, nepřátelského a na společnosti parazitujícího. Ony předsudky v nás v určité míře zůstávají stále a míváme všelijaké pocity, zejména nyní při restitučním navrácení majetku šlechtickým rodům.

V této souvislosti si dovolím malou odbočku do svého rodného kraje. V obci Dírná na Tábořsku jsou majiteli zámku již přes 400 let Wratislavové z Mitrovic. Velmi dobře jsem znal posledního příslušníka Maxmiliána Oswalda Wratislava, který po únoru 1948 rovněž pracoval v různých profesích, převážně však jako řidič Tatry u Státních lesů. Mezi lidmi byl však „Maxí“ velmi oblíbený a prakticky celou socialistickou éru ho většina starších lidí oslovovala, „pane hrabě“. Zde tento vztah k příslušníku šlechty, měl jinou podobu.

Černý baron

Kryštof Kolowrat po emigraci do Rakouska zůstal věren svému poslednímu působení v Černé v Pošumaví a založil pstruhárnu, z níž postupně vytvořil prosperující rodinný podnik.

Po navrácení po roce 1989 do republiky uplatnil restituční nároky a bylo mu navraceno mnoho hektarů půdy, rybníků a lesů na Rychnovsku a vedle několika malých zámečků i jeho rodinné sídlo v Rychnově nad Kněžnou. Při jednom rozhovoru s ním, řekl, že na hraběcí titul si nepotrpí, ale zato se hrdě hlásí k tomu, že je baron – černý baron.

Před deseti léty, v prosinci 1999, Kryštof Kolowrat, jehož působištěm byla i Černá v Pošumaví, zemřel. Péči o rodový majetek převzal jeho syn Jan Egon Kolowrat – Libštejnský.

Přijíždíte-li do Dolní Vltavice, dnešní osady obce Černá v Pošumaví, nemůžete minout, přibližně 200 m před vjezdem do osady, význačnou kapli s dvěma krásnými lípami.

Barokní kaplička spolu s lípami jsou zapsány v seznamu památek chráněných státem a během své existence toho zažily opravdu hodně. Vedle kaple nechal Obecní úřad Černá v Pošumaví postavit informační tabuli, z které je možno se dozvědět potřebné základní údaje. Uvádí se, že kaple byla postavena v roce 1648, těsně po třicetileté válce, stejně tak jako obě lípy. Ovšem žádné podstatné písemné doklady o vzniku nejsou známy. Ústním lidovým podáním mělo prý na místě kde stojí, dojít k jakési válečné události, kterou připomínalo pohřebiště a boží muka / Marter/. To by odpovídalo třicetileté válce, konkrétně švédským vojskům, která v této oblasti operovala a zdejší kraj poměrně značně drancovala.

Přidělování losem

V roce 1995 uvedl v časopise Glaube und Heimat k tomuto tématu článek Johann Studener, který do české verze přeložil Jan Mareš. Zde se uvádí, že stáří kaple by bylo možno určit postupem kolonizace a pomístních jmen. Koncem 14. století si patnáct zakladatelů vsi, mezi které patřil i rod Studenerů, rozdělilo pozemky společné obecní pastviny, která navazovala až k vrchu „Marterberg“. V 15. století pak byla rozdělena a vznikla zde orná pole přidělovaná jednotlivým sedlákům losem /Marterlüss/, což prý předpokládá existenci nějakých božích muk už před dělením pozemků a znamená, že kaple byla postavena již dříve, zřejmě za časů husitských, kdy se zde konaly nájezdy husitů na sousední obce v Rakousku.

Bez ohledu na tato tvrzení zůstaneme u verzí kronikářů, kde se uvádí, že to byl onen rok 1648 a stavbu financoval majitel domu čp. 26 pan Stiny, tehdejší starosta.

Dům čp. 26 byl po třicetileté válce v majetku Thomase Pfeffera, jehož rodinu podle pověsti proklela jedna cikánka tak, aby se jí v budoucnu nenarodil žádný mužský potomek. Tehdy prý kojila před stavením své děcko, prosila o trochu jídla pro sebe a dítě, ovšem hospodyně ze stavení „Stiny“ na ní poštvála psa. Cikánka pak ve strachu o dítě vyřkla onu kletbu. Skutečně pak došlo k tomu, že mužský potomek nebyl, dědictví bylo drženo ženskou generací a v onom roce nechala kapli vystavět tehdejší majitelka hospodářství „Stiny“.

Lípy po obou stranách kapličky byly podle další verze vysázeny skutečně až po třicetileté válce jako poděkování za ukončení válečných hrůz a nastolení míru a byly nazývány „mírové“.

Poděkování

Jelikož původní kaple byla dřevěná, zub času postupně začal hlodat a protože hrozilo zhroucení, byla kaple přestavěna na zděnou. To prý financovala Justina Reidinger / na tabuli nesprávně uvedeno Teininger/ v roce 1753 jako poděkování za zázračné vyléčení z choromyslnosti.

Kaple měla mezi dolnovltavickými farníky své důležité poslání, byla řádně opatrována a ošetřována a značná pozornost byla věnována vnitřnímu vybavení. Zde byl oltářní stůl s krucifixem, dva svícny a obětní miska, to vše ze stříbra. Na stěnách visely obrazy Narození Páně a Ukřižování, které darovala Katarína Watzlová z čp. 26, rovněž řečená „Stiny“.

V roce 1935 byl obnoven kryt střechy zinkovým plechem, což provedl klempířský mistr Alois Sonneberger z Vyššího Brodu. O osudu kaple během světové války není žádná zmínka, ovšem dalších celých 45 let byla kaple mimo veškerý zájem. Hned v roce 1946 byla údajně vypáčena a zcela vyloupena místním politickým komisařem.

Inovace kaple

V r. 1975 byla i svědkem přistání vrtulníku s americkým pilotem Barry Merkerem, který měl naložit čekající uprchlíky z tehdejší NDR, ovšem při svém druhém, opakovaném přistání došlo ke střetu s pohraničnickými na „Hlásce“ u Dolní Vltavice a akt se zcela nepovedl, jak byl naplánován.

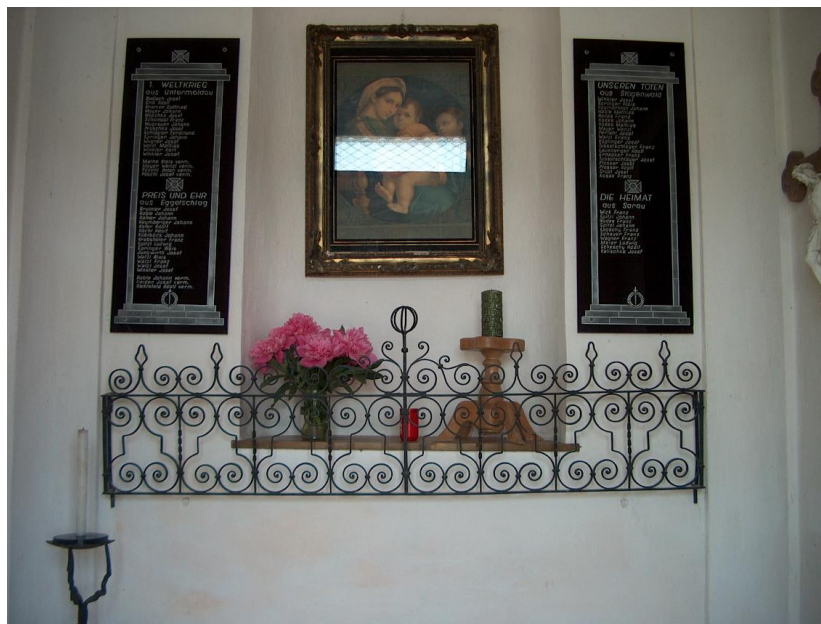
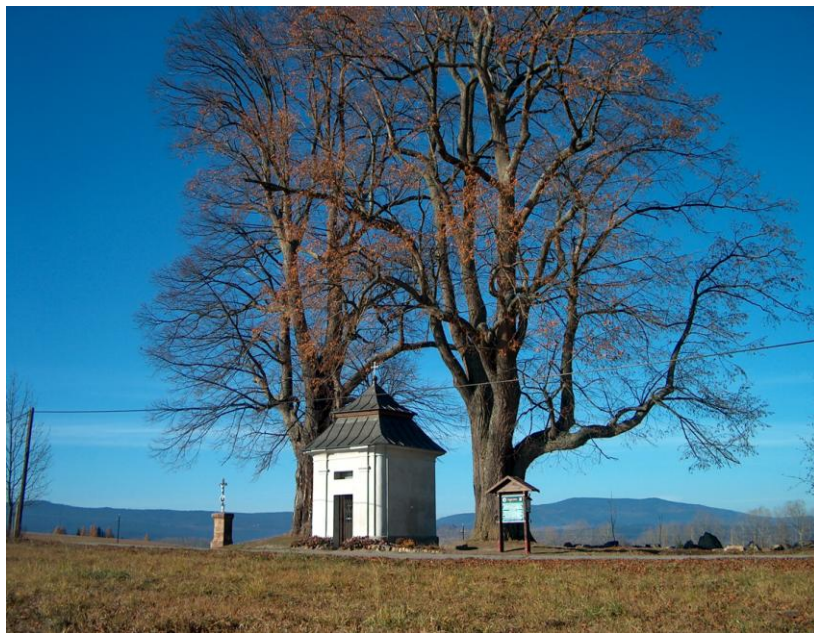
V roce 1981 prý dostali pohraničníci rozkaz strhnout pomocí lan kříž ze střechy kaple, což se však nepovedlo, kříž se pouze ohnul a lana praskla.

Teprve v roce 1993 sejmul onen kříž další z generace, Willy Studener, kapli pak nechal Obecní úřad Černá v Pošumaví celkově opravit a střechu pokrýt měděným plechem. Interiér dnešní kaple zdobí po obou bočních stranách původní barokní malby, jejichž restaurování se uskutečnilo v r. 2000.

V r. 2003 byl ze dna lipenské přehrady vyzdvížen památný kámen, který stál původně u kostela v Dolní Vltavici a pak byl zatopen. Spolu s kovovým křížem byl pak instalován v prostoru této kaple.

Ovšem v roce 2008 byl celý tento kříž přenesen dolů do Dolní Vltavice, kde je součástí nově vybudovaného velmi vkusně upraveného prostranství osady.

Kaple „Stiny“, která je připomínkou bohaté minulosti nejen Dolní Vltavice, snad zažije v dalších létech takovou pozornost a péči, jaká jí opravdu přísluší.

Kaple Stiny s interiérem / archiv kroniky/

Na čápy v naší obci jsme náležitě hrdí

Podnětem k napsání tohoto článku byl nedávný telefonát redaktorky Českého rozhlasu České Budějovice, která mě požádala o rozhovor na téma čápa bílého, hnízdícího v naší obci.

Českokbudějovický rozhlas vysílá totiž od 16. května pravidelnou víkendovou relaci „Čapí návraty“, v níž se vydává za čapími rodinami na jednotlivé jihočeské komíny.

K obci Černá v Pošumaví čapí bílí neodmyslitelně patří. Své hnízdo, které postupně dosáhlo délky téměř 1 a půl metru, vystavěli údajně v roce 1958 a od té doby se sem každoročně navracejí další generace jejich potomků.

Hnízdiště čápa bílého v naší obci je podle pramenů jedním ze čtyř hnízdišť na celé Šumavě. Další jsou ve Vyším Brodě, Volarech a Kašperských Horách. Ovšem to naše je z hlediska nadmořské výšky / 783 m/n.m/vůbec nejvýše položené hnízdiště v celé republice.

Čapí sem přilétají většinou v druhé polovině dubna a v květnu a to vždy nejdříve samec, obhlédne hnízdo, něco poopraví a za několik dní přilétá samice. Zahnízdí, vyvedou většinou 1 – 2 mláďata a celé prázdniny pak budí obdiv zejména turistů a rekreatantů.

Počet kusů v jednotlivých létech bývá různý a dávají o sobě znát zejména v polovině srpna, kdy se houfují a začínají připravovat k odletu. Tak například v v týdnu od 11 do 16. srpna 2003 bylo pozorováno nad obcí kroužení a přelety velkého množství těchto nádherných opěrenců. Kdosi z obce jich údajně napočítal 57 ks, já sám jsem viděl dne 22.srpna nad naším domem celkem 16 čápů.

Problematický byl pro čápy rok 2006. Ve druhé polovině dubna přišla nová zima, napadlo 15 cm sněhu a přestože po několika dnech zmizel, teploty, zejména ranní ,byly nízké, dokonce pod nulou. O čápech v té době ještě nebylo vidu ani slechu. V pátek 5. května 2006 vznikl v prostorách bývalého pivovaru, později sodovkárny, požár, který způsobil devastaci poměrně vzácných prostor, ale především ohořelo i léta čápy obsazované hnízdo.

Přilet čápa do obce byl tohoto roku zaznamenán až 9. května a přestože našel hnízdo ohořelé, přivedl si družku a vyvedli mladé. Ovšem 27. července se toto hnízdo z komína pivovaru úplně zřítilo a spadlo na zem. Na komíně zůstaly zbytky nejspodnější části hnízda, v té době byly stále vidět přelety čápů i s mladými přes obec, což byla známka hledání nového prostoru. Také ve větší míře usedali na různé komíny v obci a přestože jsou vedle další dva komíny, nakonec se rozhodli dostavovat hnízdo na původních zbytcích. Svou stavbu toho roku nedokončili, zmizeli a bylo jen otázkou, zda příští jaro přiletí.

A čapí přilétli znovu, pokračovali v dostavování hnízdiště, vyvedli mladé a tak se to opakuje i v dalších létech.

V roce 2009 přilétli samozřejmě opět, podle očitých svědků vyvedli dva potomky, ale v současnosti zde létá pouze onen starý pár a o mladých se neví, jak skončili. Domníváme se, že vzhledem k současným přílivovým deštům v hnízdě uhynuli, nebo byli vyhozeni, ale nikdo však nic kolem nenašel.

Čapí opět létají a usedají na různé komíny v obci, čehož je důkazem i čáp na komíně mého rodinného domu, nejnověji ráno dne 17.7.2009 / viz obr./

Zvelebí se obec a pomůže se lidem.

„ Po delší době jsem se zase dostal do vaší obce a musím říct, že jsem byl mile překvapen,“ sdělil mi můj známý, když jsme se v obci potkali.

Nebyl zde nějaký čas a tak mohl srovnávat a hodnotit, jak se v poslední době obec zvelebila a zkrášlila.

Samozřejmě, že výstavba nové silnice, výstavba chodníků, nové fasády domů a celková úprava veřejných prostranství, daly obci Černá v Pošumaví, úplně jiný ráz a punc. To vše však byly víceméně akce jednorázové, tak řečeno „jednou provždy“, čištění a uklízení obce však musí probíhat celý rok a prakticky stále dokola.

Když můj známý pak viděl při práci celkem devět lidí, už se nedivil, ale napadla ho otázka, kde na to bere Obecní úřad prostředky. Zašel jsem proto v této souvislosti za starostou a tajemníkem obce, abych zjistil některé podrobnosti.

Spolupráce úřadů

Obec Černá v Pošumaví je jednou z mála obcí, která velice efektivně využívá to, co nabízí stát, prostřednictvím Úřadu práce. V rámci běžícího projektu tzv. Veřejně prospěšných prací mohou uchazeči o zaměstnání získat práci a určitým způsobem si tak přivydělat. Obec spolupracuje v této oblasti s Úřadem práce, který evidované osoby nabídne a po uzavření smlouvy obdrží obec na každého nezaměstnaného určitou finanční částku. Je to výhodné pro obě strany, obec se zvelebují a lidem se pomáhá.

Rozhodující je, že v obci jsou lidé, kteří skutečně dělat chtějí, obec si je vybírá, protože nabídka je větší, než mohou zaměstnat. V Černé v Pošumaví je v současnosti / k 30.9/ celkem 429 práce schopných obyvatel a z toho je jich 46 evidovaných u Úřadu práce. Z těchto lidí pak na úpravu obce je jich zaměstnáno sedm, obec má pouze dva své pracovníky.

Tuto skupinu nezaměstnaných, t. zv. „veřejňáků“, řídí vedoucí skupiny, kterým je Ondřej Harazím. Ten organizuje práce na kterých se dohodne s obcí prostřednictvím tajemníka OÚ.

Se zajištěním finančních prostředků na zaměstnávání lidí ve Veřejně prospěšných pracích, neměla obec letos žádné problémy, za poslední měsíc např. získala částku ve výši 72 tis. Kč. Na každého takto zaměstnaného připadá 13 400 Kč a zaplatí-li pracovníkovi kolem 10 tis. Kč hrubého, pak to obec prakticky nic nestojí.

Na mnoha místech se ovšem nezaměstnaní do těchto prací moc nehrnou. Práce jsou často poměrně dost náročné a ne zrovna dobře placené a tak se najdou i lidé, kteří se pak v práci moc „nepřetrhnou“. Záleží však na přístupu zaměstnavatele / obce/, zda nasazení lidí v práci je na žádoucí úrovni.

V Černé v Pošumaví se to podařilo skloubit a jak zdůraznil starosta obce Jan Voldřich : „V zaměstnávání lidí přes Úřad práce, jsme prostě jednička“, to při pohledu na obec nezní jako vychloubání, ale konstatování faktu.

Vzdělávací projekt

Obec Černá v Pošumaví je ovšem také jednou z mála obcí bývalého okresu Český Krumlov, která se zapojí do projektu Se sousedy k vzdělávání.

Projekt je určen uchazečům a zájemcům o zaměstnání a je zaměřen na vzdělávání a podporu při hledání zaměstnání obyvatel venkovských oblastí okresů Český Krumlov, Prachatice, Strakonice a Tábor.

Projekt je také nazýván Vzdělání doma, neboť školitelé budou do zapojených obcí dojíždět, aby lidem bylo umožněno využít známého prostředí. Kurzy jsou placené z fondů Evropské unie, školit se budou nejen nezaměstnaní, ale i potenciálně nezaměstnaní.

Záležet však bude na aktivitě každého jednotlivce. Obec Černá v Pošumaví i po této stránce chce vyjít svým občanům co nejvíce vstříc a pomoci v případě ohrožení na trhu práce.

Prostor před a po úpravě tzv. Pitka / archiv kroniky/

Vzpomínka na dosud žijícího rodáka z Černé v Pošumaví.

V letošním roce se dožil životního jubilea - 75 let - rodák z Černé v Pošumaví, malíř, grafik a sochař František Dörfl.

O tomto umělci, který v současnosti žije a tvoří v Jihlavě, nebyla v dostupných historických materiálech obce, žádná zmínka. Bylo možno pouze zjistit, že zde žil v čp. 39 zámečník Franz Dörfl, který měl svou zámečnickou dílnu předělanou z bývalé strojovny schwarzbachského pivovaru. V roce 1930 si pak postavil vlastní domek čp.57 a tam si také přestěhoval svou dílnu.

Teprve nyní se objevily další materiály, které nám přibližují tohoto našeho rodáka, později významného umělce. Narodil se v r. 1934 jako první ze tří dětí, jeho otec, o kterém byla zmínka, vlastnil vedle zámečnické živnosti i malý obchod s potravinami.

V roce 1938 však celá rodina, při německém „anšlusu“ odešla do Velešína a v roce 1947 se odstěhovala do Jihlavy.

Jeho otec také v mládí ve volném čase maloval a tak František zdědil otcův talent, vyučil se však rovněž zámečníkem a pak nastoupil na strojní průmyslovku v Jihlavě. Zde ho vyučoval matematiku a elektrotechniku Zdeněk Zrzavý, synovec Jana Zrzavého, který Fr. Dörflovi zprostředkoval první kontakt s uměním.

Po skončení školy pracoval jako kontrolor a konstruktér hydraulických zařízení v závodě Jihlavan a současně studoval soukromě u akademického malíře Theodora Bechníka. V té době se dostal do kontaktu s grafikou, linorytem, dřevorytem, suchou jehlou, leptem i litografií.

Jeho činnost malířská i grafická je velmi rozsáhlá, podle jeho vyjádření, většina jeho obrazů vznikala při různých psychických zážitcích, radosti, žalu i vzrušení.

Větší část života byl zaměstnán jako konstruktér, což mu umožňovalo být nezávislý na své tvorbě, neohlížet se na názory ostatních a uplatnit svůj výtvarný názor, který mu byl nejbližší.

Skoro denně prý chodil třicet let kolem skládky železného šrotu, což byl velký zdroj inspirace pro jeho pozdější tvorbu grafickou a sochařskou.

První významné obrazy vznikly v padesátých letech, kdy zachycoval především krajinu a portréty, ilustroval rovněž dílo Franze Kafky.

V polovině šedesátých let se pohyboval v centru výtvarného umění, stal se členem Klubu konkretistů, ovšem v období normalizace se uzavřel do soukromí a vystavovat začal až po roce 1989.

Svá díla vystavoval v mnoha tuzemských galeriích, ale i v zahraničí, získal ocenění Medaile za grafiku v rámci Premie nazionale del Pomero v Miláně v Itálii a některá další.

Přestože odešel z obce Černá v Pošumaví jako malý chlapec, zůstává pro nás rodákem a významným žijícím umělcem. Ve svém rodišti se byl několikrát podívat, naposledy v roce 2007, což mi sdělil při našem telefonickém rozhovoru. Podotkl současně, že obec na něho působí velmi příznivým dojmem, vyjma komplexu budov bývalého pivovaru, kde žila do roku 1930 jeho rodina.

Osud Kudlichova podstavce

Současné období je a ještě nějakou dobu bude nejen vzpomínkou na dny, kdy došlo k převratné změně, ale i ve znamení stálého hodnocení uplynulých dvaceti let.

Ať již se na tato dvě desetiletí díváme jakkoliv, myslím, že především vzhled našich měst a obcí se velmi podstatně změnil. Alespoň co se týče obce Černá v Pošumaví, to musí každý občan i návštěvník objektivně potvrdit. Z mnoha úseků bych rád zmínil oblast obnovy sakrálních památek, kterým se v dřívějším režimu pozornost nevěnovala vůbec anebo jen ve velmi malé míře.

A tak již počátkem devadesátých let, především však za vydatné pomoci bývalých rodáků z Německa a Rakouska a později i za přispění státu, dostávají tyto památky nový kabát. Do krásy vyrostl kostel, opravily se kaple na Mokré, Radslavi a Dolní Vltavici, stejně jako několik božích muk a pomníků a téměř dvě desítky křížů.

Jedním z nich byl i kříž zvaný Mugrauer stojící hned na počátku obce ve směru na Český Krumlov. Kdo a kdy tento kříž postavil, to není úplně jasné. Jisté je, že v domě č. p. 22 sídlil od roku 1669 rod Mugrauerů neustále, posledním byl koncem druhé světové války Josef Mugrauer. Dům č. p. 20 byl však zván Mugrauer, a tak se i ten nabízí, stejně jako majitel jména Mugrauer u č. p. 1.

Kříž ovšem v dalším období zmizel neznámo kam a teprve v roce 1995 byl na tomto místě postaven kamenný podstavec s křížem. Samotný podstavec našel však v uvedeném roce Anton Kindermann a Johan Schläger v houštině na Račíně. Tehdy se dohodli se starostou obce Janem Novákem, dopravili kámen do Černé v Pošumaví, restaurovali ho a umístili na současné místo.

V Račíně byl nalezen proto, jelikož zde byl v roce 1870 kamenný podstavec postaven před školu v Račíně, na něm byla umístěna 60 centimetrů vysoká busta jako upomínka na politika a lékaře Hanse Kudlicha. V roce 1916 byla však demontována pro potřebu granátů a patron v první světové válce. V roce 1920 byla pak na podstavec umístěna bronzová postava císaře Františka Josefa, kterou ovšem potkal stejný osud v roce 1942, kdy byla roztavena.

Hans Kudlich byl rodák z Úvalna ve Slezsku a právě v revolučním roce 1848 si ho tamější sedláci vybrali za svého kandidáta. Byl zvolen a stal se ve svých čtyřicetiletých letech nejmladším poslancem říšského parlamentu. Připisuje se mu zásluha na zrušení roboty, neboť vystoupil s návrhem okamžitého zrušení poddanského poměru, což se mu za pomoci ostatních podařilo. Sedláci ho pak nazývali osvoboditelem sedláků a na jeho počest se stavěly na mnoha místech kříže a pomníky a v jeho rodném kraji navíc různé vyhlídkové věže a rozhledny.

Kamenný podstavec Hanse Kudlicha s novým křížem byl zrestaurovaný umístěn v Černé v Pošumaví na původním místě vedle vysokého jehličnanu. Dne 18. ledna 2007, kdy se nad obcí přehnal orkán Kyrill, byl strom v půli přeražen a musel být odstraněn.

Celé prostranství, které bylo dlouhá léta zanedbané a nevábné, kde jednak byla skládka posypového materiálu státního podniku Silnice a jednak obecní černá skládka všeho možného „haraburdí“, bylo po výstavbě nové silnice, včetně umístění kříže, vkusně upraveno do současného stavu. Zcela před nedávnem zde byla vysázena alej listnatých stromů z obou stran podél zpevněné pěší komunikace.

Kříž na bývalém Kudlichově podstavci na zač.obce/ archiv kroniky/

Černá leží na Šumavě nebo v Pošumaví?

Omlouvám se za následující úvahu, která může mnoha čtenářům připadat jako mlácení prázdné slámy, anebo zbytečné tlachání o ničem.

Kdy jindy však může člověk o něčem takovém uvažovat, když ne v období vánočního klidu a rozjímání. Koneckonců jde o uvažování realistické, žádné vymyšlenosti.

Již mnohokrát jsem přemýšlel nad názvem obce, kde mám již několik desítek let domovské právo. Až do roku 1950 se obec nazývala Černá na Šumavě, poté došlo k přejmenování na Černá v Pošumaví.

Vzhledem k tomu, že s pojmem Šumava mám spojenou představu té pravé, centrální, připadá mi současný název „v Pošumaví“ mnohem přijatelnější. Když jsem byl kluk, někdy v sedmé třídě, jeli jsme na bramborovou brigádu do Bukovska u Malont. Tehdy to po mně byla ta pravá Šumava, úplná divočina.

Asi o tři roky později jsme strávili zase sennou brigádu, tentokrát celý měsíc, na Horské Kvildě a protože se někdy v té době promítal známý film Král Šumavy, právě tam vznikla ta má pravá představa o Šumavě. Drsné, divoké, nespoutané, ale i tiché, zádumčivé a mlhami obestřené. Dodnes je pro mě tou pravou Šumavou právě tento kraj, Kvilda, Modrava, Vydra, Křemelná, nebo Churáňov, kde jsem byl na lyžařském výcviku a mnoho dalších míst.

Černá v Pošumaví by měla být jakýmsi předvojem vstupu na Šumavu, všichni návštěvníci této oblasti však nejprve míjejí obec Hořice na Šumavě, která se prezentuje jako Brána Šumavy a teprve po několika kilometrech přijedou do „Pošumaví“.

Jelikož geograficky je určeno, že Šumava se rozkládá od průsmyku Všerubského k průsmyku Vyšebrodskému, pak vlastně celá tato oblast leží na Šumavě. A přestože i Chráněná krajinná oblast Šumava končí před osadou Mokrá, tak jsme všichni, včetně obyvatel Českého Krumlova, považováni za „Šumaváky“.

Proč tedy vznikly takto názvy obcí, dále zkoumat nebudeme, hlavně, že jsou zde lidé spokojeni a poměrně přijatelně se jim zde žije. Na názvu vlastně nezáleží, vždyť např. Rožmitál na Šumavě, nebo dokonce Pohoří na Šumavě svým názvem zeměpisnému umístění také neodpovídají.

A tak tedy – Šumava či Pošumaví, hlavně ať jsme všichni zdraví!

K Černé v Pošumaví patří neodmyslitelně i Lipenská přehrada / archiv kroniky/

Část druhá – vzpomínky pamětníků

Vypráví František NOVOTNÝ.

/ vzpomínka z roku 1985/

Pan František Novotný, roč.1919, bydlí v domě na okraji osady Muckov u silnice vedoucí z Muckova na Světlík.Jako dosídlenec sem přišel v roce 1946 nejprve do statku v Hostinné Lhotě, později se přestěhoval do nynějšího místa, bývalé osady Emry. Celý život pracoval v zemědělství a i v důchodu, pokud může, tak vypomáhá. Několik let pomáhal např.obracet mechanizovaně stonkový len, za což byl v r.1982 odměněn a oceněn jako nejlepší na závodě Frymburk.

Jeho hlavním koníčkem je myslivost, pečuje o líheň bažantů a rovněž velmi rád a úspěšně zahradničí.V aktivním věku byl činný i ve veřejných funkcích.

František Novotný je velmi dobrý vypravěč, jeho vzpomínky na minulost jako by oživaly rovnou před námi.

Začtème se tedy do jeho vzpomínek –„ takže pane Novotný, jak to tedy všechno bylo?“

„ Když jsme sem v roce 1946 přišli, byla to zrovna nejhorší doba, protože se prováděl odsun Němců.Němci bydleli v každém stavení a až na výjimky to nebyli zrovna hodní lidé. Ti kdyby mohli, udělali by člověku to nejhorší.Zde vedle ve škole bydlel učitel, jméno už si nepamatuji, ale byl to dobrý člověk a ostatní ve vsi ho moc rádi neměli. My jsme zpočátku schůzovali právě ve škole a učitel nám vždy vycházel vstříc.Dokonce zorganizoval jménem komisaře Štolfy nařízení, že každý Němec musí odevzdat určité dávky potravin. Němci připravovali vejce, máslo, chleba a podobně a přinášeli to do školy. Při schůzích nám potom učitel připravoval menší pohoštění, které pro nás bylo vítané, protože jsme na samém začátku neměli prakticky nic.

Pamatuji se dále na Hermínu Finkovou, švadlenu, která nám šila potřebné věci. Ta se s Němci vůbec nestýkala a také při odsunu velmi plakala a odejít nechtěla.

Hlavními představiteli obce byli sedláci Mugrauer a Kratschmayer. To byli na tu dobu vykořisťovatelé, měli v obci ta nejlepší pole, největší stáda a menší rolníci na ně museli dělat.Za půjčení potahu nebo nějakého stroje, musel pak někdo z rodiny u nich delší dobu odpracovat. Tito sedláci byli s mnoha rodinami spřízněni, většina vesnice byli bratři, bratřanci, švagři a jejich děti. I přesto museli svým příbuzným, kteří byli velkými sedláky, jejich pomoc dostatečně oplácet. Z dalších rodin si vzpomínám na Fuksu a Pihale.

Němci tušili, že budou odsunuti, ale kdy to bude, to nikdo nevěděl.Ještě večer před odsunem nebylo ani potuchy, ráno však přišel rozkaz, komisař oznámil, že do večera musí být všichni pryč. Samozřejmě, že se Němci s sebou snažili vzít co nejvíce věcí, spousty jídla a různé cennosti. Mnoho toho si však stačili různě poschovávat v domnění, že se pro to brzy vrátí.

Odváželi jsme je do Krumlova nahoru na nádraží, sám jsem se dvakrát točil s koňmi a se žebříňákem. V Krumlově museli nastoupit do řady a bylo jim nařízeno, že si s sebou mohou vzít jen to nejnutnější a to co je jim nejmilejší a to ve váze 25 anebo 30 kg, to už si přesně nepamatuji. Ostatní věci nad tuto hranici museli odevzdat do skladu. V tom okamžiku nastal velký zmatek, všichni se vrhli na žebříňák a snažili se z té spousty věcí vybrat to pro ně nejdražší. Je třeba říci, že měli velké množství zlata a stříbra.

Po odsunu zbyl po barácích veškerý dobytek, drůbež, prasata, koně, ovce. Protože nebyl nikdo, kdo by to krmil a ani nebylo čím, odvážali jsme všechno zvířectvo od žlabu a všechno jsme vypustili ven do volné přírody a stavení jsme uzamkli. Celkové stádo čítající kolem 150 kusů se volně

páslo až do příchodu prvních marzíků. Pak se postupně začalo stahovat ke vsi.. My dosídlenci jsme hodně pěstovali řepu a tak se dobytek stahoval do ní. Nejvíce řepy měl jakýsi Milner, který jí pěstoval pod Muckovem v prostoru pod dnešní vodárnou. Tam vydržel dobytek delší dobu. V té době ještě nebyl takový pořádek a tak si tedy každý vzal z dobytka co potřeboval. Nic nebylo evidováno a tak se zařezávali ovce, někdo si vyměnil malé tele za velkou jalovičku a podobně. To co zbylo, jsme nahnali do ohrady a po projednání v Krumlově, jsme pak dobytek hnali přes Slavkovice a Černou do Hůrky, kde se nakládal do vagonů na dodávku.

Zanedlouho pak začal fungovat systém státní správy a došlo k prvním soupisům dobytka a k uložení povinných dodávek. Hospodařili jsme, ale moc jsme z toho nevyzískali. Já například jsem většinou nesplnil a pak jsem také neměl na nic nárok. Splnit uložený kontingent, to byl hlavní předpoklad. Hodně zla mi nadělala moje první žena, která vůbec neuměla hospodařit. Namísto, aby prádlo vyprala a pospravila, nechala všechno shnít a handlovala v Hořicích nové za vejce, máslo, mouku a podobně.

Vzpomínám si z dnešního pohledu vzato, co to bylo za špatné časy, když jsme hospodařili. Barák v Hostinné Lhotě byl na spadnutí, střecha došková nakonec spadla, byl nedostatek krmiva, nebyly peníze.. Kdyby tak jsme tenkrát tušili, jak se budeme mít za několik let. Chalupu jsem dokonce neměl připsanou a tak v rámci osídlení volyňskými Čechy, dostal tuto chalupu jiný dosídlenec a já byl donucen se odstěhovat. Tenkrát zde měl nějakou funkci Karafiát Ladislav, který mi slíbil, že mi pomůže věc vyřešit. Jeli jsme na osidlovák do Krumlova, nepořídili jsme však nic a pak v Budějovicích také nic. Nakonec z toho, co jsem zasel a připravil, sklízeli onen dosídlenec systémem jedna fůra mně a tři fůry sobě.

V době, kdy jsem hospodařil, jezdili jsme přes zimu s koňmi vypomáhat do lesa a tím si přivydělat nějaké peníze. Nejvíce jsme jezdili ve složení Lang, Štefan Řezníček a já. Nejprve na sv. Tomáš a později na Zvonkovou, Josefův Dvůr a Hutský Dvůr. Jezdili jsme vždy na celý týden, vždycky v pondělí ráno, a v sobotu jsme se vraceli. Byla to dřina, ale peníze jsme si vydělali. Ty ovšem zase padly na postrojení koní, protože to dostávalo zabrat. Tahali jsme nejdříve klády po rakouské asfaltové silnici, ale protože jsme jim jí málem zničili, museli jsme pak tahat dřevo přes kopec. Pro koně to byla obrovská dřina a pro nás také. Pro koně jsme dostávali od polesí V Plané melasu s ovšem a někdy i seno.

Jednou jsem přijel domů z lesa a moje žena mi povídá, že jedno prase chćiplo a druhé dodělává. Nedalo se nic dělat, prase jsem klepnul, protože maso bylo třeba a šel jsem si k Langovi pro necky. Protože Lang byl předsedou Místní správní komise, vyličil jsem mu celou věc s prasetem. Slíbil, že mi dá potvrzení, aby to nebyla porážka na černo. O tom, že jsem prase zabil věděli skoro všichni a také mě ubezpečovali, že jsem udělal dobře. Když jsem šel potom vracet necky, jde proti mně z Hořic četník a hned na mě, jakže to bylo s tím prasetem. A tak jsem za tu černotu dostal týden vězení v Krumlově a 5 000 Kč pokuty.

Rovněž jsem měl v držení dva obecní býky na jejichž ošetřování a krmení jsem dostával od obce určitou finanční částku. Celá však vždy padla na pokuty, z kterých jsem nevyšel. Já měl vždy horkou povahu a byl jsem stále v roztržce s četníky.

Velmi rád jsem měl a mám ovocné stromy. Zapisoval jsem si kolik kterých stromů je u každého stavení. Koupil jsem si 50 litrovou stříkačku, Lang mi sehnal postřikovou jíchu a zadarmo jsem všechny stromy ošetřoval. Velmi se tu dařilo jabloním, třešním, švestkám, ale i hrušním. Celkem bylo těch stromů více jak 300 a jejich plody byly výborné chuti. Ale lidé ty stromy spíše káceli a nové nevyсаzovali.

Rád jsem i fotografoval. Měl jsem dva fotopřístroje a při každé příležitosti jsem dělal snímky. Před barákem jsem postavil dětem velkou houpačku a tak, když šli děti ze školy, měli o vyražení postaráno. Dnešní čtyřicátníky vidím jak na dlani jak kráčí do školy i domů. Před barákem jsem měl i velkou ohradu, ve které jsem choval kolem 80 kachen. Máma zas měla na starosti sběrnou mléka, kam přinášeli hospodáři mléko a tržili za něj dost velké peníze.

Místní správní komise sídlila nejprve v baráčku, kde nyní bydlí Petr Morong. Nejdříve se však schůze dělali ve škole, ale ta potom musela začít fungovat a tak se odstěhovali. Pak se MSK zrušila a

baráček se dal do užívání. První v něm bydlel nějaký účetní, svobodný, měl připravené peníze na výplatu a do rána se mu ztratily. Nevím jestli je někdo ukradl nebo on sám zašantročil.

Když měla začít škola, bylo nutno uvážit, kdo bude chodit do Muckova a kdo na Pláničku. Došlo tedy k rozdělení a od obchodu v Muckově, z kovárný, z Vyžboh a Jam chodili děti do Pláničky a z Kramolína, Emrů, Hostinné Lhoty a zbytku Muckova se chodilo do školy zde.

Na Kramolíně tehdy bydlel Dirner, dva Kubincové a Sojka a na Vyžbohách Petr Řezníček a Pospíšil. Ve škole učila asi 12 let učitelka Filípková, vedla si i kroniku, ale nikdo o ní nic neví.

V roce 1949 vzniklo v Muckově Jednotné zemědělské družstvo / JZD /. Při zakládání se nám moc do družstva nechtělo, vždyť jsme se pomalu začínali stavět na nohy a tak vznikalo plno hádek a svárů. Dost jsem se narozčiloval, ale nakonec jsem musel uznat, že už na to sám nestačím. Žena už mi odešla a já měl na starosti 3 koně, 8 krav, 2 prasnice, 8 velkých prasat a spoustu drůbeže. A tak se nakonec JZD založilo a ozimy jsme již seli společně. Strojní traktorová stanice z Mokré nám však dost pomohla. Přesto nám to moc nešlo, byli jsme zvyklí na svoje, každý zde byl z jiného koutu republiky a najednou máme dělat dohromady. A tak se to všelijak šidilo, kradlo se, jen aby měl každý co nejvíce pro sebe. Založili jsme společnou drůbežárnu, každý musel dát ze svého 5 slepic, ale slepice postupně mizely, vejce mizela, krmení mizelo, vagon kukuřice určený pro prasečák rovněž zmizel. Prostě nebylo to k tomu.

Předsedu družstva zde dělal Lang, agronoma Štefan Řezníček a já jsem dělal zootechnika. Vydrželo to jen dva roky a pak nutně muselo dojít ke krachu. Nastalo vyšetřování a nakonec došlo k trestním sankcím. Lang a Řezníček byli zavřeni a potom vystěhováni na Olšov. Já jsem dostal podmínku. V práci jsme však museli pokračovat, předsedu JZD dělal Mára a zdálo se, že se situace začíná zlepšovat. Dokonce jsme postupně dobírali i poměrně slušné peníze.

Na podzim roku 1953 přijel na Muckov jakýsi Wuršl ze statku a povídá: „ Tak hošánkové, přišli jsme vás převzít, JZD končí, bude tady statek“. Byli jsme náležitě rozčileni, teď, když se konečně začíná práce dařit, tak se máme znovu rozejít? Nikomu se nechtělo, ale zase se nedalo nic dělat, statek nás převzal a Wuršl se zde stal prvním správcem.

Během celého trvání statku až do příchodu Františka Kokrdy se na Muckově vystříдалo 22 správců. Někteří tomu ale vůbec nerozuměli, např. nějaký Kuruc, který hned vyhrožoval ministerstvem a přitom sám chodil po lidech, kde by co dobrého snědl, mnoho věcí nasliboval a nic nesplnil. Toho zde lidé rádi neměli. Pak třeba Jirka Blažek za ředitelování Burdy, to byl člověk, který měl moc rád koně, vychloubal se tím, jak dokonale jim rozumí a pak jednou hnal hřebnou kobylku ustájenou u starých Pekárků do Černé a zpět. Přijel s ní, byla celá pod pěnou, no a ráno se narodilo hříbě.

Dále zde byli správci Štěpányi, Zajac, Stronček a další. Později zde dělal správce i Josef Janutka, dělal jsem mu mechanizátora, ten zase hodně dělal do doktořiny, však jí také studoval, léčil zde téměř všechny lidi pomalu jako doktor. A pak přišel Kokrda a Václav Růžička, pak jsem se sloučili s Frymbrkem, přišel Jan Šerban, ale to už je přítomnost.

Ale abych se vrátil k Němcům. Už dlouhý čas věděli, že po z jejich strany prohrané válce, budou muset odejít. Mnoho věcí si tedy poschovávali do různých jednoduchých, ale mnohdy důmyslných skrýší. Když jsme sem přišli, tak jsme pak po odsunu na mnohé úkryty narazili. Bylo zde nalezeno poměrně mnoho zbraní, munice, chomouty, brány, dokonce motocykl. V konvích bylo ukryto zrnkové kafe, mouka, sádlo, zapečené maso. Většinou to bývalo ukryto někde pod křížkem, pod osamělým stromem nebo v opuštěných tuhových dolech. Na některých místech zakopané věci měly označení např. přibitým řetízkem, kde potom podle toho na kterou stranu stromu byl přibit a podle toho, kolik měl článků, bylo možno určit i místo i vzdálenost úkrytů. Na mnohé skrýše jsme narazili na Jamách, Hubenově, Langovině, Kramolíně, Kozáku, Vyžbohách, Slavkovicích a jinde.

Na Kramolíně byl na potoce mlýn a pila. Když jsme sem přišli, ještě tam byla vyrovnaná řada prken, ale chybělo dynamo k pohánění mlýna. Pak jsme ho pod prkny s kovářem Jiřím Pejšou našli. Kovárna byla tam, kde nyní bydlí Dirbák.

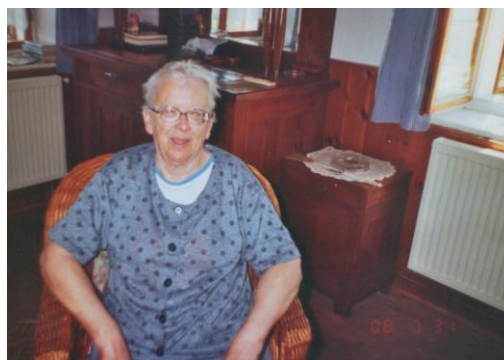
Němci sem potom začali přijíždět. Viděli jsme je na různých místech, kladli tam květiny, většinou si i nabírali do igelitových sáčků zemín. Ve vápencových jeskyních dokonce nakládali nějaké kufry, které nosili od zdola do auta. To bylo někdy v roce 1973.

Za zmínku stojí jeskyně na Slavkovicích s překrásně opracovanými podpěrnými sloupy. Dnes jsou zavalené, ale jinak sahají až do půlky pole a všude jsou zatopeny. Snažili jsme se ještě před zavalením zjistit hloubku. Byl tam rumpál, dolů šly kolejnice a po nich se na vozících vyvážel vápenec ven. Však jsme ty vozíky použili ve stáji, která byla vedle starého obchodu, na vyvážení hnoje. Vápenec byl velmi kvalitní, bez odpadu a zdaleka si pro něj sedláci přijížděli. Dnes jsou jeskyně opuštěny, slouží snad někdy za útulek čundrákům. Je to ale část krásného místa.

Ze vzpomínek Ludmily Prenerové.

Paní Ludmila Prenerová se narodila v roce 1935 v Loučovicích. Její otec Julius Kleschka byl hajným a v roce 1940 byl služebně převelen do Dolní Vltavice. Zde přečkala její rodina celé období II. světové války a v září 1945 musel otec přejít na hájovnu do Dobčic u Záboří v českokobudějovickém okrese. Od té doby zde paní Prenerová žije / Dobčice 36 – 37384 Dubné/ a přestože jí v roce 1945 bylo pouze deset let, pamatuje si řadu událostí, které byly spjaty zejména s osvobozením Dolní Vltavice americkou armádou.

Paní Ludmila Prenerová pracovala dlouhá léta jako účetní a technik živočišné výroby u statků Hluboká, Rožnov a u Plemenářského podniku Netolice. V roce 1990 odešla do důchodu, kde pak ještě 10 let pracovala na Obecním úřadě v Záboří jako účetní.

Její vyprávění jsem zaznamenal v červenci roku 2008, když se mi sama telefonicky ozvala na základě mého článku o Dolní Vltavici, který vyšel v Českokrumlovském deníku /Deníky Bohémia/ dne 7.června téhož roku. Navštívil jsem jí v jejím bydlišti a za pomoci diktafonu jsem zaznamenal její téměř dvouhodinové vyprávění, přičemž jsem jí poskytl možnost hovořit o tom, co jí přijde na mysl, i když to bude různě zpřeházené. Její vzpomínky jsem pak seřadil do následujícího vzpomínkového záznamu:

„Tatínek odmítl po válce místo, které mu bylo nabídnuto klášteřem v rakouském Schläglu s odůvodněním, že konečně máme doma svobodu a tak přece nepůjdu jinam.

Jeho bratr byl kněz v klášteře ve Vyšším Brodě, ale hlavně byl hospodářským pracovníkem, který měl na starosti lesy a vodní hospodářství. Jako kněz však sloužil v okolních obcích mše, ale nakonec po válce skončil jako krmič koní na Svatém Tomáši. V roce 1948 přešel státní hranice a rodina ho pak dlouhá léta neviděla. Později jsme zjistili, že sloužil ve městě Zell am See.

Tatínkův druhý bratr Alois sloužil určitý čas jako hajný v Pláničce u Černé v Pošumaví.

V Dolní Vltavici jsme bydleli na hájovně vzdálené od obce necelých 30 minut chůze ve směru na Milnou. Do Vltavice jsme chodili přes lesy a kolem rašeliniště, kde se kopaly a sušily borky, kterými potom obyvatelé v zimě topili. Přímo z hájovny se šlo nejprve přes louku a pak kolem rašeliniště. V lesích rostlo velké množství brusinek a klikvy.

Do školy jsem chodila od roku 1940, a to do třetí třídy. Byla to samozřejmě škola německá, já německy neuměla, protože doma se mluvilo česky a tak jsem se ani na nic nemohla zeptat. Kolikrát se stalo, že odpoledne bylo vyučování a já nevěděla, že je a tak jsem nepřišla. Pan řídící ovšem říkal, že je to jedno, protože on musel německy učit téměř všechny děti, jelikož zde byl různý dialekt a někdy si nerozuměly ani mezi sebou. Jak se jmenoval pan řídící i učitelka si již nevzpomínám. Po válce jsem pak chodila do české školy a zase se musela učit číst česky, neboť už jsem částečně zapomněla.

Koncem války se stěhovala spousta lidí z Vídně a z Lince, které byly bombardovány a tak se dostali i do Dolní Vltavice. Pozorovala jsem jako dítě pěšáky s ruksaky na zádech i s kočárky, vltavičtí němečtí obyvatelé si je brali k sobě domů, byli to většinou starší lidé s dětma. Školní budova byla v této době plně obsazená těmito lidmi, do školy se nechodilo, ale jednou týdně si chodily děti k učitelce pro úkoly. Po válce se tito lidé zase stejným způsobem stěhovali zpět.

Konec války ve Vltavici začal podle v pátek, respektive z pátku na sobotu. Tu noc jsem byla s maminkou sama doma, otec sloužil jako hajný na Martínkově u Vyššího Brodu a domů přijížděl vždy koncem týdne v sobotu. Noc jsme téměř probdělly na matraci v kuchyni, z dálky bylo slyšet střelbu z děl a ráno pak utíkali přistěhovalí lidé pryč z Vltavice, neboť se báli Američanů.

V sobotu 5.května bylo velmi pěkné počasí, nikde nepadla ani ranka, lidé se dokonce opalovali, v neděli 6.5 však přšelo a určitý poklid přerušila najednou velmi silná rána. Okamžitě jsme se pěšinkou běžely podívat co se děje a již viděly jak přijíždí tanky. Ta rána, která se ozvala, směřovala na vltavickou faru, kde byla rozložena německá armáda.Znovu padla rána a již bylo vidět dým, plameny a fara hořela. Němci mezitím vyhodili do povětří železný most spojující Vltavici s Kyselovem. Na mostě byla socha sv. Jana Nepomuckého a ten to kupodivu přežil. / *Další mosty byly pak již dřevěné a téměř každý rok je vzala voda a musel se dělat znovu – poznamenala paní Prenerová/.*

Současně s farou pak již začaly hořet další domy nejdříve všechny baráky , které stály mimo obvod obce, stále se střílelo, naše hájovna to však přečkala, protože byla úplně mimo a skrytá v lesích. Vltava byla tehdy trochu rozlitá do luk a polí, čímž se přehradila cesta z Vltavice do hájovny, takže tam nikdo nemohl přijít. Teprve večer přišel k nám jeden Němec, který měl ve Vltavici hospodu, bál se, že ho Američané zastřelí, protože se špatně choval k Polákům, kteří zde pracovali u místních sedláků. Ti také hned se snažili dostat k Američanům a večer, když byl klid, se k nim také dostali.

Američané si postavili pontonový most, musel přijít starosta s bílým praporem, to vysílali rozhlasem a byl prohlášen k o n e c v á l k y.

Někteří z německých obyvatel vyvěsili druhý den americkou vlajku, ale museli jí sundat. Právě ten druhý den byl na pohled velmi smutný. Veškerý dobytek byl mrtvý, spálený, nafouklý, tahalo se to na louku. Tatínek, když se dozvěděl, že Vltavice hoří, tak přišel domů a šly jsme se pak podívat co se děje. Tam už se odevzdávaly zbraně, vše se sepisovalo.

Chodili k nám také dva Američané, oni měli veškeré zásoby, ale vše sušené a tak chtěli čerstvé vejce, mléko, máslo a za to nám dávali čokoládu. Pro mě neměli nejdříve nic, protože prý netušili, že tam bude malé děvče, ale slíbili, že až přijdou příště, že mi přinesou a to také splnili. U nás vždy vypili hrnek kyselého mléka, snědli chleba namazaný máslem, poseděli, popovídali a zase šli.

Zajímali se i o mé první přijímání, dokonce mi přinesli látku na šaty, balonové hedvábí, jedna švadlena mi šaty šila, ale než došlo k aktu prvního svatého přijímání, tak byli Američané odveleni a museli odjet pryč.

Po dobu jejich přítomnosti byli nastěhováni ve třech hospodách, kde byly velké sály, stavěli pro Dolní Vltavici dřevěný most, který však následující rok ledy vzaly.

Američané tam byli i tehdy, když přišli čeští vojáci, společně pak hlídali na mostě, z jedné strany stál americký a z druhé strany český voják.Čeští vojáci bydleli ve škole a když zjistili, že jsme tam jediní Češi, musela jsem již v deseti letech dělat tlumočnicka.

Němci, kteří byli ve Vltavici jako vojáci šli do zajetí, v Aigenu byl velký tábor, rovněž ve Frymburku byl sběrný tábor a byl tam i lágr, kde byli Vlasovci. Ti k nám chodili do hájovny na polévku, báli jsme se jim nedat najíst.

Hodně Němců dezertovalo z fronty, spali rovněž u nás ve stodole, nic nám neudělali, nic neukradli, zeptali se ráno na cestu a pokračovali dále.My jsme byli tehdy ve Vltavici jediní Češi, ještě tam byla v jednom statku v nájmu jakási paní Stránská, ta si k nám chodila kupovat mléko a máslo.

Ve Vltavici zůstala i dvě děvčata, která nešla na odsun, protože jejich tatínek zemřel v Mauthausenu. To byly moje kamarádky, já jsem se s nimi sešla, ale dále už o nich nic nevím, jen to, že se jmenovaly Lepschi.“

Paní Prenerová dále vzpomíná:

„ S Němcema jsme vycházeli celkem dobře, kdo se nechtěl bavit, ten se také nebavil, bylo tam pár hodných na které jsme se mohli obrátit. Jinak v obci to moc dohromady nešlo, zejména velcí sedláci v kterých nebylo dobroty ani za mák, o starostovi ani nemluvě se chovali povzneseně. Ale vyjít se s nimi dalo – např. když chodily kontroly stavu dobytka, přišli tři Němci, spočítali, co bychom měli dodávat, ale pak řekli, že do Vltavice to máme daleko a tak nás dodávek zprostili.

Někteří Němci, kdyby ovšem bývali předem věděli, co s nimi Češi udělají po válce, tak by to bylo mnohem horší.“

Vzpomínka pokračuje:

„ U Vltavy byl čtverec lesa, kde bylo naskládáno metrové dříví, které se sem na zimu navezlo a pak se na jaře spouštělo po vodě do papíren v Loučovicích i Větrní. Dřevo dolů k Vltavě sváželi sedláci na saních, já jako malá jsem s nimi jezdila, vlekli mě na provaze až k vodě. Ranečky s jídlem si dávali k nám domů, aby jim jídlo nezamrzlo, v poledne se pak zastavili a u nás se najedli. K jídlu měli většinou velké černé knedlíky ze žitné mouky a k tomu kusy tlustého uzeného masa.“

Co se týče počasí, sníh většinou napadl již v říjnu, případně listopadu, takže například jablka zde vůbec nedozrála. Sněhu bývalo až dva metry, silnice se neprohrnovala, bývalo tak zaváto, že dveře nešly otevírat. Do Černé k doktorovi se chodilo pěšky anebo s některým sedlákem, který potřeboval provětrat koně.

Při výstavbě stájí se již počítalo s těmito nepříznivými podmínkami a tak, aby se mohl ošetřovat dobytek i v těchto zimách, bývaly vchody do stájí rovnou z bytu.

Škola v té době také nebyla, teprve až když sedláci projeli silnici, pak vozili děti do školy.

Velmi krásná tam byla příroda, co bývalo ve Vltavě rybní, na ten dnešní pohled s Lipnem si stále nemohu zvyknout.“

Paní Prenerová pak vyprávěla o době po odsunu:

Vzpomíná na dobu, kdy sem začali jezdit Němci po odsunu, protože ještě nebyly drátěné zátarasy ani Lipno a tak se na stará místa několikrát vraceli, občas i aby si něco pro ně cenného odnesli. To už však na jejich místech byli noví osídlenci a jejich vztah k Němcům byl velmi nepřátelský. Svě vzpomínky na toto období má však již z Dobčic, kam se přestěhovali. Tam viděla, že se Němci vraceli, chtěli navštívit svou rodnou chalupu nebo statek, věděli, že tam zanechali např. sud kyselého zelí. Poprosili novou selku, zda by se mohli podívat a trochu zelí ochutnat, ale se zlou se potázali, každá selka je odmítla. Tenkrát ještě bylo vše rozjitřeno válkou a averzí ke každému Němci.

V pozdějším období však ti samí lidé vítali Němce téměř s plnou náručí. Odsunutí Němci přijížděli v nablýskaných autech a přiváželi např. kafe apod., které jsme sice u nás také měli a někdy i lepší, ale bylo to „ze Západu“, tak by se bývali Češi strhali.

Vyprávění paní Prenerové pokračuje:

„Do Dolní Vltavice jsem se pak několikrát vrátila, samozřejmě, že tam byli úplně jiní lidé, které již neznám. Z Vltavice byl do Kyselova dřevěný most samá díra, na druhé straně byla již Pohraniční hlídka a dál se nesmělo.

Pak jsem tam byla na brigádě, nahoře na kopci vedle hlásky byly krechty brambor, které jsme přebírali. Vltavice se už v té době pomalu zatápěla, voda sahala do půlky kostela. Ve škole byla tehdy kancelář Vodních staveb, tak jsem tam šla, vysvětlila jim situaci a oni byli tak hodní, že nás vzali na loď a provezli po napouštějícím se Lipně až do Horní Plané. Vzali nás samozřejmě zpět do Bližné, kde jsme tenkrát byli ubytováni. To vše bylo v padesátých letech.

Pak jsem tam byla v roce 1984, kdy jsme se jeli podívat na Šumavu a zajeli též do Dolní Vltavice. Zjistila jsem, že zbyl pouze pekař a dva baráčky nad ním. Ten první barák byl úplně stejný jako za mého mládí, nic se na něm nezměnilo, i ta okna byla stejná.

Po revoluci, asi v roce 1995 jsem tuto krajinu projezdila s bratrem, který byl o deset let starší, a narodil se v dnes neexistující Hodoni a chodil do české školy. Navštívili jsme rovněž dnes neexistující vesnici Kapličky a viděli zde pouze kašnu, kterou pamětníci postavili po roce 1989 a umístili zde černou tabuli s potřebnými údaji.

Přijeli jsme rovněž do Kyselova, kde nám celníci dovolili podívat se k rakouským hranicím, kam jsem se nemohla 50 let dostat.

Naposledy jsem byla ve Vltavici asi v roce 2000 rovněž se svým bratrem, ve Vltavici jsme již viděli pouze samé rekreační objekty a já nostalgicky vzpomínala na své zde prožité mládí.“

Vzpomínky paní Ludmily Prenerové končí. Na to, že jí v době o které mi vyprávěla, bylo teprve deset let, má obdivuhodnou paměť. Jménem obce Černá v Pošumaví i jménem svým jí za tuto vzpomínku patří poděkování.

Vypráví Marie LOMECKÁ / KHOLOVÁ/ + souvislosti.

„ Pocházím z Táborska, kde jsem se narodila a zde jsem od roku 1927 nepřetržitě mimo období války.

Tatínek se jmenoval Jiří Adamovitsch a někdy v roce 1929 nebo 1930 koupil statek Jestřábí a od té doby jsme tady bydleli. Chodila jsem do Obecné české školy, která byla v roce 1929 poprvé otevřena v Hůrce a já nastoupila do 1.třídy. Školu stavěla Pošumavská jednota, všichni Češi, kteří tehdy mohli, se na její výstavbu skládali a ti, co nemohli, chodili tam pracovat. Po skončení školy jsem pak odešla do Českých Budějovic, do kláštera sv. Josefa na studie, kde jsem byla až do roku 1940, kdy Němci všechny české školy uzavřeli, rovněž klášter se uzavřel a já pak pokračovala dál v civilní škole“.

Období před válkou.

„Statek Jestřábí patřil původně knížeti Schwarzenberkovi, pak mu byl vyvlastněn a tatínek ho koupil od Státního pozemkového úřadu.Bydleli jsme na statku, který byl postaven kolem dokola, z jedné strany kravín, naproti konírna a pak prasata a bytové prostory. Domek, který stál vedle, tam bydleli naši zaměstnanci, druhý dům patřil Obci Černá a původně to byl dům pro zaměstnance Tuhových dolů. Nad Jestřábím byla také tírna lnu, kterou tatínek přestavěl na obytný dům pro zaměstnance. Dneska je to chata ing. Petříka, bývalého ředitele Statku Černá.

Pak byly ještě o něco vzdálenější domy, jeden, který postavil nějaký Jusko, jehož manželku si pak vzal Karl Christl, další majitel, domu se pak říkalo „Christlovina“.

Pak byl dům u vápencového lomu, kterému se říkalo „Schneiderův dům“ a jehož majiteli byli Feierovi. Jiné domy zde nebyly, pouze louky a les, který patřil německým sedlákům. Nám patřily pozemky asi o rozloze 126 ha směrem nahoru k Bližné.Na Bližné a na Radslavi byli pouze samí Němci.

Do obchodu jsme chodili do Hůrky, kde byli dva obchody, které patřily Němcům, jinak v Hůrce bydleli čeští zaměstnanci. Do Hůrky to bylo kousek cesty přes olší, v Černé byly také dva obchody.

Na statku pracovali Němci, mimo šafářů, což byli Češi. Spolupráce s německými zaměstnanci i s ostatními lidmi byla poměrně dobrá až do roku 1937, kdy přijel Konrád Henlein do Horní Plané, kde řečnil a všechny úplně nainfikoval. Od té doby jsem i já, která měla jako dítě přátele mezi Němci, byla najednou jejich nepřítelkyní a začalo to zde být životu nebezpečné. V létě 1938 jsem ukončila dříve prázdniny a vrátila se na studie.

Začaly se tvořit skupiny Hitlerjugend, kde mladí naprosto zfanatizovaní chlapci postupně zvyšovali nenávisť k Čechům, tatínka, přestože s Němci dobře vycházel, chtěli dokonce pověsit a tak bylo nutno počítat s útekem.

Rodiče zde byli sami a postupně to zde začínalo být velmi vyostřené a tak naši 28.září, na svátek sv. Václava se rozhodli k útěku. Jelo se povozy, na jednom byli šafáři a na druhém Slováci, kteří zde byli na práci a během noci odjeli všichni do Plané nad Lužnicí k našim příbuzným. Rovněž já jsem dostala povolení z ústavu, odkud jsme normálně nikam nemohli, že mohu jet k rodičům a tak jsem s nimi přečkala válku až do května 1945.

Během války se dále hospodařilo, Němci zvedali ruku Hitlerovi, ale pak, když museli odejít na frontu, začali chápat tu hrůzu, ale báli se jeden druhého a strašně se mezi sebou udávali. Například klukovi bylo 22 nebo 23 let, měl za sebou českou vojnu, ale i když to byl Němec, byl pro ně nepřítel.Shromáždili je, odvedli do větší vesnice, vyšetřovali, fackovali, vyhrožovali a pak je jako první poslali na ruskou frontu, kde všichni popadali.Hitler posílal na Polsko a Rusko především sudeťáky, protože jim nevěřil“.

Tuhové doly a rašelina.

Když jsem chodila do školy byly už České tuhové závody i německé Schwarzenberkovy uzavřeny a byly jen ty, které jsou dnes pod vodou. Jako děti jsme byli stále špinaví od tuhy. Do Mayerbachu vedla tehdy úzkokolejka, kam se jezdilo pro borky na rašeliniště, jako děti jsme se na vozících vozili.

Němci postavili i současný výkup v Hůrce.

/Poznámka F.Z.- Kronika Obce Černá k tématu Dvůr Jestřábí uvádí/ :

Jestřábí dvůr se prostě nazýval „Dvůr“, měl číslo popisné 15 a patřil k Bližné. V letech 1925 - 27 byl dvůr knížeti vyvlastněn a stal se majetkem Státního pozemkového úřadu v Praze. Začátkem 30 let minulého století se uvádí jako vlastník, ale někdy i jako nájemce (což není s určitostí zjištěno) jistý Georg Adamovitsch, který přišel z Tábora, kde byl správcem statku. Ke dvoru patřily pozemky o výměře 122 ha.

Ke dvoru patřil dům čp.16, domovním jménem „ Domek mladců“ nebo také „Kráječský dům“ a byl obýván Slováky, kteří tvořili čeládku statku.

Vedle tohoto domku stál „Hornický dům“ s čp.17, jehož vlastníkem byla Obec Černá, která ho koupila od knížecího schwarzenberského důlního ředitelství v letech 1931/32. Dům byl nejdříve nabídnut Obci Bližná, ale ta ho odmítla s tím, že pro obecní účely je příliš odlehlý a pro státní účely není žádný zájemce. Dům obývali horníci a pole, která k němu patřila, byla Pozemkovým úřadem předána do užívání jednotlivým nájemným domácnostem. Celková výměra polí činila 70 arů a tak na jednu domácnost připadlo 8,75 arů.

U rybníka u dvora stál dům čp.24 domovním jménem „Ovčák“, který si v r. 1927 postavil Johann Jusko, poslední ovčák ve službách knížete Schwarzenberka. Jusko přišel na Jestřábí kolem roku 1923 z Chrudimi, byl ještě nějakou dobu ve službách Adamovitsche a pak přešel do pivovaru v Černé. Dalším majitelem byl Karl Christl s manželkou Annou, rozenou Jusko.

U vápencového lomu se uvádí dům čp.14 tzv. "Domek krejčího", jehož majiteli byli Franz a Marie Feier. V Jestřábí byla i tírna lnu, kterou však Adamovitsch přestavěl na obytný dům./

V souvislosti s tím je nutno uvést i zápis v Pamětní knize Obce Hodňov, kde se kronikář vyjadřuje k vyvlastnění tří dvorů, mezi nimi i Jestřábí a uvádí:

. Německé noviny „Bohemia“ přinášejí ve svém 147 čísle ze dne 22. června 1926 tento článek:

„Zastavení výroby pozemkovým úřadem. - Čeho je schopna touha po počestřování. - Tragedie v Černé“.

Zabavené poplužní dvory v Jestřábí 123 ha, Olšovský dvůr 100 ha a Valtrov 57 ha velké, leží v blízkosti Černé, v německé části Šumavy. Z celkové výměry připadá na zemědělsky využívanou plochu 200 ha, 80 ha je les, zastavěné plochy a oplocené pastviny. Stav dobytka tří poplužních dvorů čítá v posledních letech přes předpokládané vyvlastnění, 8 koní, 21 volů, 72 krav, 76 mladého skotu a 26 prasat. K tomu ještě připadnou od zaměstnanců dvoru chovaná prasata a drůbež. Ročně bylo vyprodukováno více jak 150.000 l mléka, 4.400 kg sýra, 950 q obilovin a 1.050 q okopanin na prodej.

Množství výrobků odebíraných zaměstnanci dvorů nejsou v tomto zahrnuty. Na 3 dvorech byl zaměstnán 1 správce, 4 ovčáci, 52 stálých zaměstnanců a deputátníků. Od jara do podzimu byli ještě řresto zaměstnáváni sezónní dělníci. Ročně v penězích vyplacené platy a mzdy činily víc jak čtvrt milionu Kč.

Tyto 3 dvory byly na podzim 1925 po žních převzaty pozemkovým úřadem. Právě před převzetím na jaře 1925 padlo rozhodnutí pozemkového úřadu o dvorech Jestřábí, Valtrov a Olšovský dvůr nepřidělit tyto na půdě usazeným německým žadatelům, nýbrž že tyto zůstanou v celku jako tak zvané zbytkové statky a že jako žadatelé připadají v úvahu pouze Češi.

Přidělení 3 dvorů připadá za úkol počestřeni Černé. Bylo sice počátkem února 1926 formálně vypsáno řízení o přidělení na tři zbytkové dvory, přidělení následovalo, ale samozřejmě pouze na pozemkovým úřadem právě vyvolená česká poštovní družstva, která byla založena zvláště pro převzetí těchto tří dvorů. Pro drobné rozdělení nebylo vůbec vypsáno žádné řízení. Družstevníci bydlí v českých obcích Krásetín a Křemže u Budějovic. Předsedou družstev je zemědělec J. Valenta z Krásetína, jednatelem inspektor zemské kulturní rady V. Tejčka z Budějovic.

Záměrně bylo založeno družstvo s družstevním kapitálem 500 podílů po 1.000 Kč, kterýžto obnos představuje minimum provozního kapitálu pro tři dvory. Účast Čechů na založení družstva byla proti očekávání velice slabá, bylo upsáno sotva 180 podílů. Zaplacen byl přesto pouze zlomek upsaných podílů.

Upsání zbývajících 380 podílů německými žadateli o půdu z obcí Černá, Hodňov, Radslav a Bližná bylo zakázáno (!), protože pozemkový úřad a jeho nastrčení muži se snažili pouze o počestění německého území, které by bylo ale přijetím Němců do družstva znemožněno.

Již na jaře 1925 měli někteří družstevníci ovlivňovat vedení hospodářství a tyto tři dvory častěji kontrolovali, aniž by bylo již přidělení právně proběhlo. Důkaz, že pozemkový úřad měl již definitivně vybráno před přidělovacím řízením mezi žadateli. Zdá se, že se opětovně podařilo beztravně počestvování německého území a německého majetku.

Podle smlouvy a na základě zákona o pozemkové reformě musely být dvory starými majiteli úplně vyklizeny počátkem března a předány pozemkovému úřadu, respektive novým nabyvatelům. Zaměstnanci museli být proto propuštěni. Živý a mrtvý inventář měl být k tomuto okamžiku prodán, neboť družstvo se náhle vyjádřilo, že nechce převzít ani živý, ani mrtvý inventář. Prázdné dvory očekávaly své nové majitele. Kdo ale dvory nepřevzal, byl nový majitel, české pastevní družstvo. Družstvo nemohlo tři dvory, které mu pronajal pozemkový úřad, převzít, protože mu úplně chyběly finanční prostředky. Neboť vstupu německých družstevníků bylo před několika měsíci zabráněno, aby zřízením čistě českého družstva mohlo být provedeno počestění Černé. Čeští družstevníci ale těch několik málo podílů ani nezaplatili. Družstvo se muselo proto ohlédnout po úvěru a obrátilo se proto na pozemkový úřad.

Tento prohlásil náhle, že nemůže požadovaný úvěr na vybavení dvorů poskytnout, protože nemá žádné prostředky. Těmito finančními, ne neodstranitelnými potížemi donuceno, odstoupilo české pastevní družstvo koncem května od přidělení, protože nemohlo dvory převzít. Podzimní setí nebylo již v roce 1925 pro předávání pozemkovému fondu úplně provedeno. Noví nabyvatelé neprovedli ani jarní setí a o dvory se nestaralo ani české pastevní družstvo a také ani pozemkový úřad.

Neosetá leží pole, prázdné jsou stáje, kde se dříve ale pracovalo panuje hrobový klid. Dřívější zaměstnanci dvorů rozmnožili armádu nezaměstnaných a musí bez své viny snášet bídu a nouzi. Tiše stojí výrobní aparát, protože československá republika má nedostatek zemědělských výrobků a musí je stále ve větší míře dovážet.

Jediným výsledkem pozemkové reformy v Černé je, že z národnostních důvodů došlo k zastavení výroby. Tento neslýchaný postup pozemkového úřadu není ojedinělým případem v jeho praxi. Typickým opět se vracejícím jevem pozemkové reformy je záměrné ničení výroby, protože pozemkový úřad nezhlédl v československé pozemkové reformě žádná hospodářská opatření, protože v pozemkové reformě viděl pouze úspěšné zničující polní tažení proti úrodné, bezbranné půdě a proti bezbranným, práci žádajícím lidem, protože půda patří Němcům a protože ti lidé jsou Němci, přičemž jsou jim hospodářské důsledky takové zničující války dokonale lhostejné."

=====
=====

Paní Lomecká pokračuje:

Období po válce.

„Válku jsme přežili v Plané nad Lužnicí, odkud pocházela moje maminka. Hned po skončení války v květnu 1945 jsem se jela podívat na Jestřábí, tehdy jsem pracovala v Madetě a auto jsem si půjčila. Tady byla americká armáda, která mě poprvé nepustila, ale na druhý pokus se to povedlo. Dostala jsem se na Jestřábí, kde bydleli ti samí Němci jako před válkou. Byli většinou klidní, protože se jednalo o starší lidi a ti nebyli tak zfanatizovaní jako mladí. A mladí, kteří byli nadšeni Henleinem a Hitlerem většinou padli na frontě, domů se nevrátili. Mluvila jsem německy, se všemi jsem se znala a při mém návratu mě poměrně radostně vítali. V našem bytě bydlel jeden Němec, byt byl jako po vybití, z nábytku tam skoro nic nezůstalo, přišla jsem do holých zdí.

Statky totiž spadaly během války pod správu v Linci a tak všechny pěkné věci se odvezly do Lince, nezůstalo nic, ani dobytek.

Naši sem přišli o něco později, v září 1945, otci se sem dokonce vůbec nechtělo, ale já to považovala za svůj domov a tak jsem zde zůstala a pak když přišli, začali jsme znovu hospodařit. Bylo

to však těžké, všechno se dávalo pomalu dohromady, sháněli jsme, kde se co dalo, vozili jsme například prasata z Moravy, ale pomalu se statek dával do chodu“.

Americká armáda.

„ S americkými vojáky jsem měla jen ty nejlepší zkušenosti, zejména ti první, kteří sem přišli byli přátelštější, to byli ti frontoví, kteří když zjistili, že jsem Češka a uměla jsem i anglicky, tak mě dost často potřebovali jako tlumočnici a překladatelku. Velice slušně se chovali, měli starost, zda mám dostatek jídla a podobně. Pak odjeli a přijela jiná armáda, její vojáci už byli spíš obchodníci, už nebyli tak přátelští a vstřícní. S nimi jsem se již nestýkala, byli sice slušní, ale odměření a zejména Němky to s nimi táhly a vojáci si užívali.

Velitelství bylo v Hůrce a v Černé, kde je dnes hotel Rex a pak ještě v budově bývalé pošty naproti pivovaru“.

Transport smrti.

Němci vedli vězně z koncentračního tábora z Rakouska přes Dolní Vltavici a Černou směrem k Hůrce a Horní Plané. V každé vsi se museli přidat dva muži k hlídání a vedení vězňů. Všem obyvatelům bylo přikázáno, že se nesmějí dívat z oken pokud transport nepřejde.

K vedení vězňů se přidal i občan Gammlinger, který bydlel v Černé na čp.43 a patřil k těm nejhorším. Samotní vězni to byli prakticky kostry potažené masem, každý hlídač je ještě popoháněl, tloukl a kopal do nich. A právě tento člověk, který patřil k Freikorpsu si počínal nejhůře a také byl po válce souzen a dostal trest smrti.

Jak uvádí Jiří Zálaha ve spise „Českokrumlovsko a Kaplicko v letech 1938 – 41“ žil v Černé v Pošumaví občan František Gramlinger, povoláním kolář, který uprchl za mobilizace v září 1938 do Rakouska a vstoupil zde do „freikorpsu“. S ním se potom vrátil na naše území a pronásledoval, trýznil a věznil české občany. Zúčastnil se rovněž ozbrojeného přepadení české pohraniční stanice v Kyselově a pochodu smrti s hnanci v Černé v Pošumaví. Byl pak odsouzen k trestu smrti.

V kronice obce Černá se uvádí, že živnost převzal v r. 1930 od svého otce a provozoval jí na č. 43. Od r. 1928 byl účetním a jednatelem Spořitelny a úvěrové pokladny.

Odsun Němců.

„ Po válce se dále hospodařilo, naši četníci, kteří sem přicházeli se chovali úplně normálně, Němci si nestěžovali, většinou však byli zalezlí doma. Četníci se spíše zajímali o všechny nové, kteří přicházeli, protože ti se většinou nechovali dobře.

Další období už bylo nepříjemné nejen pro Němce, ale i pro Čechy. Přijeli neznámí, mladí četníci, řada z nich slovensky mluvících a začali organizovat odsuny. Byla ustavena komise, která určila, kdo a v které vesnici bude odsuny provádět.

Sama jsem nikdy nešla ani kolem, protože to byla tragédie národa. Když jsem viděla ty staré lidi, jak odcházeli, každý jen s nějakou taškou na nádraží do Hůrky, bylo mi jich líto. Na nádraží je řadili a pak vozili do Krumlova, kde byl sběrný tábor. Byly určeny vagony, kterými se každý týden odjíždělo.

Němci byli velice dobře informováni o tom, že dojde k odsunu, bylo nám jich líto i přesto, co nám způsobili za hrůzu, když jsme sami museli utíkat a nechat doma všechno a ještě utíkat v noci, aby nás nezastřelili.

Ti Němci, kteří bydleli blíže jako z Dolní Vltavice, Radslavi, Mayerbachu a podobně, se snažili utíkat sami. Převedli dobytek do Rakouska nebo Německa, odnesli si i nějaké věci, ale to bylo zpočátku, pak už byly odsuny přísně organizované“.

Dosídlenci a další hospodaření.

„Po odchodu Američanů přišli čeští četníci, kteří měli stanici v Černé, kde je dnes Obecní úřad. A pak začalo dosídlování. Co se týče dosídlenců, těch tady bylo mnoho, Slováci, Rumuni, snad z celé Evropy, o náš statek však zájem nebyl, tam se muselo tvrdě pracovat.

Řada těch lidí chodila od statku ke statku/ mám na mysli Černou, Bližnou a další/, někteří začali vytažovat stranické legitimace s tím, že oni mohou všechno.

Řada baráků však byla obsazena tak, že po 4 – 5 ti letech po odsunu Němců byly tyto pečlivě udržované domy vykradené, rozbité a téměř na spadnutí. Dobytek po Němcích ovšem zůstal, každý hledal jen ten lepší barák, pak si tam nahnal dobytek a horší baráky zůstávaly stát. Přišli další dosídlenci, chvíli tam zůstali a zase to za čas vzdali. V každé vsi byli vždy jeden až dva „zlatokopové“ a ti ostatní se snažili hospodařit, ale moc jim to nešlo.

Těch, co chtěli hospodařit na jednotlivých statcích bylo málo, většinou neměli žádnou praxi, nebyli neschopní, ale na Šumavě se muselo hospodařit úplně jinak než ve vnitrozemí a ti lidé to neuměli. Tak se začaly statky rabovat, mnoho jich zůstalo opuštěných, ani jsem tam nechodila, protože jsem znala ty vesnice jako upravené, čisté a obílené.

Několik dosídlenců však bylo velmi snaživých, např. pan Václav Růžička, který převzal statek na Radslavi. Byl obchodníkem v Budějovicích a kvůli synovi Vaškovi, který chtěl být mermomocí sedlákem, šli na Šumavu.

Někteří se k nám chodili ptát, jak se co dělá, jak se seje a podobně, řada z nich a byli zde i z Ukrajiny, nebyla zvyklá vůbec samostatně pracovat.

Když se začalo uvažovat o výstavbě přehrady Lipno, tak se některé osady vůbec neosidlovaly a pouze se tam dávali národní správci, kteří v těch obcích bydleli a kde se přece jen trochu hospodařilo s tím, co zbylo po Němcích.

Restituce dosídlencům po roce 1989 rozhodně nebyly v pořádku, řada jich byla odškodněna, přestože tenkrát přišli, zničili a odešli.

Znárodnění a kolektivizace.

Přes počáteční potíže jsme již na statku Jestřábí v roce 1948 poměrně slušně fungovali. Pak přišla změna, my protože jsme měli přes 100 ha jsme padli do 1. etapy vyvlastnění a znárodnění. Vystěhovali nás do Hůrky, což tatínek velmi špatně snášel po zdravotní stránce a také brzy po Únoru 1948 dostal mrtvici a zemřel.

Znárodnění doprovázelo i bourání baráků, přijeli vojáci a četníci a začali bourat celé vesnice, bylo nám všelijak, když padal jeden barák za druhým.

Pozdější kolektivizace, vznik Jednotných zemědělských družstev a Státních statků nebyla zas tak úplně obtížná. Jak jsem již řekla, dosídlenci, kteří na statcích hospodařili to skutečně moc neuměli a tak nakonec i vítali vznik JZD. Avšak ani družstvům se moc nedařilo, většinou vládli členové KSČ a ti tomu rovněž moc nerozuměli. V družstvu každý mluvil jinou řečí, každý byl jiné povahy, nemohli se domluvit ani mezi sebou, natož na tom, jak společně hospodařit.

Můj muž pracoval ve výkupu v Hůrce, bratr žil na Bližné, pak si vzal nějakou jugoslávku a bydleli v Českém Krumlově. Muž pak odešel na ředitelství do Krumlova a já dělala ve výkupu až do penze.

Další osudy.

Měla jsem špatný kádrový posudek a tak jsem zpočátku dost těžko hledala zaměstnání, dělala jsem také u zedníků a pak teprve ve výkupu.

Jestřábí přešlo pod Státní statky, pan Václav Růžička, který přišel o svůj statek v Radslavi, dělal pak jakéhosi správce na Jestřábí, nejdříve tam ale bydlel nějaký Šinko z Pláničky.

Já jsem na Jestřábí nesměla, byla jsem všude sledována, pak přišel pracovat na Jestřábí pan František Malý a po něm Josef Vála, ten pak bydlel v našem bytě, to už byl pan Růžička pryč.

Osud Jestřábí se pomalu naplňoval, připravovalo se bourání, ráda bych bývala tomu zabránila, můj druhý muž se znal s památkářema a mohlo by se tenkrát Jestřábí zachránit, ale dozvěděli se to tajně a tak se začalo rychle v noci bourat.

Farářův osud.

Velmi dobře jsem znala pana faráře Jana Prachaře, často za mnou chodil, chtěl znát různé názory. V roce 1949 se mi narodila dcera Jitka, říkal, že se těší jak jí bude křtít, ale pak k tomu nedošlo. Jitka se narodila na Bílou sobotu a pan farář právě v tento den utekl.

Existovala v Krumlově určitá skupina, která varovala, co se bude dít. Oni ho hlídali zepředu na faře a on, když se dozvěděl o hlídání, tak vyšel zadním vchodem na zahradu, vytlačil motorku a ujel jim. On byl již předtím varován, že bude stíhán, vědělo se, že má spolupráci se západem.

V Americe, kam se pak dostal, postavil kostel, dělal bohoslužby a mše za zdejší občany, ale pak s ním někdo ve Vídni zúčtoval, údajně po něm šla tajná policie, zřejmě toho měl více.

Návraty Němců.

Každoročně kolem 12. září/ kdy má svátek Marie/ mívají Němci v Černé mši svatou a to v době, kdy zde bývala pouť. Mají sebou svého kněze, já se pokud mi zdraví dovolí vždy zúčastním a dobře poslouchám, co kněz při kázání říká. Kdyby říkal něco škaredého, určitě bych mu nahlas odpověděla, ale vždy mluvil velice pěkně. Nikdy si nestěžoval, jen říkal, že jsou rádi, že se tady mohou sejít, ale je jich, těch přímo odsunutých, stále méně. Někteří mě dokonce poznali, říkají, že už by zpátky nešli, mají tam své domovy, přišli do úplně rozbitého Německa, já dobře znala, jak vypadal Mnichov po válce, a co svojí houževnatou prací dokázali.

Na závěr.

Na Jestřábí bylo krásně, nádherný výhled, dobře se žilo do války a částečně i po válce, ale pak nám vládnul kdejaký negramot, co tady bývalo zvěře, ale pak každý jen střílel, do přírody neinvestoval a většinou pytlčil. I s přehradou jsme bohužel přišli o krásnou přírodu.

Ale přežili jsme a jsem ráda, že jsem se dočkala změny v listopadu 1989 !

Vzpomínky manželů Lovětínských.

Dne 4.září 2009 jsem zaznamenal vyprávění paní Václavy Lovětínské, která žila a pracovala v obci Černá v Pošumaví především na úseku školství a jejího manžela pana Václava Lovětínského, který zasvětil svůj život v obci zemědělské výrobě. Oba přišli do obce v letech brzy po II. světové válce a odešli v roce 1973.

Začíná paní Lovětínská

Za svobodna jsem se jmenovala Millnerová a přišla jsem s rodiči v době, kdy Němci odešli na odsun a začali jsme hospodařit na Muckově na usedlosti čp. 3. Od samého počátku byla naše rodina nepohodlná, orgány dělaly vše pro to, aby nás mohli zničit, což se jim nakonec i povedlo. V následujících létech uvěznil mého otce a stejně tak i mého budoucího manžela, nějaký důvod se vždy našel, u manžela vadilo snad i to, že si mne vzal.

Na čp. 3 v Muckově bydleli také Pekárkovi, znala jsem Andulu, která si vzala nejstaršího syna, ale před nimi bydlel na tom baráku nějaký školník ze školy v Krumlově. Už si moc nevzpomínám na lidi kolem, znala jsem dobře Františka Novotného, který přišel do Muckova v ten čas jako naši.

Moje mamka byla z deseti dětí, jeden z jejích bratrů, můj strýc, dělal nějaký čas v kovárně v Reichetschlagu, to byla osada, která patřila pod Hořice.

Na čp. 3 jsme však dlouho nevydrželi, rodiče dostali nařízeno, že se musí z Muckova vystěhovat. Tehdy jsem tady měla spolužačku a tak jsme našim pomohli jeden den vyplít mák a pak jsme si udělali výlet po Šumavě. Jeli jsme na Boubín, přespali v Lenoře, ovšem vytrvalý déšť naznačoval, že potrvá delší dobu a tak jsme se vrátily domů. Již z dálky jsem viděla, že nevisí záclony, v oknech nejsou kytky a tak jsem hned tušila, co se stalo. Kolem baráku se pohyboval nějaký muž a ten mi řekl, že naši jsou přestěhováni do bývalé hospody na rozcestí směrem na Pláničku, později tam statky měly kovárnu. Mamka připravila tři místnosti a tam jsme se přestěhovali, dlouho jsme tam však vydržet nemohli.

Naši chodili pravidelně do kostela do Černé, tam tehdy sloužil pan farář Prachař a tak po domluvě nás vzal bydlet na faru do Černé. Na faře se uvolnilo místo po německé rodině, tak jsme si všechno přestěhovali v bednách, které tam pak byly nevybalené mnoho let. Nahoře byla jedna strana k dispozici kněžím a na druhé straně jsme měly nevyložené bedny, které jsme likvidovali až po smrti mého otce.

Farářův osud

Na faře jsme tedy žili s P. Janem Prachařem, který však o velikonocích v r. 1949 emigroval. Pro potřeby velikonočních obřadů se muselo chodit do Horní Plané, kde bylo děkanství a tam také Jan Prachař jel, ale protože se dozvěděl, že mu hrozí nebezpečí, tak hned v noci po návratu z Horní

Plané odešel. Už si ani nerozvěcel, pouze baterkou svítil, protože fara byla stále sledována a určití lidé poslouchalo pod okny.

I naše rodina, pokud u nás byla návštěva, třeba v letním období, museli se vždy všichni hlásit na národním výboru, že jsou stále zde a nikam neodešli. Nebylo to jednoduché.

Panu faráři Prachařovi se podařil útek, přestože byl neustále hlídán, výrok Františka Švamberka : „Tak dlouho jsme ho hlídali, až nám utekl“, je mezi pamětníky známý.

S panem farářem Prachařem jsme po jeho odchodu ve spojení nebyli, pouze některé věci jsme jeho rodině / pocházel z Choustníku u Tábora/ dovezli. Dost toho tady však zbylo a tak když pak přišel děkan Noska z Týna nad Vltavou, některé věci po farářovi Prachařovi poznal, např. výbavu pro vysvěcení, tak to po něm „zdedil“.

Po roce 1990 tady byl Jan Prachař na návštěvě, dozvěděli jsme se, že bude v Černé sloužit mši a tak jsme sem z Krumlova přijeli. Byl velice šťastný, bylo mu již přes 70 let a velmi oceňoval to, že mu farníci pomohli v zakoupení letenky a výpravy do staré vlasti. Vyprávěl, že má mít setkání se spolužáky, s některými se také sešel již v Milevsku.

Jeho druhá cesta sem však se mu stala osudnou. Tehdy ho jeho rodina čekala na letišti v Ruzyni, ale tam vůbec nepřiletěl. Byl vylákán do Vídně, o což se údajně postaral někdo tady odtud. Buď vyslechli hovory, údajně sem prý vezl nějaké peníze pro konzistoř, každopádně po ubytování v hotelu, byl při venčení psa, kterého měl s sebou, přepaden a zbit tak, že musel být s přelámanými žebry a dalším poraněním dopraven do nemocnice. Při tom se mu tam ztratila veškerá zavazadla.

Z nemocnice ve Vídni ho pustili na revers, rodina si pro něho dojela, ovšem rentgen a další vyšetření mu tam zřejmě nedělali, protože byl v takovém stavu, že musel znovu do nemocnice do Pelhřimova, což zařídila jeho sestra z Černovic u Tábora.

Do Černé se tedy již nedostali, my s ním byli v telefonickém spojení, ovšem během měsíce svému zranění podlehl.

Z dalších farářů v Černé tady byl po Prachařovi nejprve páter Motejl, dalším farářem byl Solnica, to byl Slovák, působil zde dost dlouho a často za ním jezdila návštěva z přízně a též jakýsi kněz Bindač. Páter Solnica zde byl na návštěvě po roce 1990, jak tvrdila paní Rosická, žil prý v té době v Nitře.

Po něm přišel asi farář Staněk, pak nastoupil Vrba. Ten se tady proslavil zejména tím, že byl neustále v hospodě a na faru si pak po uzavírací hodině tahal spoustu chlapů a pokračovali v pití a bujarém veselí. Není divu, že ho nakonec někdo udal dopisem na konzistoř, protože to, co se na faře dělo, začínalo být neúnosné.

Dalším farářem zde byl Šmíd, který nás vlastně oddával, ale nebyl tady dlouho, tehdy nenechávali kněze dlouho na jednom místě, takže se často střídali.

Po Šmídovi asi přišel Noska, pak zde byl Švarc, kterého vystřídal na dlouhou dobu farář Michal Tkáč.

Farář Prokop Švarc byl vyučený krejčí, také prý vařil nějaké léky na snižování vysokého tlaku.

Znovu k naší rodině

V době, kdy byla na Mokré STS /Strojní traktorová stanice/, v roce 1948 až 1950, dělal tam šéfa Bohuslav Švarc a můj taťka dělal účetního. STS pomáhala Jednotným zemědělským družstvům s polními pracemi a se vznikem statků pak skončila.

V té době tady vznikla jedna taková aféra, taťka jako účetní byl pro peníze na výplaty v bance v Krumlově, ale tam ho zadrželi s podezřením, že by mohl peníze zpronevěřit. Tehdy se samozřejmě pracovalo i v sobotu, čekalo se na taťku, až přiveze výplatu a on nepřijel.

Tehdy tady byla nějaká členská schůze ROH, byli zde zúčastněni i pracovníci z Krumlova a Chvalšín, kde také byly STS. Já jsem sem přijela, ptala se, kde je taťka, byla zde četnická asistence, příslušníci se jen smáli a nic neříkali. Pak na schůzi vystoupil Hucek, který zde zastupoval krumlovského ředitele a řekl, že ten pán, na kterého se čeká, je toho času „pod klíčem“.

Ovšem za nějakou chvíli pak taťka přišel, sice byl pro podezření z zpronevěry zadržen, ale pak ho museli pustit. Byli jsme tak jako rodina očerněni a posléze jsme se dožadovali o zjednání nápravy.

Problémy jsem měla i jiné, v té době ještě byly potravinové lístky a šatenky a protože, jak jsem říkala, byla naše rodina nepohodlná, byly mi podstatně kráceny, ale i z toho důvodu, že naši ještě soukromě hospodařili. Potravinové lístky tehdy v Černé rozdělovala paní Zášková, která byla předsedkyní Svazu žen a poslankyní národního výboru.

Problémy měl i manžel

Měli jsme asi tříletou dcerku, můj muž tehdy přebíral Růžičků statek na Radslavi, když se likvidovalo JZD a přímo tam ho sebrali. Mě nikdo nic neřekl, přestože všichni kolem to věděli. Večer mi přišla mamka říct, abych ho nečekala, že ho sebrali.

Tehdy jsme bydleli jako rodina v předposledním baráčku po pravé straně u jezera, vedle bydleli Váchovi.

Pokračuje pan Lovětínský

Přišel jsem na Šumavu v roce 1947 jako zootechnik s pastvinářským družstvem Jihlava. Já začínal na statku v Českém Rudolci, v této souvislosti se musím zmínit o tom, že v době mé služby byl zámek v Českém Rudolci úplný přepych, kdežto dnes je naprosto zpustošený.

V této oblasti jsem začínal na Hrdoňově, chvíli jsem pak byl na Blatné, pak v Kovářově a v r. 1949 jsem odcházel na vojnu. V té době bylo ustanoveno ředitelství Státních statků v Dolní Vltavici a pak se postupně přestěhovalo do Černé na Šumavě.

Po návratu z vojny jsem pracoval na ředitelství statku v Černé jako hlavní zootechnik, agronomem zde byl Jaroslav Krákora, mechanizátorem Vácha, vedoucího dílen dělal Josef Dvořák, spousta lidí se zde v různých funkcích vystřídala, už si ta jména nepamatuji.

Prvním ředitelem na Vltavici byl Kubík, po něm přišel jeho bratr Rudolf, mezitím došlo k přebírání JZD, postupně jsme přebírali Černou, Mokrou a Radslav.

V r. 1958 jsem musel od statků odejít, nebyl jsem tady tři roky, všechno se vázalo na rodinu, stále po nás šli, až mě nakonec zavřeli. To bylo za ředitele Hlaváčka.

Paní Lovětínská dodává

Mě také nalákali ke statkům, kam jsem po mateřské dovolené nastoupila, ovšem, když zavřeli mého muže, dali výpověď i mně. Myslela jsem si, že mně třeba jen někam přeřadí, když mám malé dítě, ale přišla přímo výpověď.

Chodila jsem potom do lesa sázet stromky, celkem asi tři roky.

Znovu Václav Lovětínský

Po návratu z vězení jsem dělal na pile a pak jsem se opět vrátil na statek a asi rok jsem jezdil s fekálem. Pak i k mému překvapení mě znovu vytáhli do funkce vedoucího hospodářství na Černou. V té době jsem tam měl výbornou partu techniků, Standa Hron, Milan Novotný, Honza Novák a účtařku dělala Marie Kročáková. Skladníci mi dělala Marie Kantorová, která pak odešla s manželem do Vyššího Brodu.

Předtím však dělal na tomto provozu zootechnika Václav Pivec, mechanizátora Sláva Halada, jeden čas dělala agronomku i Marie Kročáková.

Co se týče ředitelů statku v Černé, tak asi nejnámějším byl Burda, to byl vyučený číšník, většinou byl stále v lihu. Burda jezdil stále na koni, tehdy i vedoucí a technici měli každý koně. Burda ten většinou pravidelně koně strhal, každou chvíli jsme ho vezli do nemocnice, aby mu spravili nohy.

Statky také pořádaly koňské dostihy a tady se musím pochlubit tím, že jsem vyhrál 1. cenu rovinového závodu v běhu na koních Státních statků v Českých Budějovicích / bohužel si nepamatuji, který rok to bylo/.

Zmínil jsem se o tom, že Burda byl vyučený číšník, stejně tak tehdy ředitelé na trustu v Budějovicích mohli klidně vytvořit stavební skupinu, to byli většinou profese jako zedník, tesař, kovář a podobně, režimem na tato místa dosazeni.

Po Burdovi byl ředitelem Hlaváček, po něm přišel z Frymburku Nekovařík, pak Vítek a krátký čas i Stanislav Dvořák. Ten ovšem nechtěl v Černé zůstat a odešel do Frymburku, protože tehdy se to nějak dělilo a vznikl Statek Frymburk. No a pak už přišel Petřík a po něm Soustružník, já byl vedoucím na Černé do konce roku 1973, kdy se Bližná sloučila s Černou a tehdy jsme se přestěhovali do Českého Krumlova.

Na ředitelství statku se to stále měnilo, vzpomínám si, že Ujčík byl kádrovák, Žilík plánovač, Válek dělal dispečera, nějaký Lachout účtaře. Majka Strnadová byla dlouhá léta sekretářkou, dělal tady i Benedikt Braun a další, kteří mi již vypadly z paměti.

Statek po po převzetí JZD

Když jsme jako statek přebírali Jednotná zemědělská družstva nebyla situace nijak růžová, statek se potýkal s naprostým nedostatkem krmiva, dobytek hladověl, krmilo se skutečně všechno možné. V Černé zůstaly po JZD různé zbytky na polích, to jsme v listopadu sekali a krmilo se to, krmily se došky, na Muckově dokonce ředitel Burda přikázal krmit fůru větví přivezených z lesa.

Nejhorší situace byla na Mokré, kde bylo 60 krav a asi 40 telat, půlroční dobytek vážil 80 kg, na skladě mělo družstvo na celou zimu 70 q sena.

Samozřejmě, že se shánělo krmení a sláma, na Valtrově byl nějaký Slovák a tak jsme se snažili přes něho sehnat slámu na Slovensku, které nabízeli poměrně dost. Potřebovali jsme k tomu však souhlas Ministerstva, aby se to také nějakým způsobem zaplatilo.

V Praze jsme však měli zásluhou ředitele Burdy velmi špatnou pověst, Statek Černá byl vyhlášený jako odstrašující případ a tak, když jsem přijel do Prahy ohledně té slámy, prakticky vůbec nikdo s námi nechtěl mluvit.

Družstva, která statek přebíral na tom sice byla velmi špatně, ale mnoho lidí tam pracujících bylo velmi dobrých, v Černé např. Bláha, Honza Rosický, Macháček a mnoho dalších.

Když jsme u toho dobytka, je zajímavé, že tehdy, když jsme vyhnali na pastvu, velmi často docházelo k nadýmání a to na lučních porostech, mnohokrát bylo nutné přistoupit k trokarování. Dneska je dobytek na pastvě neustále a nic takového se neděje, žádný problém. Stáda jsme tehdy měli různě, např. na Hrušticích, u Hořic, u Pláničky a všude byly s nadýmáním problémy.

Co se týče stájí, zpočátku byl kravín na čp. 15, u Rosických byla velká maštal pro býky a teletník byl pod čp. 1 vedle Novákových / to je ten barák pod Štěrbovými, který se dosud opravuje/. Tam jsme také chodili pro mléko, když jsme měli dcerku malou.

Něco málo k hospodám

Současná hospoda na rozcestí byla tehdy vyhlášená. Říkalo se tomu „rumové údolí“, stavělo se Lipno, hospoda plná Slováků, jen to tam hučelo. Hospodský měl pro všechny případy za pultem v rohu sekuru.

Další hospoda byl Fusek, tam co pak bylo ředitelství statků, bylo tam i řeznictví.

Řemeslníci a živnostníci a ostatní

Pamatujeme samozřejmě pana Práška, u kterého jsme si nechávali opravovat boty, paní Prášková zase šila. Ostříhat jsem se chodil k Horkýmu, on nebyl holič, ale stříhal, bydlel na čp. 32 oproti pivovaru, tam jak bývala také pošta, stříhal ale tam v těch místech, co se nyní adaptuje dům Kautského.

Josef Zášková vozil poštu do Hůrky, paní Václavíková zase chodila s poštou, pak poštu také nosila sestra paní Juročkové, která bydlela ve Slavkovicích.

Obvodní lékaři

Hodně let zde působil MUDr. Tůma, zrovna v době, kdy se narodila naše dcera, pak odešel do Vyššího Brodu. By tady po něm asi MUDr. Krebs, ten se pak zabil, pak MUDr. Maňhal a než jsme odešli tak MUDr. Hocký. Dtředisko bylo tam, kde bydlel pan Ondráček, dneska hotel Rex.

Divadlo v Černé.

V Černé se v padesátých létech ochotničilo. A nebyly to jen nějaké pokusy, divadlo žilo a se svými hrami vyjíždělo i do vzdálenějšího okolí. Ochotnické divadlo neslo název „**Spolek J.K.Tyla**“ já byl též jeho členem. Tím, kdo to všechno dával dohromady, režíroval a staral se o celý chod byl ředitel školy Jan Nouza.

Ochotníky byli, jak si vzpomínáme, pan Václavík Adolf, Sláva Křivánek, Kostka Vladimír, moje mamka Milnerová / paní Lovětínská/, veterinář Roman Krejčí, Marková Božena, Šádek Břetislav, Anča Christlová, nějaký Kefurt, který pocházel z Golčova Jeníkova a ještě další.

Hrála se Tvrdohlavá žena a Paličova dcera a ještě nějaké jiné převážně veselohry. S divadlem jsme vystupovali ve Frymburku, v Hořicích, ve Světlíku, v Horní Plané i v Českém Krumlově.

Hrála se zde soutěžní představení, zúčastňovali se i žáci z hůrecké školy, hrálo se na sále nad hospodou, kostýmy jsme si půjčovali, ale dost jsme si i sami ušili.

Nápopovědu dělala neteř faráře Šmída, on jí tehdy nechtěl nikam pouštět, ale s divadlem mohla.

Bohužel s odchodem ředitele Nouzy z obce, počátkem šedesátých let, divadlo prakticky skončilo.

A zase něco o nás

Také jsme bydleli v baráčku, předposledním za Černou směrem k Plané, u jezera, u tehdejšího hřiště, pak tam myslím bydlel i Ota Friedl / Šoka – převozník/.

Svatbu jsme měli v roce 1953 na MNV vlastně jako první v Černé. Tehdy nás oddával předseda MNV Stanislav Med.

Já jsem také pracovala ve Výkupu v Hůrce, pak jsem měla být přeložena do Krumlova, tam jsem nechtěla jezdit, protože nesnáším jízdu. Jeden čas jsem byla lákána na MNV, ale nakonec mě přemluvil ředitel školy Jaroslav Zimmermann po paní Benediktové do školní družiny. Tam jsme pak pracovali s paní Boženou Leškovou.

Ještě se vrátím k té době kolem věznění. Když se vrátil muž z vězení, tak zavřeli mého tatku. Když se pak vrátil, měl zakázaný pobyt na Krumlovsku, Kaplicku i Prachaticku. Pracoval tehda jako účetní někde na Třeboňsku, jel jednou do Budějovic, tam se mu udělalo špatně, padl na ulici a skončil v nemocnici.

Já jsem si ho potom vzala sem k sobě, šla jsem to hned oznámit na MNV, ale protože měl zakázaný pobyt, tak hned večer přišel místní příslušník Pokorný a odvedl ho. Říkala jsem, že potřebuje dohled druhé osoby, nemůže zůstat sám, má tady rodinu, byl tu i bratr a že se chceme o něho starat.

Druhý den jsem hned musela k prokurátorovi a nic to nebylo platné, pokud jsem se o něho chtěla starat, musela jsem s dítětem za ním.

Vzpomínka na rok 1968

Vstával jsem dost brzy ráno do práce a tak jsem slyšel v noci neobvyklý hukot. Prakticky se ale nic moc nedělo, vojska projela Černou, přesto jsme se poněkud báli, když jsme viděli kanóny namířené do oken.

Střelba se však ozvala, to když vojáci projížděli za Černou kolem pastvin, kde jsme pásli dobytek, který byl v ohradníku. To asi Rusové vůbec neznali, protože do toho začali střílet.

Mezi kostelem a farou pověsili lidé panáka, psala se i hesla, aby vojáci šli domů, kdo však toto činil, na to se názory různí. Vojáci se pak stáhli do Boletic.

Setkání s mladým Kolowratem

Hrabě Kryštof Kolowrat pracoval na sádkách v Černé, znali jsme ho a nedávno jsme se setkali s jeho synem, který získal po otcově smrti rodinný majetek na Rychnovsku.

Vyprávění manželů Lovětínských trvalo dvě a půl hodiny, strávil jsem s nimi příjemnou sobotu na jejich chatě v Další Lhotě poblíž Zvonkové. Vzpomínky na události před více než padesáti léty se samozřejmě nevybaví najednou, mnohé již zůstalo zapomenuto, na další si člověk vzpomene později, ale to vše k životu patří.

Paní Václavě Lovětínské a panu Václavu Lovětínskému patří dík za to, že přispěli svými vzpomínkami k dokreslení života naší obce v období po roce 1945, které nebylo v kronice obce dosud zdokumentováno.

Václav Lovětínský a Václava Lovětínská / archiv kroniky/

Vzpomíná Václav V Á C H A

ročník 1924, bytem Černá v Pošumaví čp.19.
/rozhovor z 10.února 2009/

Pan Václav Vácha pochází z vesnice Chválkov poblíž Havlíčkova Brodu a do obce Černá na Šumavě přišel se svými rodiči, otcem Janem, matkou Františkou, bratrem Janem a dvěma sestrami. Tatínek byl zedník, doma bylo sedm dětí, bydleli v nájmu a tak se bylo co ohánět. V době osidlování pohraničí se rozhodli ze své vesnice odejít, s vidinou vlastního hospodářství a lepší možnosti obživy. Tehdy bylo určeno, do kterých pohraničních okresů se budou zájemci posílat a pro Havlíčkobrodsko byl určen okres Český Krumlov.

Celá šestičlenná rodina tedy v roce 1946 do obce přijela a k nastěhování jim byl na základě přidělové listiny, určen dům čp.24, dnes Hospoda U Honzy, předtím U čerta.

Pan Václav Vácha se však ve svém vyprávění vrátil o nějaké roky dozadu:

„ Jelikož jsem byl ročník 1924, byl jsem totálně nasazen na nucené práce do Německa. Pracoval jsem v Tuttlingu, což je na trase za Stuttgartem. Tehdy byl Stuttgart silně bombardován Američany a my jsme tlakovou vlnu pociťovali až sem. Pracoval jsem tam asi 14 měsíců a pak hned po vánocích, začátkem roku 1945, kdy už vládl určitý chaos, nás pustili domů. Dělal jsem pak v Praze – Čakovicích, kde se opravovali letecké motory. Pak jsem přešel za Prahu do Davle, kde jsou dva tunely, do nichž Němci nastěhovali frézy a soustruhy a tam jsme pracovali “.

Vzpomínky pak pokračují:

„ Když jsme přišli do Černé, samozřejmě, tak jako všude, byli na barácích ještě němečtí obyvatelé. V našem budoucím domě byli dva Němci s chlapcem, bydleli vlevo a my vpravo. Nic nám nedělali, my jim také ne, celkem jsme spolu vycházeli, i když vím ze svého nasazení v Německu, jací oni dokáží být.

Já jsem však ještě v roce 1946 nastoupil na vojenskou službu do Českých Budějovic – Čtyř Dvorů a vrátil jsem se v roce 1949.

Mezitím docházelo k odsunu Němců, u nás jim nikdo nic nedělal, mohli si vzít tolik, kolik unesli, sraz měli dole u hospody na rozcestí, pak je auty vozili na vagony do Hůrky a odtud pryč. Zdálo se to být kruté, ale Němci rychle zapoměli, co oni dělali, když Hitler zabral pohraničí. Znáám několik Čechů, kteří si dokázali vzít tak akorát aktovčičku a byli rádi, že rychle utekli, tak se k nim Němci chovali. Dneska se na to zapomíná a mnohem více se připomíná odsun Němců jako tragický.

Ovšem byly i případy opačné, vždy záleželo na lidech, třeba v Německu, tam byl s námi nějaký Rus, který udával a sami Němci nás upozorňovali, abychom se před ním měli na pozoru.

Když jsem se vrátil z vojny domů, našel jsem si zde děvče, které se nakonec stalo mou manželkou a po vánocích v roce 1950 jsme se brali. Manželka byla za svobodna Strnadová a tak po svatbě jsme se nastěhovali ke Strnadům na čp.10. Pak se nám narodila holčička, Věruška, která však ve svých dvaceti letech zemřela. Pro nás to byla hrozná rána, ale všechno, co tomu předcházelo, je ještě dnes nepředstavitelné. Začala mít problémy s okem, bylo jasně vidět, že je potřeba onkologické vyšetření, ale lékaři si stále vedli svou, že jde jen o určitý zánět. Teprve po třech až čtyřech měsících, kdy už situace byla vážná, se vše začalo řešit, ale bylo již pozdě.

U Strnadů bylo také hodně dětí a tak, abychom mohli žít samostatně, zažádal jsem o baráček u vody, naproti Gregarovým, kde jsou dnes papírny. Všechno se kladně vyřídilo, zaplatil jsem a baráček mi byl přidělen.

Do práce jsem nastoupil do Tuhových dolů do Hůrky, kde jsem pracoval v úpravně tuhy, která se zde mlela, sušila a pak odvážela pryč, zřejmě do železáren, kde jí využívali, protože tuha neshoří, pouze změní barvu.

Pod úpravnou tuhy stála velká budova rašeliny, odtud vedla úzkokolejná trať, po níž se sem přivážela rašelina až z Mayerbachu. Když pak rašelina skončila, budovu převzaly tuhové doly a měly tam sklad umleté tuhy. Vedle úpravny tuhy jsem také pracoval ve mlýně.

Když pak doly zase začaly fungovat, tak jsem přešel na práci do podzemí. Byly tam vyšší výdělky, ale zase to bylo velmi namáhavé. Tehdy se samozřejmě vše kopalo ručně, kompresor nebyl a tak ruce dostávaly pořádně zabrat.

Pracoval jsem na nové šachtě, pak na šachtě Vilemína, která zůstala po Němcích, byla vybetonována a tak se čistila a sloužila k odčerpávání vody. Pracoval jsem pak na úpadnici, která je nyní zatopená, byla pod tratí. Ovšem tam byly takové tlaky, že ty dřeva to neudržely, začaly se kroutit a tak se to potom zrušilo.

Voda však stále hrála svoji roli, čerpadla neustále čerpala, ale za vysokých mrazů i proudící voda postupně zamrzala a tak bylo nutno vše nechat zatopit.

Doly byly úplně zavřeny, když se začalo napouštět Lipno a tak jsem přešel na Bližnou. Tam se nejprve hloubila jedna jáma, pak byla nazvána Stará jáma, pak druhá jáma Barbora, pak se opravoval komín a dělala se další šachta. Nejhorší bylo, když se šachta hloubila ve skále, člověk pak v těch gumových oblecích byl propocen skrz naskrz. Nahoře museli topit, abychom pak po vyfárání se mohli vysvléct a oblečení usušit“.

Náhled na založení a hospodaření JZD:

„Koncem roku 1948 vyhořelo zde v obci pět usedlostí, což postihlo kromě nás i Bláhu, Rosického, Honzu Váchu a Petra Váchu. Shořely hospodářské objekty a protože se v té době zakládala Jednotná zemědělská družstva, založilo se od 1. ledna 1949 i v Černé a většina sedláků tam vlastně z nutnosti vstoupila. Dobytek se tedy svedl do štávárny, kde byla velká kolna a začalo se hospodařit. Hospodaření bylo však špatné, na jednotku bylo úplně zpočátku 2 Kč, takže, když lidé odpracovali dvě jednotky, vydělali si za den 4 Kč. Ještě, že každý měl doma kravku a prase a dostávali i nějaké zrní jako deputát, jinak by se to vůbec nedalo přežít.

Tehdy bylo velkým hitem DDT, nazývaný Dynocid, to byl prášek proti mandelince bramborové a družstevníci ho sypali ve velkých dávkách přímo z vozu na brambory. Strašně to prášilo, lidé se dusili a tam mohl být i zárodek budoucí nemoci mého tatínka.

Když jsem pracoval v Tuhových dolech, bydleli jsme ještě u Strnadů a tak, když jsem přišel ve dvě hodiny odpoledne ze směny domů, bylo nutno ještě dělat v hospodářství, v senách, ve žních a vše, co bylo potřeba“.

Vzpomínka na řemeslníky a ostatní profese:

„Na čp.7, co je Jednota, bývala kovárna, nepamatuji si již jména vlastníka, ale byl tam šikovný kovář, Pepík Žížka, byl skutečně dobrý, i když si rád přihnul.

Pak si pamatuji samozřejmě pana Práška, to byl švec, klidný, vyrovnaný člověk, také rybář jako já. Na Gregarovině byl kolář Pokorný, později musel živnost zavřít, neuživil by se.

K doktorovi se jezdilo do Hůrky, tady začal být až později na baráku, co je dnes REX, jména si nepamatuji. Ale byl tu jeden velmi dobrý doktor, byl myslivec, jel někde za Budějovice na hon a někde při výjezdu z nemocnice se srazil se sanitkou a to byl jeho konec, jel prý příliš rychle.

Také tady bylo pár lidí, kteří sem přišli jako dosídlenci, tenkrát po Němcích tady bylo spousta nábytku a dalších věcí, ti to vybrali, odvezli a zmizeli. Ti si šli čistě po tom, aby si tady pomohli.

Život v obci:

Před dnešní Jednotou bývala pěkná kašna, ovšem lidé tenkrát na pořádek moc nedbali, do vody do kašny každý hodil to, co nepotřeboval a tak se pak musela zbourat, byla by jen pro ostudu.

Jinak, přestože byla zpočátku bída, tak si myslím, že život byl mnohem lepší než nyní. Lidé měli k sobě mnohem blíže, dneska je všechno jen o penězích a to je to nejhorší na světě, co může být. Vzpomínám na to, jak naše kapela vyhrávala, já jsem hrál na trombon, Karel Vácha na harmoniku, Ruda Vácha na buben, Jenda Vácha na trumpetu nebo saxofon, takže jsme měli celou kapelu. A než jsme od svých baráků prošli vesnicí k hospodě na Bumbovinu, hostinský se jmenoval Bumba, na dnešní Adéle, tak už byl sál plný lidí a hned se začalo tancovat. Lidé se spolu tenkrát lépe sžili, to dneska již není.

Pod naším barákem tehdy bývalo hřiště, vlastně louka a na ní dvě branky. Bylo to dobré místo a mohlo i zůstat, pokud by bylo zaneseno v mapě jako hřiště, pak by při zatápění Lipna muselo být zachováno, anebo ještě lépe vybudováno, to tehdy byla povinnost.

Problémy s barákem:

Zmínil jsem se již, že jsme se od Strnadů přestěhovali do baráčku u vody, kde je dnes objekt papíren.

V šedesátých letech, když byl předsedou MNV Vladimír Hofírek, tenkrát přišel za mnou s tím, že se musím z baráku vystěhovat, protože všechny baráčky okolo vody se budou bourat a vše se bude planýrovat. Můj tatínek tehdy vážně onemocněl, já jsem se Hofírkovi půl roku bránil, ale když jsem pak věděl najisto, jak je na tom tatínek, uvolil jsem se a přestěhoval do bytu ve vsi, kde bydlím dosud a který mi již na počátku předseda MNV sliboval.

Jenomže všechno bylo úplně jinak, k bourání nedošlo, dokonce baráček začali opravovat. S tím jsem se nemohl smířit a tak šlo všechno soudní cestou, chtěl jsem se znovu přestěhovat zpět, protože tam mi bylo dobře a byl jsem spokojen. Případ se řešil až u Ústavního soudu a vypadalo vše slibně, tam bylo rozhodnuto, že vůči mně byl ze strany MNV proveden podfuk, protože již třetí den po odstěhování barák připadl papírnám. Kvůli druhé straně však šlo vše znovu k soudu a případ byl znovu řešen podivným způsobem. Právník, který mě poprvé zastupoval najednou onemocněl a tak jsem si hledal nového, dostala to právníčka, která mě znovu podvedla. Nejenom, že v době soudního procesu u soudu nebyla, ale ani mně neoznámila, že se soud koná a tak jsem vlastně prohrál.

Byl jsem pak dlouhá léta poměrně ve špatném psychickém stavu, tatínek zemřel, pak maminka, na začátku sedmdesátých let mi odešla dcera a začala být nemocná manželka.

Žít se však muselo a já jsem si život zpříjemňoval především myslivostí“.

Myslivec Václav Vácha:

„ Mysliveckou společnost v Černé zakládal František Švamberk, to byl myslivec tělem i duší. Já jsem tam vstoupil v roce 1954, takže již 54 let nosím flintu na rameni. Za tu dobu jsem přímo srostl nejen s puškou, ale i s přírodou. Myslivec nemůže vidět jen střílení zvěře, ale především její krásu a vznešenost. Často jsem na posedu pozoroval srnku, jak pečlivě obhlíží své stanoviště a teprve pak přivede své potomstvo, jak se o ně stará a hlídá, to je pravá myslivcova radost.

Vzpomínám si, že pod baráčkem, kde jsem tehdy bydlel se ukázalo hejno koroptvíček a protože mi jich bylo líto, začal jsem je přikrmovat maminčinou pšenicí a koroptve se tam uchytily. Udělal jsem jim takovou budku a druhým rokem tam již bylo pět takových hejnek.

Celkově tady bylo tehdy velké množství zvěře, například za Rackem tam byly stovky koroptví a bažantů. Velmi rád jsem je pozoroval, když docházelo k „snoubení“, to byla úplná nádhera.

Byl tady učitel Nouza, ten se pak odstěhoval do Dubného a tak jsme s ním pak handlovali kohouty za zajíce, odchytali jsme asi 120 koroptví. Když jsme pak později dělali hony, bývalo na výřadu přes 100 kohoutů a téměř sto zajíců.

Bylo nás zpočátku osm, pak deset a revír jsme měli rozsáhlý až na hranice k Valtrovu, za vodou jsme dělali v osmi lidech naháňky. Dnes ani celá Černá není naše. Hony na zajíce jsou zbytečné, kolikrát se dělal hon a střelili se dva zajíci, v dalším roce jen jeden, to je pak pouhé vyvražďování zvěře. Protože již mám léta, honů se nezúčastňuji, ale snažím se na některé nešvary upozornit, ovšem často bez výsledku“.

Náhled na dnešek:

Pan Václav Vácha je člověk ze staré školy a tak není divu, že řada dnešních nešvarů se mu nelíbí a odsuzuje je. Většinou se jedná především o morální a charakterové vlastnosti lidí , což pak vede k morálnímu úpadku celé společnosti.

O současné obci říká:

„ To, co se nyní zde v obci udělalo, to skutečně zasluhuje pochvalu, to je na jedničku. Rád se projdu nyní obcí a pokochám pohledem na pěkně upravené prostrantví, chodníky, květinové skalky a další pěkná místa. To se jim opravdu povedlo“.

Ze vzpomínek Karla Strnada.

Karel Strnad je občanem Černé v Pošumaví, bydlí v rodinném domku čp.72 a narodil se v roce 1944. Rozhovor mi poskytl dne 21.ledna 2009, přítomna byla i jeho manželka Helena Strnadová.

Strnadovi přišli do naší obce z Dobroutova, což je vesnice u Polné v blízkosti Jihlavy, již v roce 1945. Spolu s nimi přišli i další obyvatelé této vesnice a to Záškovci, Rosických, Novákovi, Gregarovi a Rizák, který pocházel z Podkarpatské Rusi a v Dobroutově sloužil.

Ze své rodné vesnice šli všichni za lepším, čekala je usedlost a půda na které mohli hospodařit, vždyť třeba Strnadovi měli šest dětí a bylo potřeba rodinu uživit.

Vyprávění Karla Strnada začíná:

„ Z počátku jsme bydleli asi půl roku s Němci v jednom domě. Na čp. 10, kam jsme se přistěhovali, bydlel nějaký Johann Osen, který dělal v obci starostu. Tenkrát preventivně naše úřady všechny zavřeli, než prověřili jejich případnou účast na případné konspiraci a tak zavřeli i Osen. Jeho manželka měla dceru provdanou v Radslavi a tak se za ní odstěhovala.

Přestože jsem byl čtyřletý kluk, pamatuji si, že v obci na vánoce 1948 hořelo. Tehdy vyhořely všechny stodoly, stáje a další hospodářská příslušenství v usedlosti čp.25, která byla hned první ve směru od Mokré a kde hospodařil Petr Vácha. Dále vyhořela usedlost čp.24, která byla na místě dnešního „čerta“, tam byl hospodářem Jan Vácha, rovněž lehlo stavení čp.23, kde byl Jan Vácha s manželkou Emilií, dále čp.22, kde hospodařil Antonín Rosický a čp.21, které patřilo Oldřichu Bláhovi. Pamatuji si, že to bylo o vánocích, protože všude tam byly vyházené vánoční stromky, které jsem tam viděl, když jsem tenkrát byl na čp. 24, protože má sestra se provdala za Václava Váchu. Nevím jak oheň vznikl, ale zřejmě prý to někdo zapálil úmyslně, v únoru 1948 byl převrat a tak je snadné si domyslet, co by v tom mohlo být. Obytné části však oheň nezasáhl.

Z a l o ž e n í J Z D

Hned začátkem ledna 1949 se pak v Černé založilo JZD. Dobytek musel být ustájen různě po lidech a hned se také začal stavět kravín u Fikarů na čp.15. Za jejich stavením byla velká kůlna a tam se vystavěly první maštale. Krávy tam pak byly vlastně až do doby, než se začal stavět nový kravín nahoře na louce za Medovými. Pamatuji se, že jsme tam byli také se školou pomáhat, podávali jsme cihly.

Do družstva jsme vstoupili až v roce 1951, ale hospodaření družstva bylo velmi špatné, na pracovní jednotku bylo 5 Kč a tak si lidé vydělali také jen 60 Kč za měsíc.

Z n o v u s o u k r o m n í č í m e

V roce 1954 jsme z JZD vystoupili a začali soukromě hospodařit. V družstvu bylo velmi málo lidí, protože někteří, jako Fikar, Bláha, Rosický, Jan Vácha a jiní, úplně odešli a my spolu s Janem Rosickým, Machkou a Záškovou jsme vystoupili a hospodařili, vystoupil prý i Med, který však měl jen tři hektary a dělal ve šťavárně.

Po vystoupení z družstva v r. 1954 bylo soukromničení velmi svízelné, mačkali nás šeredně, až to nebylo k tomu“.

Zde mi Karel Strnad ukázal výměr povinných dodávek na rok 1955, z kterého je patrné, že:

- na výměru 15 ha zemědělské půdy jim stát určoval dodat 450 kg vepřového masa, 825 kg masa hovězího, 5 700 l mléka, 1 405 ks vajec, dále ovčí vlnu a 435 kg sena
- dodat museli rovněž obilí a to 590 kg žita, 80 kg pšenice a 685 kg ostatních zrnin
- v dodávce bylo i 5 705 kg brambor

Rozpis byl proveden na jednotlivá čtvrtletí, případně na měsíce, jako u vajec.

Karel Strnad pak pokračoval:

„V době hospodaření jsme měli nejen svoje problémy s dodávkami, ale i s družstvem. Například krávy se často pásly volně, málokdy u nich byl nějaký pasák a tak vnikaly i na naše pozemky a ničily je. JZD hospodařilo špatně, družstevníci měli nepořádek v umělých hnojivech, krávy to rády

lízaly a pak se občas některé nafoukly. Nebylo čím krmit, prakticky všechny došky, kterými byly pokryty střechy stodol, se zkrmily.

V obci byl zaveden vodovod, který vedl od dnešního Štumpauera, nahoru do vsi, kde je čerpačka, tak tam byla kašna a voda do ní přitékala samospádem. Sedláci byli na tuto vodu napojeni, celkem tam byly tři kašny, jedna velká požární a pak dvě menší kašničky na pitnou vodu. My jsme byli na konci řadu napojeni, pak ještě byl Fikar a Rosický, jehož dům stál nad Obecním úřadem. Voda od nás pak tekla přepadem volně dolů do potoka. Když pak vzniklo ředitelství státních statků, tak si udělali vlastní vodovod a napojili se na tu spodní kašnu, čímž nám sebrali vodu a dokonce to vždy přes sobotu a neděli jistý pracovník ředitelství zavíral a my pak byli bez vody. Těžko jsme proti tomu mohli něco dělat, čím dál tím větší dodávkové povinnosti jsme jen stěží plnili, a tak jsme si to víceméně nechali líbit.

Peníze na splácení jsme měli na účtu ve spořitelně / záložně / v Horní Plané, pamatuji se, že jsme obdrželi platební záповeď, že nám zabavují pohledávky, naučtovali nám i pojištění za tu chvíli, co jsme byli v JZD.

Můj otec také vydával pasy na dobytek, doma měl k tomu veškerou evidenci a razítka.

O p ě t d o J Z D

Situace v hospodaření byla čím dál tím svízelnější a tak postupně začali zase soukromníci do JZD vstupovat. V roce 1957 na podzim vstoupil Josef Machka, kolem vánoc pak Rosický a Zášková a v únoru 1958 nakonec jako poslední i my.

Tehdy jsem zrovna vycházel ze školy, do školy tehdy přicházely tzv. rozmišřovací komise, a všechny děti, které měly rodiče v JZD, zavolala, a nechřeli nás pustit nikam na další školu, protože bylo potřeba pracovat v JZD. Bratra Jindřicha nepustili vůbec nikam, ten je o rok starší, já jsem šel do učení na zedníka. Učil jsem se pro JZD, jinak to nešlo, teprve až když družstvo převzal v roce 1960 Státní statek, dokončil jsem učení pro OSP.

JZD chovalo i plemeníky – plemenné býky na řp.15, plemenného hřebce měli u Ant. Rosického na řp. 22 a plemenného kance měl na řp.1 Küblbek.

Na tehdejší usedlosti řp.3/ dnes je to dům, který se opravuje pod řp.1/ hospodařil Antonín Novák a když jsme v roce 1954 z družstva vystupovali, byl on jediný, který se přesně podle zákonů s družstvem vyrovnal. Ostatní odešli a když po roce 1990 o majetek řádali v restitucích, dostali všechno bez problémů zpět, jedinému Novákovi byly činěny potíže a dlouho trvalo než mu majetek vrátili.

Po všech řech lidech, kteří z obce a z usedlostí odešli, přicházeli pak jiní dosídlenci, kterým byl nabízen dosídlovací příspěvek ve výši deset nebo patnáct tisíc korun. To byly tehdy velké peníze, mnoho z nich si za to vybavilo celou domácnost, ale dlouho se tu neohřáli a zase zmizeli. Jediná, co zůstala, byla Eva řmahelová.

Machka byl svobodný, ten se oženil až tady se sestrou Rosického, Küblbek byl také svobodný, i když prý měl u sebe nějakou Slovenku, ale pak zmizel neznámo kam a ani o majetek se nehlásil.

Ř e m e s l n í c i .

Do obce přicházeli i někteří řemeslníci, například Prášek, který byl švec a jeho žena řvadlena, se usadili v domku podél silnice hned za školou. Byl tady také kolář Pokorný, který však brzy odešel a do jeho domku se nastěhoval Jan Vácha, který vyhořel. Jeho žena se tam zastřelila, on pak hodně pil a děti dali do dětských domovů.

Na jejich místo pak přišel Olda Gregar, který nejdřív bydlel pod řp.11 a když odešel Vrána, tak šel na Vránovinu a pak na tu Váchovinu.

Tam, co je dneska samoobsluha, na řp.7, byla kovárna, pamatuji si, že tam byl jakýsi Smrigo, před ním tam byl také kovář, ale po roce 1948 utekl.

Jinak je třeba říci, že všichni Váchové, i když hospodařili, byli i velmi dobří řemeslníci. Například Petr Vácha na řp.25 byl tesař, stejně jako na řp.24 Jan Vácha. Z řech co známe je ještě Josef Vácha, v současné době si vybudoval obydlí ve skladěku za Medovými, to je syn Honzy Váchy, který hospodařil na řp.24, tam co je nyní hospoda U řerta, nebo U Honzy. A právě tento majetek měl restituovat Josef Vácha, ale přišly určité problémy, měl cosi splatit a nesplatil, tak o barák přišel.

I Bořena Medová byla za svobodna Váchová.

Z dalších řemeslníků to byl Rudolf Vácha, který byl truhlářem, pracoval v truhlářské dílně, která byla tam, co je dnes bytovka čp.4, pak odešel do Delty do Hůrky, kde se vyráběl nábytek, ale Delta pak vyhořela.

Na čp.11, co má dnes Ota Friedl, bydleli Macháčkovi, oni byli prodavači, tehdy to byl všeobecný magacín, pak se tam nastěhovali Špačkovi, ona prodávala a Špaček dělal u statků, ale byl to vyučený holič. Jeden čas v té prodejně prodávala i moje sestra. Když to pak převzal Kovomat, začalo se prodávat průmyslové zboží, tak tam prodávala Jiřina Němcová, za svobodna Špačková.

Dále tady byl jakýsi Pejcha, to byl kovář, koval koně a taky si pamatuji Žižku. Vedle domu, co je dneska Baník, stál taky barák, kde bydlel Papáček, to byl pekař, vedle něho byl barák jakéhosi Pártla, tam byl obchod, ještě si pamatuji, jak jsem tam chodil nakupovat. V domě pak bydlela Musilová, matka Oty Musila.

H o s p o d y v o b c i

Hospody tady byly dvě. První na čp.29, kde na základě přidělu byl Josef Tomandl s manželkou. Pamatuji si, že měl nějaké problémy s tím, že v hospodě nechával přespat ty, co utíkali přes hranice po roce 1948, takže ho potom zavřeli.

Druhá hospoda byl Fusek, tam co je dnes Adéla a předtím to bylo ředitelství Státního statku. Ale úplně nejdříve tam byl nějaký Bumba, to byl řezník a protože šmelil, tak ho taky zavřeli. Pamatuji si ho jak jezdil s koněm a kočárem po vsi nahoru a dolů, zdržoval se vždy více na čp.34, kde je dnes Jiří Císař. Tam bydlela Markéta Černá a on s ní žil. Pak s koněm i kočárem ujel za hranice, což muselo být do roku 1951, dokud ještě hranice nehlídali vojáci a byli tam pouze financové.

Jinak řeznictví bylo jenom v Hůrce nádraží, byl tam nějaký Fousek, vím, že když jsme museli odevzdávat sádlo ze zabijačky, tak se to vozilo k Fouskovi.

Z dalších baráků bydlel tam, jak je dnes Rex, nějaký Kudláček, což byl listonoš. Tam, co je dnes bytovka čp.9, bydlel Vodička, byl tady jen chvíli, pak také utekl. Bylo to nad naším barákem, úplně k němu přilepené a tak když Vodička utekl, můj otec to koupil. Jenže na opravy a rekonstrukce nebyly peníze, tak se to potom stejně muselo zbourat.

B o u r á n í a v ý s t a v b a

Tenkrát sem povolali nějaké trestance a ti to postupně bourali. Začalo se domem čp.18, pak čp.19, pak přišla na řadu Vodičkovina čp.9, postupně pak čp.4, kovárna na čp.7. Později se zboural dům č.25, kde byla ještě nějakou dobu kancelář JZD.

Při demolicích zde bylo hodně Slováků a Maďarů a velké množství demoličního materiálu nakládali na vagony a posílali domů na Slovensko.

Ve stavení, kde dnes bydlí Franta Nagy, bydlel zpočátku Švamberk, až pak sem přišli bratři Nagyové, Franta a Karel, kteří údajně bydleli ve mlýně proti Pláničskému rybníku a předtím prý na Zadní Zvonkové. Švamberk pak se odstěhoval do pivovaru, kde dělal mistra. Tenkrát se ještě vařilo pivo, národním správcem byl Štumpf.

Jednou z prvních budov byla vystavěna svobodárna čp.36, pro zaměstnance Tuhových dolů. Pamatuji si, že když barák zateplovali skelnou vatou, chodily jsme tam jako děti tu skelnou vatu si brát a veškole jsme pak dělaly vlasů různým maňáskům, které jsme vyráběly.

Co se pak výstavby bytovek týče, první byla právě bytovka čp.9 a první rodinný dům začal stavět Jan Študlar.

V z p o m í n k a n a š k o l u

Jako první se mi vybavuje učitelka Vobrová, její muž byl poštmistr. Řídícím učitelem byl Nouza, to byl všestranný člověk a velmi aktivní, např. kolem divadla. On to všechno připravoval, nacvičoval, režíroval, divadlo se hrálo na sále a kromě jiných hrál Adolf Václavík a jeho dcery, dnes Korčáková Anna a zesnulá Marie Strnadová.

Z dalších učitelů si pamatuji Žlunkovou a Sýkorovou. Tehdy bývalo všech pět tříd pohromadě, některé děti rumunských reemigrantů tady chodily dva roky a už vycházely. Jednomu bylo 14 let a chodil do první třídy. Velcí byli i někteří kluci ze Slavkovic, např. Pavel Kapeček, který pak hrával na varhany v kostele. Chodily s námi i holky Čurdovy, to byli Volyňští Češi, Čurda přišel do republiky se sborem gen.Svobody.

Na Slavkovice jsme chodili za klukama hrát fotbal, ale měli mizerné hřiště, jedna strana šla do kopce.

Hřiště v Černé bylo nejdříve na lukách za posledním barákem ve směru na Horní Planou, to se pak zrušilo a vybuďovalo se jiné za stavením, kde bydlel Václav Vácha. Pak se začalo budovat to současné, navázely se tam bouračky z baráků, např. Rosického barák je tam navezený celý, ten ho tehdy tak daroval.

P o š t a

Poštmistrem byl Vobr, mám uloženou koncesní listinu na rádio, kterou nám potvrzoval. Poštu zde vozil Josef Zášková.

C o j s e m s t a v ě l v o b c i

V Černé jsem se jako zedník podílel na výstavbě nové pošty, to bylo v roce 1972, dále jsem stavěl bytovky čp.100 a 101 a rovněž jsem pracoval na budově Obecního úřadu. Tenkrát měla budova nahoře různé ornamenty, které se do tehdejší doby nehodily a se to muselo shodit dolů.

R o k 1 9 6 8

V době, kdy k nám vstoupila vojska armád Varšavské smlouvy, jsem pracoval na Olšině u rybníka ve vojenské zotavovně. Ráno jsem šel na vlak do Hůrky a starý Křižo, který tehdy hlídal v Tuhových dolech, mě na hrázi dojel na kole, protože byl také z Olšiny a říká mi, že nás napadli Rusové.

Když jsme pak přišli na Olšinu, někteří lampasáci z toho byli viditelně zmateni, nějací kurýři tam stále běhali. Já měl na starosti šest vojáků základní služby, kteří tam byli nasazeni na práci a ti nevěděli vůbec o ničem.

Jednou jsme také napsali ceduli „Táhni domů Ivane“, přišla jedna stará paní a povídá „chlapci, vy nevíte, co děláte“.

Když jsem pak přijel domů z práce, viděl jsem obrněné transportéry, tanky tady nebyly, vojáci byli jiné národnosti neslovanské, někdo říká, že to byli Maďaři. Jeli prý do Dolní Vltavice, tam dlouho hledali most, který měly ještě ve starých mapách, pak se otočili a odjeli. Nějakou chvíli stáli také dole u lesíka v zatáčce směrem na Mokrou, při odbočce na Hubenov.

Nepamatuji si žádné výrazné protesty, na statku snad byli nějací lidé, kteří se chtěli zabarikádovat a hlídat a hájit.

Také jsem jezdil z Olšiny pracovat na Jenišov, tam v té době, protože byly žně, hučely kombajny, někteří důstojníci již měli strach, že se sem rítí tanky“.

V y p r á v ě n í Karla Strnada skončilo.

Ukázal mi ještě mnoho materiálu, který si schovává po rodičích jako cennosti. Vždyť například rodné listy rodičů nesou ještě označení Království české.

Sám Karel Strnad má svůj rodný list psaný německy, protože farář, který ho tehdy vystavoval byl Němec a tak to napsal svým jazykem. Kromě toho Karel schovává ještě např. Domovský list, zmiňovanou Rozhlasovou koncesi, důchodové přiděly rodičů, listinu povinných dodávek, přidělovou listinu a mnoho dalších.

Rovněž mi zapůjčil ke skenování několik fotografií, z toho dvě z obce a dvě soukromé. Jedna z nich je branecká a druhá patří jeho bratrovi Jindřichu Strnadovi, a tou je památka na 1. sv. přijímání.

Končí vzpomínání pamětníků, končí i celá tato knížka –

přeji si, aby všem, kterým se dostane do ruky, přinesla poučení, zábavu, radost a hrdost, že jsou ,anebo byli určitou část svého života, občany krásné obce na břehu Lipenského jezera – Černé v Pošumaví.

O b s a h

Úvodní poznámka	3
Historie Černé v Pošumaví – ve zkratce	4
Část první – příspěvky do tisku	7
Počítač se stal mým kamarádem	7
Naším domovem je Černá	8
V zajetí osmiček	10
Pro bezpečný provoz v obci	11
Muckovské vápencové lomy	12
V centru lipenské oblasti	13
První český farář v Černé	14
Střípky z historie Sodovkárny	15
Zdravé a kvalitní pití	17
Sportem ku zdraví i v Černé	18
Výročí poštovního úřadu	19
Jak šel čas v Dolní Vltavici	20
Poplužní dvůr Jestřábí	22
Obec Černá v Pošumaví oslaví 740 výročí od svého vzniku	23
Černá se pokouší o teoretické oživení zaniklých obcí	24
Činnost permoníků kolem Černé v Pošumaví	25
Rodáci z Černé v Pošumaví	26
Spojenecká vojska v Černé	27
Králíkovo království nedaleko Černé aneb „Bláznovo údolí“	28
Pivovar v Černé již není dominantou obce	30
Pohled na jednu část našich dějin	31
Nejenom adventní koncerty	33
V Černé sledujeme také vývoj počasí	34
Na naší věži, hodiny běží	36
Připomínka výročí, které změnilo nejednu vesnici	37
Trend dalšího rozvoje obce by měl pokračovat	39
Záhady v historii Bližné	40
Svatý Jene z Nepomuku, drž nad námi svoji ruku	41
Vzpomínka na kronikáře	42
Slet čarodějnic v Černé v Pošumaví	43
Dominanta, která velmi proslavila Černou v Pošumaví, pomalu zaniká	45
Šlechtic, černý baron, rybář a emigrant	46
Kdyby mohly památky vyprávět	47
Na čápy v naší obci jsme náležitě hrdí	49

Zvelebí se obec a pomůže se lidem	50
Vzpomínka na dosud žijícího rodáka z Černé v Pošumaví	52
Osud Kudlichova podstavce	53
Černá leží na Šumavě nebo v Pošumaví	54
Část druhá – Vzpomínky pamětníků	55
Vypráví František Novotný	55
Ze vzpomínek Ludmily Prennerové	58
Vypráví Marie Lomecká / Kholová/	61
Vzpomínky manželů Lovětínských	66
Vzpomíná Václav Vácha	71
Ze vzpomínek Karla Strnada	74
Obsah	78
Zdroje	80

Zdroje: Část první : Kronika obce Černá v Pošumaví
Kronika obce Hodňov
webové stránky- kohoutikriz.info
zanikleobce.cz
kolowrat.com
wikipedia.org

Část druhá : pamětníci

**Z pera kronikáře
aneb
Všehochuť o Černé v Pošumaví**

Autor: Ing. František Záhora

Tisk a vydání : Nakladatelství Nová forma České Budějovice

Náklad: 100 ks